

Het
Nationale
Theater

Koninklijke Schouwburg
Theater aan het Spui
Zaal 3

Jaarverslag

hnt.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	1
Bestuursverslag 2023.....	2
Financieel verslag.....	5
Verslag van de Raad van Toezicht.....	12
Personalia leden Raad van Toezicht.....	13
Verslag van de Ondernemingsraad.....	17
Wij zijn Het Nationale Theater.....	19
Prestatienormen in cijfers.....	24
Bedrijfsvoering.....	27
Governance.....	28
Personeel en organisatie.....	29
Bestuursverklaring subsidieverantwoording gemeente Den Haag.....	32
Enkelvoudige jaarrekening 2023.....	33
Enkelvoudige balans.....	34
Enkelvoudige staat van baten en lasten.....	36
Enkelvoudig kasstroomoverzicht.....	38
Toelichting op de jaarrekening.....	39
Toelichting op de enkelvoudige balans.....	42
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.....	53
Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten.....	54
WNT-verantwoording 2023 Het Nationale Theater.....	61
Geconsolideerde jaarrekening 2023.....	70
Geconsolideerde balans (na verwerking voorstel resultaatbestemming).....	71
Geconsolideerde staat van baten en lasten.....	73
Geconsolideerd kasstroomoverzicht.....	74
Toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.....	75
Overige gegevens.....	76
Bijlage 1: Staat van baten en lasten per subsidiestroom.....	77
Bijlage 2: Categoriele exploitatierekening HNT Productie (Model 11b OCW).....	79
Bijlage 3: Categoriele exploitatierekening HNTjong Productie (Model 11b OCW).....	81
Bijlage 4: Prestatiegegevens gemeente Den Haag en Ministerie OCW.....	83
Bijlage 5: Overzicht overige subsidies.....	90
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	92

Bestuursverslag 2023

“Ik denk dat kunst de basis is van de beschaving, niet alles wat er bovenop zit, maar de taartbodem. De creativiteit van de mens is namelijk het fundament van zijn bevindingen. Het is in dat creatieve dat we elkaar vinden. In het maken, in het scheppen van nieuwe werkelijkheden. Daarin verbinden we. Creativiteit is essentieel voor onze samenleving om samen te leven, en dus niet een stukje versiering.”

Bovenstaande woorden zijn van filosoof Dirk de Wachter. Hij spreekt op de avond van 22 november 2023 in een uitverkochte Koninklijke Schouwburg. In de schouwburg van Apeldoorn spelen we op datzelfde moment onze productie Laagland. “Wat kan mij het eind van de eeuw schelen, als ik niet weet hoe ik het red tot het eind van de maand!”, roept het personage Ronald getergd uit. Rond half negen trekken mensen naar Theater aan het Spui om daar gezamenlijk de eerste exit polls te zien want vandaag zijn de verkiezingen. Om één minuut over negen is het daar vooral even heel erg stil en realiseren de aanwezigen dat de leef- en belevingswereld van veel Nederlanders enorm verschillen. Het land is verdeeld. Het belang van de onderlinge ontmoeting en je trachten in te leven in de wereld van de ander, zo’n belangrijk onderdeel van ons werk, wordt door de actualiteit onderstreept.

We moeten de verbinding blijven zoeken, zeker nu!

Toen op 31 december 2022 de klok twaalf uur sloeg en 2023 begon, bestond Het Nationale Theater precies zes jaar. Zes jaar van voorzichtige eerste stappen zetten, veel moeten rennen en gedwongen stilstand door de covid-crisis, om vervolgens te zoeken naar een juiste balans. Geen hollen en stilstaan, maar in een gestaag tempo richting het gestelde doel bewegen. De weg die bewandeld moest worden was niet altijd eenvoudig en de omstandigheden waarin we bewogen waren soms zeer uitdagend. Soms moesten we op onze schreden terugkeren. Maar we bleven vooruitgaan.

Vanaf de oprichting van Het Nationale Theater in 2017 staat het publiek centraal in onze missie. We willen zoveel mogelijk mensen ontvangen, inspireren, vermaken en onderlinge ontmoetingen mogelijk maken. De covid-crisis maakte het ons niet gemakkelijk en heeft ons groeiproces wreed verstoord. Gelukkig zagen wij in 2023 het publiek weer in groten getale terugkeren in de zalen. We zijn echter nog niet op het niveau van 2019 en daar werken we aan. We bereiken bezoekers met bijzondere, actuele, relevante en feestelijke voorstellingen, die we in een passende context aanbieden. De première van Laagland in Eindhoven inclusief het contextprogramma Gaafland over burgerinitiatieven dat wij maakten met het Parktheater Eindhoven voor en met de lokale inwoners, ambtenaren en kunstenaars. De familievoorstelling Erik of het klein insectenboek met uitgebreide installaties voor jonge bezoekers in de foyers. Een uitverkochte tournee van de intieme, interactieve voorstelling Every Brilliant Thing. Enthousiast publiek bij Coriolanus, de klassieke Shakespeare tekst in een feministisch perspectief. Aandachtig publiek voor verstilde voorstellingen in de kleine zaal als Stom en Happy Days. Belangwekkend theater over de strijd tegen slavernij in Tijd Zal Ons Leren van Romana Vrede. Verhitte discussies over het conflict in Gaza en Israël na het pijnlijk relevante Disgraced. Maar ook een polonaise door de klas van 4 en 5 jarigen in Allemaal Beestjes. Feest met jonge bezoekers in een bomvolle Koninklijke Schouwburg met optredens van Niko of de XL-editie van het succesvolle Poeziebar. Met projecten zoals WatchApp Laagland, HNTOnbeperkt, het eerder genoemde Gaafland, onze toneelkijkersseries, Wijkjury, Theater Inclusief en Lezen met.. , vergroten wij de betekenis van onze voorstellingen voor een steeds breder publiek.

De energie en het enthousiasme bij ons werk wordt toch vaak geremd door de weerbarstige realiteit. Hoewel steeds meer scholen terugkeren naar onze theaters constateren we toch een stagnatie in de groei van het schoolpubliek. Het onderwijs lijkt minder ruimte te hebben voor aandachtig cultuuronderwijs, mede door het nijpende docententekort en de werkdruk. Ook wij ervaren de consequenties van de krappe arbeidsmarkt en de economische omstandigheden in zijn algemeenheid. Vanwege een tekort aan technisch personeel hebben we het activiteitenprogramma in 2023 zeer kritisch bekeken. Geprogrammeerde voorstellingen zijn, tegen onze principes in, alsnog geannuleerd om rust te creëren voor het personeel. Nieuwe activiteiten worden alleen gepland als het niet leidt tot onverantwoorde belasting van de medewerkers. Ondanks deze aandacht en ingrepen blijft de ervaren werkdruk ook in onze organisatie hoog. Het vinden van nieuw personeel en het behouden van het huidige personeel is een uitdaging. De cao-lonen die voor onze sector gelden, en waarvan wij niet afwijken, maken het werken in onze sector financieel niet altijd aantrekkelijk. We waren daarom zeer betrokken bij de totstandkoming van nieuwe cao-afspraken, waarin de lonen na jaren van stilstand worden verhoogd, met gemiddeld 10% per 2024. Hoewel de noodzaak hiervan voor ons als een paal boven water staat, stelt de stijging van de loonkosten ons de komende jaren wel voor een uitdaging. Steeds minder van ons totale budget blijft over voor de artistieke kerntaken, omdat alle niet beïnvloedbare kosten, zoals de huur van onze panden, de personeelskosten, de energielasten blijven stijgen, zonder dat wij hiervoor voldoende gecompenseerd worden. Dit drukt op ons activiteitenbudget en gevaar van verschraling ligt op de loer. Het dwingt ons steeds vaker om andere keuzes te maken, nog meer focus aan te brengen en efficiënter te opereren. Daarnaast blijven we zoeken naar extra middelen via fondsen, donateurs, sponsors of samenwerkingen, om een sterke terugloop van activiteiten te voorkomen. Het artistieke doel staat immers centraal in onze organisatie en de roep om verbinding in de samenleving blijft onverminderd urgent.

Het huis

Begin 2023 stond de organisatie van Het Nationale Theater als een huis. In 2022 constateerden we dat de organisatiestructuur die bij aanvang van de fusie in 2017 was bedacht niet meer aansloot bij de ontwikkeling van de organisatie. Het werken aan de meerwaarde van de artistiek kernprocessen vroeg om een andere inrichting. Deze wijziging kwam tot stand na uitvoering overleg met Management Team, Ondernemingsraad en Raad van Toezicht. Deze nieuwe structuur is letterlijk vormgegeven als een huis. Het hart wordt gevormd door de vier artistieke kamers: HNTproducties, HNTjong, Educatie & Interactie en Programmering. Het fundament wordt gevormd door de afdeling Productie & Techniek, die

verantwoordelijk is voor de realisatie van de ideeën uit de vier artistieke kamers. De stutting en de relatie met de buitenwereld wordt gevormd door de afdeling Marketing & Development, verantwoordelijk voor de marketing en communicatie van de organisatie en het genereren van inkomsten. Het dak van het huis is de afdeling Bedrijfsvoering, verantwoordelijk voor de continue processen in de organisatie. Dit nieuwe huis gaf ons als Directeuren-bestuurders de mogelijkheid om ons beter te kunnen richten op de hoofdlijnen. De directeur Theater richt zich met name op de meerwaarde van de fusie en zorgt voor de verbinding en versterking tussen de artistieke kernprocessen. De directeur Zakelijk is verantwoordelijk voor de budgettaire en organisatorische kaders om alle afdelingen goed te laten draaien.

Niet alleen de structuur van de organisatie had onze aandacht. Ook de cultuur van de organisatie kreeg veel aandacht. We vinden het belangrijk dat iedereen die bij ons werkt zich veilig voelt. Daarom stelden wij een *Protocol ongewenste omgangsvormen* op, waarmee we een sociaal veilige, harmonieuze en respectvolle werkomgeving willen waarborgen voor iedereen die bij ons werkt. Goede maar ook ongemakkelijke gesprekken kunnen alleen maar gevoerd worden in een vertrouwde omgeving en daar moet door iedereen aan meegewerkt worden. Gehoord en gezien worden, negatieve ervaringen ophalen om vervolgens van te leren horen daarbij. Bij producties hoort nu standaard een procesteam, dat gezamenlijk het werkproces monitort. De intimiteitscoördinator is een vaste waarde in het repetitielokaal en bij alle teamoverleggen en functioneringsgesprekken is sociale veiligheid een terugkerend thema. Veel van onze medewerkers volgden een cursus multicultureel leiderschap of multicultureel vakmanschap.

Thuis

Naast de herinrichting van het metaforische huis, werken we hard aan onze huizen van steen. Ook hier staat openheid en duurzaamheid centraal. In Zaal3 werd een eerste fase van verduurzaming gerealiseerd door het isoleren van de buitenwand van de zaal. De Koninklijke Schouwburg rondde een tweede fase in de herinrichting van de publieksruimten af. Dankzij steun van de Gemeente Den Haag kon er een verduurzamingslag worden doorgevoerd door isolatie van gevels en ramen. Een ander in het oog springende aanpassing is de realisatie van een toegankelijk archief voor alle bijzondere literatuur die wij door de jaren heen verzamelden. Mede dankzij het Zawabas Fonds ontsluiten we die bijzondere collectie voor publiek. Ook in Theater aan het Spui werd een noodzakelijke sluiting van een aantal maanden, om de vervanging van de klimaatinstallatie te kunnen laten plaatsvinden, aangegrepen om de toegankelijkheid van het theater te verbeteren. Mede dankzij steun uit de regeling 'Toegankelijke Stad' van de Gemeente Den Haag kunnen bezoekers met fysieke beperking nu zelfstandig het pand betreden. Weer een drempel minder om een voorstelling in onze huizen te bezoeken! Toegankelijkheid en inclusie zijn belangrijke pijlers onder onze publieke functie. We willen dat zoveel mogelijk mensen zich thuis voelen in onze theaters. Het belang van de innovatieve activiteiten van HNTonbeperkt om doven, slechthorenden, blinden, slechtzienden en bezoekers met een verminderde prikkeltolerantie te kunnen betrekken bij ons aanbod werd door de Gemeente Den Haag onderstreept met het toekennen van een jaarsubsidie voor het activiteitenprogramma per 2024. Alhoewel projectfinanciering nodig blijft om alle activiteiten van HNTonbeperkt uit te kunnen voeren, legt die steun een stevige basis onder de toekomstige activiteiten. Dankzij cultuurloket DigitAll konden wij innovatief praktijkonderzoek doen in een pilotproject voor real time spraak naar tekst vertaling, om doven, slechthorenden en anderstaligen bij al het aanbod te kunnen betrekken. De resultaten van de in 2023 uitgevoerde pilot zijn aanleiding om dit onderzoek in 2024 door te zetten. Het realiseren van een toepasbare oplossing zou immers een enorme doorbraak voor onze organisatie, en het Nederlandse theaterveld betekenen.

Vieren en herdenken

Op 1 juli ving het herdenkingsjaar '150 jaar afschaffing slavernij' aan. Dit vormde voor ons een uitroep op alle activiteiten die wij al jarenlang met partners in de stad en in het land organiseren. HNTeducatie&Interactie organiseerde samen met onze collega's van ITA en jonge theatermakers lecture performances in de klas over onze koloniale geschiedenis en de impact daarvan op jongeren van nu. In de Koninklijke Schouwburg werd Keti Koti gevierd en ontmoetten de gemeenschappen elkaar voor het programma rond Tijd Zal Ons Leren die daar zeven keer exclusief gespeeld werd. Romana Vrede en Otion vertelden op persoonlijke wijze verhalen over het jarenlange verzet tegen slavernij in verschillende lagen van de maatschappij. Een registratie van deze belangwekkende voorstelling werd op televisie uitgezonden door de VPRO. Komende zomer zal een herneming van de voorstelling in Carré en Theater Rotterdam het einde markeren van het herdenkingsjaar. Op 15 augustus maakten we een theateraal programma voor de jaarlijkse Indië-herdenking, we boden een podium aan Noord-Afrikaanse cultuur tijdens het Gnawa festival en de Dag van de Marrons is inmiddels ook vaste waarde in onze zalen. Deze activiteiten in samenspraak met de diverse gemeenschappen, waarin vieringen centraal staan, zijn vaste onderdelen van ons programma. Meer mensen voelen zich thuis bij Het Nationale Theater en horen er verhalen die ook over hen gaan en nieuwsgierig maken naar de ander. We waken ervoor om alle groepen in hun eigen programma's te ontvangen. Juist het faciliteren van onderlinge ontmoetingen, het benadrukken van toenadering zien wij als een belangrijke functie van onze theaters. Zoals Eric de Vroedt uitsprak in zijn Staat van Theater bij de aanvang van het Nederlandse Theaterfestival: Dat is de uitdaging voor de komende jaren: verdrukte perspectieven ruimte bieden maar óók incorporeren in grotere vertellingen over en voor de hele samenleving. Omdat een gezonde samenleving nou eenmaal niet zonder verbindende verhalen kan. Verhalen creëren waarin al die nieuwe sprekers worden gevierd, maar ook intern en met elkaar mogen clashen. Waarin die zienswijzen zich niet veilig terugtrekken in hun eigen biotoop maar continu elkaar opzoeken, aftasten, het contact aangaan.

We zijn op het Theaterfestival in september 2023 prominent aanwezig met de voorstellingen Stom van Casper Vandeputte en De Jaren van Eline Arbo. Dat is de laatste voorstelling die Arbo bij Het Nationale Theater maakt, voordat ze in juli benoemd wordt tot opvolger van Ivo van Hove als Artistiek Directeur van Internationaal Theater Amsterdam. Haar vertrek leidt helaas tot het annuleren van haar productie Melancholia, die vanaf oktober 2023 op tournee zou gaan.

Op het Nederlands Theaterfestival worden twee acteurs van ons ensemble tijdens het, op verzoek van het Theaterfestival door ons geproduceerde, Gala van het Nederlands Theater onderscheiden met de belangrijkste toneelprijzen van Nederland. Mariana Aparicio won de Theo d'Or voor de meest indrukwekkende dragende rol in De jaren. Rick Paul van Mulligen won de Arlecchino voor meest indrukwekkende bijdragende rol in Queer Planet van HNTjong. Het geeft aan hoe het werken in ons ensemble acteurs de mogelijkheid geeft tot uitmuntende prestaties, en hoe de positie van HNTjong als artistieke kamer in het huis van Het Nationale Theater bijdraagt aan de emancipatie van het jeugdtheater. De Arlecchino is immers geen jeugdtheaterprijs, maar een prijs voor het toneel in zijn algemeenheid.

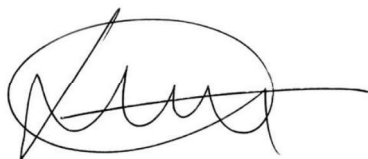
In januari '24 dienen we onze plannen voor de periode 2025-2028 in bij de Gemeente Den Haag en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Daarbij is bepaald dat alleen voor het jeugdtheater een beperkte budgetverruiming mogelijk is, terwijl onze kosten wel drastisch gestegen zijn door genoemde loonstijgingen, stijgende energielasten, huurverhoging en inflatie in zijn algemeenheid. Naast de artistiek-inhoudelijke ontwikkeling van de plannen, is er in de gesprekken over de komende beleidsperiode dus veel aandacht geweest voor het maken van keuzes en het bepalen van focus. Om tot een sluitende begroting voor 2025 te komen gaan alle afdelingen naar rato bijdragen. We zullen meer inkomsten moeten genereren, minder gaan produceren en programmeren én bezuinigen. Daarbij kiezen we ervoor om zo min mogelijk in te leveren op de personeelskosten. Dat is belangrijk omdat we de werkdruk niet willen verhogen, maar juist verlagen. Dat gezegd hebbende blijven wij ambitieus. Het Nationale Theater wil zich blijven ontwikkelen, vernieuwen, innoveren waar nodig en vooral, steeds weer meer publiek in aanraking brengen met de podiumkunst die in onze missie centraal staat. Veel van de activiteiten die wij hiervoor ontwikkelen kunnen alleen uitgevoerd worden dankzij additionele middelen. Wij danken Fonds Podiumkunsten, Fonds voor Cultuurparticipatie, VSBFonds, VandeEndeFoundation, Cultuurloket DigitALL, Blockbuster Fonds, Zawabas, Mondriaan Fonds, Thurkowfonds, onze sponsors, donateurs en de leden van onze Sociëteit en Vriendenkringen voor hun vertrouwen in onze plannen en bijdrage aan de realisatie daarvan. Wij danken onze medewerkers die zo hard werken om al onze activiteiten te realiseren. En we danken de leden van onze Raad van Toezicht voor hun steun, feedback en het advies dat wij als directeuren-bestuurders zo waarderen. Het helpt ons om de missie van Het Nationale Theater betekenisvol en doelgericht te vervullen.

Als op 31 december de klok twaalf uur slaat en 2024 begint, bestaat Het Nationale Theater zeven jaar. Een symbolisch getal dat vervolmaking weergeeft of een nieuw begin markeert. We durven te zeggen dat de fusie van Het Nationale Theater nu echt is afgerond en de meerwaarde zich voortdurend manifesteert. We bouwden een bruisend huis van verbeelding en verbinding, dat zich radicaal openstelt voor iedereen. Een kruispunt voor betekenisvolle ontmoetingen, in levenden lijve. Een veilig thuis waar we ons met gretige nieuwsgierigheid openstellen voor het onbekende. En waar we de moed opbrengen om de wereld weer met open vizier aan te gaan.

Den Haag, 18 maart 2024,

Lidy Klein Gunnewiek

Cees Debets

Directeur Zakelijk/bestuurder

Directeur Theater/bestuurder

Het Nationale Theater

Het Nationale Theater

Financieel verslag

We sluiten 2023 af met een positief resultaat van € 635.555 en is daarmee veel positiever dan begroot. Dat heeft enerzijds te maken met het feit dat de begroting al in september 2022 werd ingediend, toen er nog vele onzekere factoren waren. De coronacrisis was nog steeds niet voorbij en de energiekosten begonnen flink te stijgen. Anderzijds geldt dat het positieve resultaat een vertekend beeld laat zien.

2023 stond financieel gezien nog in het teken van de nasleep van de coronacrisis. In 2023 werden de NOW-steunbedragen verantwoord en definitief toegekend aan dochteronderneming Hocarest BV. Hiermee worden de in coronatijd ontstane tekorten bij de bv alsnog ingelopen. Het resultaat van 2023 wordt daarmee positief beïnvloed. Het positieve resultaat is daarnaast ook een gevolg van het gedeeltelijk vrijvallen van de voorziening die tijdens de coronaperiode werd gevormd ter compensatie van het ontstane verlies. Een deel van het positieve resultaat, zijnde € 200.000, moet gealloceerd worden om de kosten van de noodzakelijke verhuizing van ons decoratelier, vanwege een bestemmingswijziging van de huidige locatie, op te kunnen vangen.

Hoewel de bezoekers weer in grotere mate terugkeerden, is het bezoekersaantal van voor corona nog niet behaald. Een gevolg van de coronacrisis was de ontstane personeelskrapte en dan met name het grote gebrek aan zzp'ers (techniek, productie, marketing) die in coronatijd naar ander werk zijn uitgeweken en niet meer teruggekomen zijn in onze sector. Dit had tot gevolg dat we, met name in het eerste kwartaal, voorstellingen moesten annuleren vanwege personeelstekorten bij de techniek. Ook was er nog sprake van uitval van voorstellingen als gevolg van corona-ziekten. Het betreft in totaal meer dan 100 voorstellingen.

Voor het nieuwe seizoen vanaf september 2023 kozen we ervoor om bij voorbaat minder te programmeren, zodat we niet hoefden te annuleren. Waar mogelijk vulden we de programmering aan met late boekingen. Dankzij een 'herstelplan' voor de techniek bleek dit vaak mogelijk. Terugkijkend kunnen we constateren dat we uiteindelijk veel hebben kunnen realiseren. Onze organisatie bleek wederom wendbaar en weerbaar. Daar zijn we trots op en zijn we onze medewerkers dan ook zeer erkentelijk voor hun inzet en doorzettingsvermogen.

De inkomsten uit entree trokken weer aan, maar het resultaat is daarentegen nagenoeg gelijk aan dat van vorig jaar. Gelet op de hierboven genoemde annuleringen, maar ook op het feit dat Theater aan het Spui vijf maanden gesloten was vanwege de vervanging van klimaatinstallaties, is dit een heel goede prestatie.

Het totaal aan opbrengsten was het afgelopen jaar € 1 miljoen hoger dan begroot. Dit werd onder andere gerealiseerd door circa € 6 ton aan diverse inkomsten, waaronder een vergoeding van de gemeente voor de kosten die gemaakt zijn als gevolg van de vervanging van de klimaatinstallaties in Theater aan het Spui. Daarnaast is er voor een kleine € 2 ton aan extra bijdragen uit private middelen gerealiseerd.

Sinds de covid-pandemie is de werk-privé balans voor velen belangrijker geworden. Dit is voor onze branche, die zich kenmerkt door een grote betrokkenheid van werknemers en daarmee een hoge mate van inzet, op zich een goede ontwikkeling. Het heeft echter ook geleid tot een hoog ziekteverzuim. Mede gelet op de krapte op de arbeidsmarkt is daarom de (gevoelde) werkdruk een continu punt van aandacht. We zetten daarom in op een intensievere ziekteverzuimbegeleiding en op ziekteverzuimpreventie.

In 2023 konden wij de tweede fase van het herinrichtingsplan voor het voorhuis van de Koninklijke Schouwburg realiseren. Tijdens de zomerstop werd de bibliotheek met ons eigen archief gerealiseerd, werden het Paradijs en de voormalige kassarimte opnieuw ingericht en kon het schilderwerk in de tussenfoyers afgemaakt worden. Met de herinrichting van het voorhuis in de Koninklijke Schouwburg sluiten we weer aan bij de eisen van deze tijd en bij de inhoud van ons meerjarenbeleidsplan; een huis waar iedereen zich welkom kan voelen. We ontvangen vele positieve reacties op de aanpassingen en ook de gewenste rendementsverhoging van de horeca begint zichtbaar te worden.

Theater aan het Spui was wegens de vervanging van de klimaatinstallaties vijf maanden gesloten. Deze ingrijpende renovatie grepen we aan om de toegankelijkheid van het pand voor de bezoekers te vergroten. Zo werd er een nieuwe entree gerealiseerd waardoor rolstoelgebruikers zelfstandig naar binnen kunnen. De kassa- en informatiebalie werd vervangen door twee kleinere, mobiele balies. Deze aanpassingen zorgden voor een betere routing en meer gebruiksmogelijkheden van de foyerruimte.

Vanwege het nog altijd onzekere perspectief met betrekking tot de terugkeer van ons publiek en vanwege de inflatie hebben we ook in 2023 het strenge beleid ten aanzien van het beperken van de uitgaven het hele jaar gecontinueerd. Dit was van belang om zoveel mogelijk van de corona-bestemmingsreserves te reserveren voor 2024. Dit vanwege de te verwachten tekorten in 2024. Behalve vanwege dit beleid werden de kosten ook gereduceerd door onvoorziene omstandigheden zoals het moeten annuleren van de productie *Melancholia*. Vanwege het aanvaarden van de functie artistiek directeur bij ITA, kon Eline Arbo de regie niet langer voor haar rekening nemen. Ondanks verwoede pogingen om op zeer korte termijn een vervanger te vinden konden we niet anders dan voor annulering kiezen.

De nieuwe functie Stafffunctionaris Risicomanagement, Control en Compliance heeft geleid tot het opnieuw in kaart brengen en wegen van alle risico's. Met een nieuw model werd het noodzakelijke weerstandvermogen opnieuw vastgesteld. De functionaris brengt elk kwartaal verslag uit van zijn werkzaamheden en is betrokken bij de AC en de voortgangsgesprekken met de accountant.

Minder subsidie, meer verplichtingen

2023 was het derde jaar van de cultuurnotaperiode 2021-2024. De hoogte van de overheidssubsidies is (met uitzondering van de indexering) gelijk aan de periode 2017-2020. De kosten zijn daarentegen ook in 2023 meer gestegen dan de subsidie-indexeringen. Het voldoen aan alle codes zoals 'fair pay' en 'diversiteit & inclusie' brengt een stijging van de kosten met zich mee. In 2023 vonden er cao-onderhandelingen plaats voor een nieuwe cao vanaf 2024. De lonen stijgen per 1 januari met 5% plus € 150,- bruto per maand. Dit betekent een verhoging van de kosten met meer dan € 1 miljoen. Desalniettemin zijn wij van mening dat deze cao-verhoging noodzakelijk is om de branche aantrekkelijker en marktconformer te maken. De reeds aangekondigde indexering van de gemeentesubsidie (7,12%) is helaas onvoldoende om alleen al deze extra kosten te dekken. Daarnaast is er over de hele linie sprake van kostenverhogingen.

Dit gaat uiteraard ten koste van iets. Zo hebben we ook in het afgelopen jaar een streng uitgavenbeleid gehanteerd en hebben we, net als eerder een herijking van ons meerjarenonderhoudsplan (MJOP) gemaakt om de uitgaven niet hoger te laten zijn dan de gebruikersonderhoudssubsidie van de gemeente. De gemeente heeft in 2022 een onderzoek naar de MJOP's van haar cultureel vastgoed uitgevoerd. Helaas heeft dit niet geleid tot een actualisering van de gebruikerssubsidie voor de komende cultuurnotaperiode (2025-2028), waardoor er herijkingen nodig zullen blijven.

De activiteiten die het meest impactvol zijn zoals HNTonbeperkt en diverse contextprogrammering bij onze eigen producties, worden niet binnen de reguliere exploitatie gefinancierd. Hiervoor dienen steeds externe middelen aangetrokken te worden; fondsen, projectsubsidies, donaties en sponsoring. Gelukkig waren we daar ook in 2023 weer succesvol in.

De 1,5% korting die de gemeente vanaf 2021 doorvoert op de structurele subsidie zorgt er ook voor dat we minder kunnen doen dan we in ons meerjarenbeleidsplan aangaven. Deze korting komt overeen met 3,5 fulltime banen en zorgt ervoor dat juist die activiteiten die veel impact realiseren niet of niet op eenzelfde wijze kunnen worden uitgevoerd. Om aan ons meerjarenbeleidsplan 2021-2024 invulling te kunnen geven hebben wij daarom bezwaar gemaakt tegen deze korting. In oktober is er een zienswijze ingediend naar aanleiding van een schriftelijke uiteenzetting en het voorwaardelijk incidenteel beroep van het College van B&W van de gemeente Den Haag van 2 oktober jl. De definitieve uitspraak verwachten wij in de loop van 2024.

Eigen inkomsten

Ook dit jaar hebben wij veel inspanningen verricht om eigen inkomsten te genereren. Dat is goed gelukt. Ondanks het terugtreden van diverse sponsors in de afgelopen coronajaren, wisten wij het totaal aan eigen inkomsten goed op peil te houden.

De inkomsten uit entree bedroegen in 2023 circa 15% van het totaal aan inkomsten. De 'overige eigen inkomsten' waren in 2022 met 25% gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor. Het is gelukt om de hoogte van deze eigen inkomsten op peil te houden. In totaal werd € 1.796.590,- aan eigen inkomsten gerealiseerd¹, naast de inkomsten uit entreegelden. Dat is 75% meer dan in de meerjarenbegroting 2021-2024.

Bijdragen van particulieren, bedrijven en fondsen zijn onontbeerlijk om alle activiteiten uit te kunnen blijven voeren. Het Nationale Theater kent namelijk vele activiteiten, met name op het vlak van interactie en contextprogrammering bij de eigen producties, die niet zonder externe financiering mogelijk zouden zijn. Het gaat dan vooral om activiteiten die relatief kostbaar zijn, maar die veel impact realiseren. Goede voorbeelden hiervan zijn de talentontwikkelingstrajecten, de educatieprojecten en HNTonbeperkt, waarmee wij voorstellingen toegankelijk maken voor bezoekers met een beperking. We willen hierin voorop blijven lopen. Met steun van cultuurloket DigitAll voeren wij momenteel een pilot uit waarmee we een eigen, breed inzetbaar toegankelijkheidsmiddel voor doven en slechthorenden trachten te ontwikkelen. Als de pilot het gewenste resultaat oplevert, zullen wij deze technisch innovatieve oplossing uiteraard toepassen, in onze eigen theaters en tijdens tournees.

Wij zijn ons publiek, de fondsen, onze zakelijke partners en de leden van de Sociëteit Koninklijke Schouwburg, onze Vrienden en onze Toneelkringen zeer erkentelijk voor hun steun. Wij ervaren dit brede maatschappelijk draagvlak als een enorme stimulans voor ons werk.

Begroting 2024

In de jaarrekeningen van de afgelopen jaren presenteerden wij steeds een aangepaste meerjarenbegroting. Hierbij hielden wij rekening met het feit dat de crisis ook nog zijn weerslag in de jaren na het jaar van verslaglegging zou hebben. 2024 is het laatste jaar van de meerjarenbegroting. Onderstaand geven we een financieel overzicht waarbij we de begroting zoals ingediend bij het Meerjarenbeleidsplan afzetten tegen de

¹ dit bedrag is exclusief de fondsbijdragen van TheaterInclusief, waar Het Nationale Theater penvoerder voor is

resultaten van de afgelopen coronajaren. Hierin is de begroting 2024 weergegeven zoals eind september ingediend bij de gemeente. Uiteraard worden de resultaten steeds gemonitord en worden op basis daarvan de prognoses indien nodig bijgesteld.

Uitgangspunten voor de begroting 2024 zijn de volgende:

- De inkomsten uit kaartverkoop zijn vastgesteld op 90% van de meerjarenbegroting 2021-2024
- Voor de gemeentesubsidie is het huidige toegekende bedrag opgenomen, waarbij de 1,5 (ingevoerd per 2021) is doorgevoerd. Ons bezwaar tegen deze korting bevindt zich in de laatste fase van de rechtbankprocedure. Zodra we de beschikking voor 2024 ontvangen zullen we, net als de afgelopen jaren, bezwaar maken tegen de beschikking.
- Verhoging van de cao met 5% plus € 150,- bruto per maand.
- Indexering van de gemeentesubsidie. De indexatie op de subsidie van OCW is nog niet bekend, het toegekende bedrag van 2023 is opgenomen. Er is geen indexering van de kosten opgenomen.

In 2024 zullen een aantal aanpassingen worden uitgevoerd. Het betreft de tribunes van Zaal 3 en Het Paradijs, de kleine zaal boven in de Koninklijke Schouwburg. Beide tribunes voldoen niet meer aan de ARBO-normen en de tribune van Zaal 3 ontbeert bovendien het minimum aantal plaatsen voor rolstoelgebruikers die als wettelijke norm geldt.

De verhuurder van ons decoratelier in Ypenburg heeft aangekondigd de huur per 1 april 2025 op te zeggen als gevolg van een herbestemming van het bedrijventerrein door de gemeente. In 2024 zullen we daarom actief op zoek moeten naar een alternatief. Vanwege het specifieke gebruik houden we niet alleen rekening met verhuiskosten maar ook met inrichtingskosten.

Uit de begroting 2024 blijkt dat de COVID-bestemmingsreserve hard nodig is om de te verwachten tekorten te kunnen dekken. De reserve wordt ingezet als compensatie voor de derving van de publieksinkomsten en voor het op peil houden van de personeelskosten, inclusief de inzet van medewerkers met een kort dienstverband en de vele zzp'ers.

Vooruitblik vanaf 2025

Voor Het Nationale Theater is de cao Toneel & Dans van toepassing. De per 1 januari 2024 geldende cao-periode heeft een duur van 1 jaar. In het tweede kwartaal van 2024 zullen daarom nieuwe onderhandelingen plaatsvinden. Het is de bedoeling om te komen tot een meerjarige cao, waarschijnlijk voor twee jaar.

Voor de nieuwe cultuurnotaperiode 2025-2028 hebben wij inmiddels ons meerjarenbeleidsplan ingediend bij zowel de gemeente Den Haag als het Ministerie van OCW. Bij het Ministerie dienden we twee subsidieaanvragen in, een voor HNT-producties en een voor HNTjong. Het Nationale Theater is de enige theaterorganisatie die zowel voor volwassenen als voor jeugd en jongeren produceert. Voor zowel de gemeente als voor HNTproducties geldt een subsidieplafond. Vanwege de emancipatie van het jeugdtheater is er extra budget beschikbaar gesteld. Voor HNTjong zullen we daar een beroep op doen.

Om vanaf 2025 tot een sluitende begroting te komen moeten een aantal ingrepen plaatsvinden. De vele meerkosten, waaronder de forse cao-verhoging van januari 2024, worden namelijk niet gecompenseerd door gelijkwaardige subsidie-indexeringen. We zullen dit opvangen door minder te produceren en programmeren, door meer inkomsten te verwerven en door te bezuinigen. Voorbeelden hiervan zijn het aanpassen van de eigen risicoperiode van onze ziekteverzuimverzekering van 60 naar 90 dagen (besparing van € 90.000,-) en het niet structureel vervangen van ensembleleden die in de nieuwe subsidieperiode met pensioen gaan.

We zijn ons ervan bewust dat dit een grote uitdaging is, zeker als het gaat om het verwerven van meer inkomsten, maar we hebben er vertrouwen in dat dit ons gaat lukken. De herinrichting van de voorhuizen van de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui helpen hierbij, maar ook het realiseren van een turn-key oplossing voor de verhuur van de klassieke foyers en het realiseren van meer ruimte voor verhuur, onder andere door het in eigen gebruik nemen van de ruimte in Theater aan het Spui waarvan, als gevolg van corona, de huur werd opgezegd.

Financieel overzicht

Het Nationale Theater 2021-2024

	MJBP					
	Begroot	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot
	2021-2024 ²	2020	2021	2022	2023	2024
A. OPBRENGSTEN						
A1 Publieksinkomsten	3.937.000	1.296.131	1.203.246	3.041.962	3.077.099	3.699.600
A2 Sponsorinkomsten	61.000	41.322	50.053	86.062	50.406	65.000
A3 Overige directe inkomsten	-	40.398	250.077	187.290	27.645	-
A4 Diverse inkomsten	560.000	551.875	571.070	757.798	1.163.770	620.000
A5 Bijdragen uit private middelen	489.000	540.493	467.767	738.937	564.972	463.500
	5.047.000	2.470.219	2.542.213	4.812.049	4.883.892	4.848.100
B. SUBSIDIES						
B1 Ministerie OCW	3.862.000	5.697.105	5.583.804	4.943.285	4.356.904	4.356.900
B2 Gemeente Den Haag	9.325.000	9.567.851	9.612.758	9.789.634	10.371.769	11.110.200
B3 Overige subsidies	-	158.932	170.988	231.345	262.664	265.000
	13.187.000	15.423.888	15.367.550	14.964.264	14.991.337	15.732.100
TOTAAL BATEN	18.234.000	17.894.107	17.909.763	19.776.313	19.875.229	20.580.200

² Deze begroting is begin 2020 gemaakt bij het Meerjarenbeleidsplan 2021-2024.

C. BEHEERLASTEN

C1 Beheerlasten personeel	1.414.000	1.342.383	1.231.046	1.321.454	1.199.690	1.311.400
C2 Huisvestingskosten	2.366.000	1.892.115	1.982.118	3.140.776	3.298.148	3.331.100
C3 Bureaukosten	500.000	862.384	799.366	651.392	557.975	689.200
C4 Algemene publiciteitskosten	289.000	169.394	214.082	272.749	250.509	326.500

	4.569.000	4.266.276	4.226.612	5.386.371	5.306.322	5.658.200
--	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

D. ACTIVITEITENLASTEN

D1 Activiteitenlasten personeel	9.038.000	8.808.221	8.850.048	9.942.426	9.939.433	11.560.600
D2 Uitvoeringskosten productie	1.789.000	1.312.361	1.423.623	1.898.524	1.746.284	2.334.400
D3 Uitvoeringskosten programmering	2.367.000	980.077	710.395	1.802.932	1.986.921	2.524.600
D4 Uitvoeringskosten educatie	520.000	200.755	375.009	493.147	578.185	741.000

	13.714.000	11.301.414	11.359.075	14.137.029	14.250.823	17.150.600
--	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

TOTAAL LASTEN

	18.283.000	15.567.690	15.585.687	19.523.400	19.557.145	22.808.800
--	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Resultaat voor rente baten en lasten	- 49.000	2.326.417	2.324.076	252.913	318.084	-2.228.600
--------------------------------------	----------	-----------	-----------	---------	---------	------------

Rentebaten	2.000	3.411	3.912	4.214	31.762	1.000
------------	-------	-------	-------	-------	--------	-------

Rentelasten	3.000	3.068	1.278	739	1.668	1.500
-------------	-------	-------	-------	-----	-------	-------

Totaal rentebaten- en lasten	- 1.000	343	2.634	3.475	30.094	-500
------------------------------	----------------	------------	--------------	--------------	---------------	-------------

Resultaat en gift Hocarest bv	50.000	- 148.538	- 57.292	227.805	287.377	61.800
-------------------------------	--------	-----------	----------	---------	---------	--------

EXPLOITATIERESULTAAT

	-	2.178.222	2.269.418	484.193	635.555	-2.167.300
--	----------	------------------	------------------	----------------	----------------	-------------------

Inzet bestemmingsreserves

Mutatie bestemmingsreserve COVID-19 gemeente Den Haag	- 564.407			-	-	-564.407
---	-----------	--	--	---	---	----------

Vrijval bestemmingsfonds verbouwingen				85.000		
---------------------------------------	--	--	--	--------	--	--

Dotatie Bestemmingsreserve Decoratelier	-	-	-	-	- 200.000	-
---	---	---	---	---	-----------	---

Mutatie bestemmingsreserve COVID-19 OCW	- 1.955.800	313.400	- 412.756		-	-1.592.766
---	-------------	---------	-----------	--	---	------------

Vrijval Bestemmingsreserve investeringen (licht & geluid)	15.696	15.696	15.696		15.696	
---	--------	--------	--------	--	--------	--

Vrijval Bestemmingsreserve investeringen (tribune)	5.672	5.672	5.672		5.672	
--	-------	-------	-------	--	-------	--

Dotatie Bestemmingsreserve Spuiplein	-	-	-	-	- 8.000	-
--------------------------------------	---	---	---	---	---------	---

Vrijval/dotatie algemene reserve	320.617	-2.577.806	- 177.805		- 448.923	-10.127
----------------------------------	---------	------------	-----------	--	-----------	---------

EINDRESULTAAT	-	-	-	-	-	-
----------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

Tot slot bedankt Het Nationale Theater de volgende partners:

vrmona

ABInBev

AkzoNobel

bas
CONSULTANCY

YOUR
SCALE UP
COACH

WOONHOLLAND
MAAKT MOOI WONEN MOGELIJK

Corsano +

EVENTURE
THE FESTIVAL & EVENT CREW

TwynstraGudde

NR
de governance expert

**Het
Nationale
Theater
Toneelkringen**

**Het
Nationale
Theater
Vrienden**

**Het
Nationale
Theater
Cultuur
partner**

**Het
Nationale
Theater
Sociëteit**

Verslag van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) functioneerde ook in 2023 onder voorzitterschap van Jozias van Aartsen. Pauline Sanders-Bottema was het eerste aanspreekpunt binnen de Raad van Toezicht voor de Ondernemingsraad. Daarnaast functioneerde er een Audit Commissie, bestaande uit Merel van Vroonhoven en Joost Farwerck, die de kwartaal- en jaarstukken met de zakelijk directeur voorbereidde voor de RvT-vergaderingen en dit jaar wederom met risicoanalyses financieel anticipeerde op de nog voortdurende gevolgen van de coronacrisis. Verder functioneerde er een Selectie- en Remuneratie Commissie (SRC), bestaande uit Jozias van Aartsen en Pauline Sanders-Bottema, die onder meer de beoordelingsgesprekken met de directie voerde. Per 1 januari 2023 startte mevrouw Bercan Günel als lid van de Raad van Toezicht, ter vervanging van Clayde Menso, die de RvT had verlaten in verband met aanvaarding van een nieuwe baan. Mevrouw Günel staat bekend als een prominent voorvechter van de man-vrouw diversiteit in de top van het bedrijfsleven en van culturele diversiteit in de samenleving. Zij is de oprichter en directeur van NGL International en heeft meerdere toezichthoudende rollen vervuld in de culturele sector. Wij zijn erg blij dat zij zich heeft aangesloten bij de RvT.

In 2023 werd een groot aantal zaken met de Raad van Toezicht gedeeld: van de politieke en ambtelijke ontwikkelingen in Den Haag en de culturele sector als geheel, tot de financiële positie van de organisatie, de totstandkoming en tournees van de eigen producties, hoogtepunten in de (context)programmering, de ontwikkeling van de organisatie en de effecten daarvan op het personeel en sociale veiligheid op de werkvloer. De directeur-bestuurders zijn elke vergadering van de Raad aanwezig. De vergaderingen starten steeds met een update over de artistieke voortgang, verzorgd door een van beide artistiek leiders, waarna ze de bijeenkomst verlaten.

Ook het afgelopen jaar stond voor de Raad van Toezicht in het teken van de gevolgen van de coronacrisis. Waar de impact voor het publiek gedurende het jaar naar de achtergrond verdween, bleef de impact achter de schermen echter groot. 2023 was het eerste jaar sinds corona waarin weer het hele jaar publiek ontvangen kon worden. Het publiek kwam terug maar het herstel van de bezoekersaantallen is nog steeds gaande. De financiële gevolgen hiervan waren samen met de inflatie belangrijke onderwerpen voor de Raad van Toezicht in 2023. Om proactief te kunnen anticiperen op de snelle ontwikkelingen werd de RvT ook voorzien van tussentijdse updates vanuit het bestuur en werden de opgestelde risicoanalyses uitvoerig besproken binnen de AC. Sinds de herinrichting van de organisatiestructuur, die per maart werd ingevoerd, is er een staffunctionaris Risicomanagement, Controle & Compliance werkzaam. Alle mogelijke risico's werden opnieuw tegen het licht gehouden. In samenwerking met VSCD-collega's is een model ontwikkeld om geïdentificeerde risico's te kwantificeren en op basis daarvan het noodzakelijke weerstandsvermogen te bepalen. De RvT heeft het nieuwe model en het daarmee berekende weerstandsvermogen vastgesteld. Deze actualisering was van belang gezien de vele ontwikkelingen in de afgelopen jaren.

In 2023 was er daarnaast specifieke aandacht voor:

- De gevolgen van de motie die begin november 2020 door de gemeenteraad werd aangenomen. Deze motie behelst een korting van 1,5% op de jaarsubsidie van de instellingen met meer dan € 1,5 miljoen subsidie. Met deze korting konden een aantal kleinere culturele instellingen, die een negatief advies van de Adviescommissie hadden ontvangen, alsnog van subsidie voorzien worden. In overleg met de Raad van Toezicht is in 2021 besloten om bezwaar aan te tekenen tegen dit besluit. De bezwaarprocedure loopt nog steeds, een definitieve uitspraak wordt verwacht in 2024.
- Aanpassingen in de gebouwen van de Koninklijke Schouwburg en Theater aan het Spui. In 2023 vond de tweede fase van de restyling van het voorhuis van de Koninklijke Schouwburg plaats waarmee de uitstraling aansluit bij de kernwaarden van HNT, de toegankelijkheid van het pand is verbeterd, evenals het rendement van de horeca. De RvT heeft een ronde langs de locaties gemaakt om zich te informeren over de vernieuwingen. De klimaatinstallaties in Theater aan het Spui zijn vervangen. Door deze (en meer) werkzaamheden was het Theater aan het Spui vijf maanden dicht voor het publiek. De compensatie van de kosten van het onderhoud van de nieuwe installaties was tevens onderwerp van gesprek. Deze kunnen namelijk niet binnen de reguliere exploitatie opgevangen worden. Daarnaast werd er gesproken over de herbesteding van de ruimte die bij Theater aan het Spui is vrijgekomen (wegens beëindiging van de huurovereenkomst met de voormalige restauranteigenaar Spize als gevolg van de coronacrisis). HNT is in gesprek met de gemeente om de basale voorzieningen, elektra en verwarming, op orde te krijgen.
- Veiligheid op de werkvloer, zowel in de vorm van een update van het in 2021 opgestelde 'Protocol (on)gewenste omgangsvormen' als de bespreking van het dit jaar uitgevoerde onderzoek waarbij medewerkers via een oproep van het bestuur gevraagd werd negatieve ervaringen te delen. Sociale veiligheid en mogelijke verbeteringen op dit punt zijn een terugkerend agendapunt op de RvT vergaderingen.
- Diversiteit & inclusie is eveneens een belangrijk onderwerp. De Raad van Toezicht verzocht het bestuur om een inventarisatie te maken van de activiteiten die op dit gebied worden uitgevoerd. De Raad denkt actief mee, maar constateerde dat HNT veel onderneemt op dit vlak en trots mag zijn op de al bereikte resultaten. Belangrijk aandachtspunt voor het bestuur voor de komende periode is het realiseren van meer diversiteit in de managementlaag.
- Er werd gesproken over de mogelijkheden om meer inkomsten uit de zakelijke markt te realiseren. Vanuit de Raad van Toezicht werd een Commissie Partnerships in het leven geroepen, die samen met het bestuur en de manager marketing & development de mogelijkheden bespreekt om nieuwe partnerschappen te realiseren. Sponsorwerving via de traditionele manier blijkt de afgelopen jaren lastig. De markt is weerbarstig en maatschappelijke ontwikkelingen maken de werving steeds ingewikkelder. Met de Commissie zoekt HNT daarom naar andere opties.

- Het Meerjarenbeleidsplan voor de cultuurnotaperiode 2025-2028 was uiteraard ook onderwerp van gesprek. De artistiek leiders en managers van de vier artistieke kernprocessen gingen met de Raad in gesprek over de inhoudelijke plannen en de zakelijk directeur nam de Raad mee in de keuzes die gemaakt werden om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen.

HNT past de negen principes van de Governance Code Cultuur toe, hanteert de Code Diversiteit en Inclusie en de Fair Practice Code. Het bestuur heeft regulier overleg met de Raad van Toezicht, gevraagd, ongevraagd en tijdig. De bestuurders leggen belangrijke beslissingen en strategische documenten ter goedkeuring voor aan de Raad. De Raad van Toezicht vergadert in ieder geval viermaal per kalenderjaar. In 2023 was dat driemaal, de geplande novembervergadering werd uitgesteld naar januari 2024. Urgente punten werden via mail afgehandeld. Het bestuur past het principe 'no surprises' toe en voorziet de Raad van Toezicht daarom ook van tussentijdse 'zakelijke updates' zodat de Raad goed op de hoogte blijft van alle ontwikkelingen.

De Raad van Toezicht ontving alle relevante documenten uit de Planning en Control-cyclus die nodig waren om de verantwoordelijkheid en bijbehorende bevoegdheden op financieel-economisch terrein als Raad van Toezicht te kunnen dragen. Het Bestuur geeft de Raad van Toezicht in iedere vergadering een beknopte update, waarin de volgende onderwerpen aan bod komen: Inhoudelijke activiteiten, financiën, strategie en omgeving, personeel en organisatie en gebouw en onderhoud. Het doel van deze update is tweeledig: het voorkomen van verrassingen voor de Raad van Toezicht en het in staat stellen van Raad van Toezicht-leden hun functie adequaat in te vullen. Indien er zich buiten de periodieke verstrekking van informatie aan de Raad van Toezicht - zoals is afgesproken - ontwikkelingen voordoen die wezenlijke invloed hebben op het realiseren van de opdracht van de stichting of het voortbestaan van de stichting, wordt de Raad van Toezicht hiervan onverwijld door het Bestuur op de hoogte gesteld. De besluiten en de daaraan voorafgaande overwegingen in de vergaderingen van de Raad van Toezicht worden vastgelegd in notulen. De Raad van Toezicht van HNT laat zich in zijn werk leiden door het culturele, economische en maatschappelijke belang van de organisatie. De Raad van Toezicht adviseert het bestuur en doet dit op actieve wijze, zowel anticiperend als reflecterend op beslissingen van het bestuur. En beslist over benoeming, beoordeling, bezoldiging, schorsing en ontslag van de directie.

De Raad van Toezicht voert jaarlijks een zelfevaluatie uit waarin gereflecteerd wordt op haar functioneren. Aandachtspunten hieruit worden doorgevoerd in de werkwijze van de Raad. De Raad van Toezicht is onbezoldigd en de samenstelling is divers in kennis, leeftijd en geslacht. Het rooster van aftreden en een overzicht van de nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht en het bestuur is hierna opgenomen. De Raad van Toezicht benoemt de externe accountant en stelt diens beloning vast op basis van advies van het bestuur. De externe accountant brengt ten minste eenmaal per jaar aan de Raad van Toezicht respectievelijk het bestuur verslag uit van zijn bevindingen. De Raad van Toezicht kan hem bevragen over de getrouwheid van de jaarrekening.

De Raad van Toezicht heeft grote bewondering voor de inzet van de directie, leidinggevend en medewerkers van HNT om in deze financieel zo uitdagende tijd de organisatie zo te laten functioneren en een impactvolle programmering te realiseren. De Raad van Toezicht prijst daarom de flexibiliteit van de organisatie en directie.

Personalia leden Raad van Toezicht

	Geboorte- datum	Functie, Deelname commissies	Datum benoeming	Datum herbenoeming	Termijn	Datum aftreden
De heer J.J. van Aartsen	25-12-1947	Voorzitter en Lid Selectie- en Remuneratiecommissie	01-01-2019	01-01-2022	3 jaar	01-01-2025
Mevrouw M. van Vroonhoven	05-05-1968	Lid Auditcommissie	26-11-2019	30-11-2022	3 jaar	30-11-2025
De heer J. F. E. Farwerck	07-09-1965	Lid Auditcommissie	22-09-2021	22-09-2024	3 jaar	22-09-2027
De heer R. C. Landvreugd	22-03-1971	-	22-09-2021	22-09-2024	3 jaar	22-09-2027
De heer A. Najafbagy	01-05-1977	-	22-09-2021	22-09-2024	3 jaar	22-09-2027
Mevrouw P. Sanders-Bottema	23-11-1973	Lid Selectie- en Remuneratiecommissie	22-09-2021	22-09-2024	3 jaar	22-09-2027
Mevrouw B. Günel	25-07-1963	-	01-01-2023	01-01-2026	3 jaar	01-01-2029

Leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor de tijd van ten hoogste drie jaar en treden af volgens een door de Raad van Toezicht vast te stellen rooster van aftreden. De Raad van Toezicht is bevoegd het rooster te wijzigen. Vaststelling van of wijziging in dat rooster kan niet meebrengen dat een zittend lid van de Raad van Toezicht tegen zijn wil defungeert voordat de termijn waarvoor hij is benoemd, verstreken is. Een volgens het rooster aftredend lid van de Raad van Toezicht is onmiddellijk doch ten hoogste tweemaal herbenoembaar. Wordt een lid van de Raad van Toezicht herbenoemd en tijdens de nieuwe termijn als voorzitter benoemd dan kan dit lid in totaal tweemaal worden herbenoemd.

Relevante (neven)functies leden van de Raad van Toezicht, per 31-12-2023

De heer J.J. van Aartsen

- Voorzitter Stichting Otto von der Gablentzprijs
- Lid Raad van Toezicht Stichting Montesquieu
- Beschermheer leerstoel United Nations Studies, Universiteit Leiden
- Adviseur Jozias van Aartsen Honours Programma
- Lid en medeoprichter Aspen Ministers Forum
- Honorary Member Global Parliament of Mayors
- Ambassadeur Stichting bevordering internationale samenwerking (Schilderswijk)
- Voorzitter Raad van Toezicht Verzetsmuseum
- Lid Commissie Review Omgevingsdiensten

Mevrouw M. van Vroonhoven

- Leraar (zij-instromer) (Eerste Nederlandse Buitenschool)
- Columnist (Volkskrant)
- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Lezen

De heer J.F.E. Farwerck

- CEO en Voorzitter Raad van Bestuur van Koninklijke KPN
- Bestuurslid KPN Mooiste Contact Fonds
- Lid van de Cyber Security Raad
- Lid van het Bestuur FME
- Lid Raad van Toezicht De Nieuwe Kerk Amsterdam

De heer R.C. Landvreugd

- Hoofd Onderzoek en Curatorial Practice, Stedelijk Museum Amsterdam
- Commisioning Committee Hartwig Art Foundation

De heer A. Najafbagy

- Managing Partner en medeoprichter 4impact capital
- Voorzitter Raad van Toezicht Number 5 Foundation
- Lid Raad van Advies Global People
- Lid Raad van Advies FEM-START
- Lid Raad van Toezicht InfoTiles AS

Mevrouw P. Sanders-Bottema

- General Counsel & Company Secretary bij EDGE Technologies B.V.

Mevrouw B. Günel

- Managing partner NGL International,
- Bestuurder High Quality
- Lid Raad van Toezicht Milieudedefensie

Relevante nevenfuncties Bestuur, per 31-12-2023

De heer C. Debets

- Voorzitter bestuur Stichting Lost in the Greenhouse
- Lid kernteam Renovatie Binnenhof -KOB-
- Lid stuurgroep Theater Inclusief
- Lid Bestuur Stichting Spuiplein
- Lid Bestuur Spreek, platform voor debat en dialoog Den Haag

Mevrouw L. klein Gunnewiek

- Lid Bestuur Haags Cultureel Overleg Den Haag
- Lid Bestuur VNO-NCW Regio Den Haag
- Lid Bestuur Museumkwartier Den Haag
- Bestuurslid Ikwashier070
- Lid CAO-commissie NAPK
- Lid Klankbordgroep Stichting Sociale Veiligheid Podiumkunsten

Verslag van de Ondernemingsraad

De ondernemingsraad bestaat sinds januari 2023 uit de volgende leden:

Naam	Functie	Kiesgroep
Hanna van de Ven	Voorzitter	Publiek
Adinda Pluimer	Vicevoorzitter	Publiek/Voorhuis
Marius Hamaker	Lid	Voorhuis/Facilitair
Angela Schrama	Lid	Staf
Bram Coopmans	Duo-Lid	Producties
Hein van Heijden	Duo-Lid	Producties
Iain Hoeffnagel	Lid	Productie & Techniek
Niels van Elten	Lid	Productie & Techniek
Bram van Gameren	Lid	Productie & Techniek

Aan het eind van 2023 zwaait Iain Hoeffnagel af als lid van de OR en wordt hij opgevolgd door Robbert Weinen. Daarnaast treedt Brechje van der Weerd toe voor de kiesgroep Productie & Techniek en Joost de Kleine Beek voor de kiesgroep Productie. Daarnaast worden de kiesgroepen anders benoemd vanaf januari 2024. De voormalige kiesgroepen zijn als volgt ingedeeld:

- 1) Kiesgroep Producties: 2 leden worden gekozen door en uit de afdelingen/teams Artistiek bureau, Regisseurs & Ensemble en HNTjong
- 2) Kiesgroep Publiek: 2 leden worden gekozen door en uit de afdelingen/teams Educatie & Interactie, Programmering & Programma's, Marketing & Development
- 3) Kiesgroep Voorhuis: 2 leden worden gekozen door en uit de afdelingen/teams Informatie & Kaartverkoop, Publieksservices, Facilitair
- 4) Kiesgroep Productie & Techniek: 2 leden worden gekozen door en uit de afdelingen/teams Planning & Producties, Techniek Residentieel, Techniek reis, Kostuum- en decoratier
- 5) Kiesgroep Staf: 1 lid wordt gekozen door en uit de afdelingen/teams Secretariaat & HR, Finance & Control, ICT

Vanaf 2024 is de verdeling van de kiesgroepen en het aantal leden aangepast n.a.v. de hernieuwde organisatiestructuur die in maart 2023 is ingegaan, namelijk de volgende vier kiesgroepen:

- 1) Kiesgroep Producties: 2 leden
HNTproducties en HNTjong
- 2) Kiesgroep Publiek: 2 leden
Educatie en Interactie, Programmering, Marketing en Development
- 3) Kiesgroep Bedrijfsvoering: 2 leden
Directiesecretariaat, HR, Financiën, Facilitair, ICT, Staf
- 4) Kiesgroep Productie en Techniek: 3 leden
Productie, Techniek, Decor- en Kostuumateliers.

Een terugblik:

Het jaar 2023 begon onrustig, omdat er vanuit de afdelingen facilitair en techniek bij zowel directie, HR, leidinggevenden als de OR in het najaar van 2022 aan de bel was getrokken vanwege de hoge werkdruk op deze afdelingen. Het water stond aan de lippen van onze collega's. Er is uiteindelijk besloten de zalen twee dagen per week, gedurende een langere periode, te sluiten waardoor de technische afdeling en de facilitaire afdeling de ruimte kregen hun teams meer ademruimte te geven. De OR is hier aan de zijlijn bij betrokken geweest en heeft zich daarnaast op de volgende vraagstukken gericht:

- Sociale Veiligheid

De hoge werkdruk in de culturele sector en binnen HNT is een terugkerend thema geweest tijdens de vergaderingen van de OR. Eind 2023 heeft de directie, in overleg met de OR, gevraagd aan het managementteam om hun afdelingen te bevragen over de aard van de werkdruk en mogelijke oplossingsrichtingen. De opbrengsten hiervan worden meegenomen in o.a. de werkgroep sociale veiligheid, waar een afvaardiging van de OR bij betrokken is. De OR heeft de sociale veiligheid hoog op de prioriteitenlijst staan en is daarom ook hierbij betrokken.

- CAO

Zoals vooraf gepland heeft de OR samen met de ondernemingsraden van ITA en TR overlegt en punten aangedragen voor de CAO van 2024. Omdat deze CAO een looptijd heeft van 1 jaar gaan de OR's ook in 2024 met elkaar in beraad om de juiste input te kunnen leveren voor de CAO die vanaf 2025 ingaat.

- Training MT, directie, HR en OR

Omdat de WOR een veelomvattende wetgeving is en de OR daarmee veel kan en mag inbrengen in de organisatie, maar daar wel voor op de juiste manier moet worden geïnformeerd, is besloten hier een training aan te wijden. Zodat directie, HR en MT een beter beeld hebben van wat een OR allemaal doet.

In september heeft de OR een training georganiseerd onder leiding van Els Unger (juriste) waarin met zowel de directie, het MT, HR en de OR de Wet op Ondernemingsraden is behandeld en waarin een aanzet is gemaakt om te komen tot een convenant dat door de zakelijk directeur-bestuurder en de OR zal worden ondertekend. Hierin staan gezamenlijke afspraken over de communicatie en informatievoorziening, de rechten en plichten die directie en OR onderling met elkaar hebben.

- Hocarest

Hocarest is geen officiële kiesgroep binnen de OR, maar omdat nauw met de horeca-collega's wordt samengewerkt vindt de OR het belangrijk dat er binnen Hocarest een contactpersoon is voor de OR. Dat is op dit moment Natasja Ramnarine, zij wordt in 2024 vervangen door een collega-floormanager.

- Commissies

In 2023 is de OR gestart met het opstellen van commissies binnen de OR, om zo de werkdruk te verdelen. Het betreft commissies voor:

- Personeelshandboek + CAO
- ARBO-wetgeving
- Artistiek beleid
- Diversiteit en Inclusie & Sociale veiligheid
- Governance Code Cultuur & Fair Practice Code
- Duurzaamheid
- Financiën

Tot slot; de OR is in 2023 op volle kracht gekomen na een aantal jaren met moeite collega's hiervoor te hebben kunnen werven. Ook in 2024 worden alle afdelingen goed vertegenwoordigd binnen de OR, dat geeft moed en vertrouwen.

Wij zijn Het Nationale Theater

Onze missie

Het Nationale Theater gelooft in theater als publieke arena waar de brandende kwesties van vandaag worden onderzocht en bevestigd. Waar de grote verhalen van deze tijd worden verteld. Een bruisend huis van verbeelding en verbinding dat zich radicaal openstelt voor iedereen. Een kruispunt voor betekenisvolle ontmoetingen, in levenden lijve. Een veilig thuis waar we ons met gretige nieuwsgierigheid openstellen voor het onbekende. En waar we de moed opbrengen om de wereld weer met open vizier aan te gaan.

Wie zijn wij?

Met theater voor jong en oud, voorstellingen door gevierde regisseurs en aanstormende talenten, actief reizend door het hele land, is Het Nationale Theater een toonaangevend theaterinstituut, dat iedere inwoner van dit land uitnodigt tot ontmoeting, kunstbeleving en debat. Opererend vanuit onze politieke hoofdstad is het een cultureel brandpunt dat theater een prominente plek geeft in het hart van de samenleving. Met klassiekers uit de wereldbibliotheek, actueel geschreven drama en innovatieve programma's voedt, faciliteert en inspireert Het Nationale Theater het publiek in zijn zoektocht naar houvast, visie en vermaak.

Waar staan wij voor?

Het Nationale Theater is radicaal vriendelijk en vriendelijk radicaal. We ontvangen onze gasten met open armen en gaan niet alleen respectvol, maar bij voorkeur liefdevol met elkaar om. Tegelijkertijd zijn we in staat om, heel precies en met respect, te zeggen waar het op staat. En de ander te verleiden met ons mee te gaan. Geen vuist, maar een stevige, open hand. We blijven permanent nieuwsgierig en bevragen vastgeroeste procedures. Innovatie is geen mantra, maar een innerlijke drang. Maatschappelijke betrokkenheid is geen ideologische keuze, maar keiharde praktijk.

Hoofdactiviteiten

Het Nationale Theater maakt en geeft ruimte.

Het Nationale Theater maakt producties die in Den Haag en op landelijke podia te zien zijn. In onze drie Haagse theaters laten we die producties zien, en nog veel meer. We bieden namelijk podium aan gezelschappen uit het hele land. In onze zalen komen mensen samen voor alles van cabaret tot toneel, van dans tot theatercolleges. Via theater geven we een routekaart voor de buitenwereld, ons educatieteam leert hoe je kan kijken en vooral dat je álles mag zien. Het Nationale Theater bestond bij het ingaan van de nieuwe beleidsperiode in 2021 vier jaar. Meer dan ooit zijn wij doordrongen van de noodzaak van onze missie. In 2023 werkten 8 regisseurs, 17 vaste acteurs en circa 200 medewerkers onvermoeibaar aan de realisatie van deze opdracht. Zoals omschreven in ons meerjarenbeleidsplan 2021-2024 resulteert dat in:

- 14 eigen Producties voor jong en oud: 6 grote zaal-voorstellingen en 8 vlakke-vloervoorstellingen, in het kader van talent- en tekstontwikkeling, empowerment, schoolvoorstellingen, familie- en jongerentheater.
- De Programmering van 700 (gast)producties. Met nadruk op toneel door BIS-instellingen en FPK-gesubsidieerde groepen. Daarnaast: voorstellingen van andere disciplines, van vrije producenten en internationale huizen.
- Meer dan 750 activiteiten in het kader van Educatie & Interactie waaronder lessen op Haagse scholen, theaterwerkplaatsen, jongerenmanifestaties, Lezen met HNT, de wijkjury, Black Emancipation & Salaam en HNTonbeperkt.

In de dagelijkse praktijk van Het Nationale Theater komen deze drie lijnen voortdurend samen in totaalprogramma's waarin bezoekers als 'medemakers' centraal staan. We bespelen en programmeren de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui, Zaal 3 en HNT Studio's. En werken regelmatig in de wijken, op scholen, op zomerfestivals en in 46 vlakkevloer-theaters en 55 schouwburgen in heel Nederland en België. Daarnaast presenteren wij speciale programma's, innovatieve activiteiten die wij (mede) ontwikkelen en presenteren in onze eigen theaters of op locatie in de stad.

Focus door thematische lijnen

Om de effectiviteit van ons werk te verscherpen, bundelen we ons werk. Alles wat we doen, wordt in nauwe samenhang geproduceerd en zichtbaar gemaakt, deze integrale gedachte hebben we ondanks de uitdagingen ook in 2023 zoveel mogelijk uitgevoerd. Onze educatie-, interactie- en marketingprogramma's centreren zich rondom de grootschalige totaalproducties. De inhoudelijke samenhang wordt versterkt door nadrukkelijk te werken langs drie thematische lijnen:

- **Waar komen wij vandaan?**

We stellen onszelf de vraag: waar komen we eigenlijk vandaan? Dat doen we met verhalen over onze gedeelde verledens, maar ook met bewerkingen van klassieke stukken. Deze verhalen zijn allen op hun eigen manier schakels in die historische keten. Je vindt voorstellingen met sporen van een andere tijd en onderbelichte verhalen die eindelijk in de schijnwerpers staan. Door onder de loep te nemen waar we vandaan komen, zien we hopelijk dat we deel uitmaken van iets groters. Dat is verrijkend. We zijn niet alleen. We staan op de schouders van onze voorgangers.

- **Hoe leven wij samen?**

Onze theaters staan letterlijk tussen de ministeries. We kijken naar de samenleving en hoe we het samen moeten rooien. Je neemt jezelf mee naar een voorstelling en daarom ben je bij ons een medemaker. Verbeelding is ons gegund ter invulling van wat we niet zijn, humor biedt troost voor wat we wel zijn. Hier vind je voorstellingen over nu. We praten hoopvol over onze gemankeerde samenleving, maar ook over seks en groei. Theater is na-apen, is voorleven, is bespotten, is liefhebben.

- **Waar gaan wij naartoe?**

In de zaal gebeurt iets bijzonders. Op het toneel wordt gefantaseerd, het toneel laat ons voorbij de horizon kijken, alsof we gezamenlijk dromen in het theater. In een wereld waar nu al teleurstelling heerst over wat nog komen moet, bieden wij graag ruim baan voor de afslag naar iets beters. Waar willen we naartoe? We tonen voorstellingen met voortschrijdend inzicht die bestaande regels breken, nieuwe wegen aanleggen. Dromen is noodzakelijk, daarmee vinden we de toekomst uit.

Eigen Producties

Het Nationale Theater werkte in 2023 aan 4 voor volwassenvoorstellingen in de grote zaal, 4 voor familie- en jongeren voorstellingen en 1 startent talent. Artistiek leiders Eric de Vroedt en Noël Fischer (HNTjong) kiezen bewust voor een levendige verscheidenheid aan stijlen en perspectieven. Allen delen een voorliefde voor tekst(toneel) en zijn typische 'acteursregisseurs'. Ze putten hun inspiratie uit de dolgedraaide wereld van nu en creëren snel gemonteerde, muzikale voorstellingen met een grootstedelijke hartslag.

Het Nationale Theater produceert klassiek en modern internationaal repertoire, nieuw Nederlands repertoire, familie- en jeugdtheater en documentaire stadsprojecten. Binnen de thematische lijnen produceren we zowel geëngageerde voorstellingen over recente maatschappelijke ontwikkelingen als voorstellingen gebaseerd op klassiek toneelrepertoire. Wij nemen zowel de tijd om op ambachtelijke wijze klassiek toneelwerk te ontsluiten voor een modern publiek, als dat we met vers geschreven werk doordacht reflecteren op brandende kwesties van nu. Artistieke noodzaak, actuele urgentie, ambachtelijke kwaliteit en verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het toneelrepertoire zijn daarbij leidende waarden. Het Nationale Theater is een huis van acteurs en regisseurs, maar nadrukkelijk ook van toneelschrijvers: prominente auteurs werken intensief aan actueel repertoire voor volwassenen en voor jeugd, voor korte vlakke vloervoorstellingen tot avondvullende stukken voor de grote zaal.

Te zien in het hele land

Het Nationale Theater is het grootste reizende theatergezelschap van Nederland en neemt de verantwoordelijkheid voor kwalitatief aanbod in heel Nederland. Producties van Het Nationale Theater trekken door het hele land: voorstellingen vinden hun publiek op 44 locaties, te zien in alle provincies. Het biedt iedere schouwburg in heel Nederland tenminste één kwaliteitstitel per jaar: een toegankelijke voorstelling, goed reisbaar, met een aantrekkelijke titel, bekende acteurs en ondersteund door een stevig en innovatief marketingbeleid. Net als eerdere jaren vormen we een hechte alliantie met achttien partnertheaters door het hele land.

Ook voor jong publiek

HNTjong neemt een unieke positie in binnen het Nederlandse theaterlandschap. Als BIS-jeugdtheatergezelschap binnen Het Nationale Theater, waar productie en presentatie hand in hand gaan, kan HNTjong producties en projecten realiseren op een schaal die voor weinig jeugdtheatergezelschappen is weggelegd. We zijn onderdeel van een nationaal huis dat zich als groot theaterinstituut continu probeert te herdefiniëren. In eigen stad proberen we nieuwe concepten uit, die we bij succes exporteren naar het hele land. We hebben in een paar jaar tijd, samen met een stevige en slagvaardige afdeling Educatie & Interactie, forse stappen gemaakt in het produceren van groots gemonteerde voorstellingen voor jongeren. We werken met modern repertoire en radicale bewerkingen van klassiekers. Het zijn altijd verhalen over kantelpunten: over grote gebeurtenissen die dwingen om stelling te nemen, die je horizon verbreden. Gericht op een publiek van jonge mensen die de kindertijd achter zich laten en zich beginnen te verhouden tot de wereld om hen heen.

Twee inhoudelijke beleidslijnen zijn bepalend: de familievoorstellingen en jongerenproducties. De familievoorstelling richt zich op een gemixt publiek van kinderen en volwassenen in de grote zaal. Voor jongeren ontwikkelen we een *coming of age*-lijn. Voorstellingen met actuele thema's, filmisch gemonteerd, in een brutale fysieke stijl. Daarnaast maken we kleinere voorstellingen en wijk- en educatieprojecten voor het vlakke vloercircuit, festivals en scholen.

Programmering

Het Nationale Theater programmeert voor de diverse stad die Den Haag is. Altijd is artistieke kwaliteit de basis en het bereiken van een zo groot mogelijk publiek de doelstelling. De kern van onze programmering bestaat uit toneel, muziektheater, mime, opera, jeugdtheater en het gesproken woord. Programmering is meer dan de vraag 'wat waar wanneer'. Programmeren is luisteren naar het publiek, kijken naar de wereld, en daar op inspelen met het beste aanbod dat voor handen is. Goede programmering bemiddelt dus tussen podiumkunstenaren, podiumkunst en publiek. Het zorgt voor een dialoog tussen kunstenaars, hun kunstwerken en de maatschappij. En het zorgt dat ze zich alle drie kunnen ontwikkelen. Als Het Nationale Theater hebben wij daarom een grote verantwoordelijkheid: Wij geven podiumkunstenaren de kans om zichzelf te ontplooiën en willen samen met hen een getalenteerd publiek creëren, dat zich verbreedt en vernieuwt. Met name in Zaal 3 geven we beginnende makers en spelers de ruimte om hun werk te tonen en het publiek de kans om het te komen bewonderen.

Uitgangspunten van onze programmering:

- Het best beschikbare aanbod is te zien op de best mogelijke plek.
- We programmeren BIS- en FPK-gesubsidieerde producties en kwalitatief aanbod van commerciële producenten.
- We programmeren zowel conventioneel als vernieuwend, zowel complex als toegankelijk aanbod.
- De programmering, de eigen producties en speciale programma's worden waar mogelijk inhoudelijk verbonden door de genoemde thematische lijnen en context-programmering.
- De programmering doet recht aan de diverse samenleving. Het richt zich op mensen van alle leeftijden, alle inkomens, geschoold in de hele onderwijswaaier, en met diverse culturele achtergronden.
- Extra ruimte krijgen makers en gezelschappen die een verbinding hebben met Den Haag of typisch Haagse verhalen vertellen.
- Binnen de programmering wordt ruimte gegeven aan talentontwikkeling.

Educatie & Interactie

Educatie & interactie is eveneens een van de pijlers van onze kernactiviteiten. Het is de cruciale schakel tussen de voorstellingen en de toeschouwers in de zaal. Iedere individuele toeschouwer beschouwen wij als mede-maker van zijn of haar eigen theaterervaring. Tijdens en na de voorstelling geeft de toeschouwer het getoonde zélf betekenis. Hij of zij maakt de voorstelling af: legt verbinding met eigen ervaringen, neemt de voorstelling 'mee naar huis'. Onze educatie- & interactieactiviteiten helpen bezoekers, van alle leeftijden, om dit proces van kunstbeleving en betekenisgeving zo bewust en geïnspireerd mogelijk te laten verlopen. Wij bieden voor en na de voorstellingen deelnemers ruimte en handvatten om voorstellingen in een kader te plaatsen, zelf te reflecteren en de eigen interpretatie serieus te nemen. Wij zijn niet zelf continu aan het woord. We stimuleren het onderlinge gesprek en luisteren gretig mee.

- **Voor jeugd en jongeren** – Bij onze activiteiten voor jeugd en jongeren staat het zelf (be)denken, praten en maken centraal. Rondom onze eigen producties voeren we met jongeren (filosofische) gesprekken. In workshops werken ze aan korte performances of spectaculaire manifestaties die soms direct reageren op de voorstelling. In onze Theaterwerkplaatsen werken kinderen of jongeren een hele dag of vakantieweek aan een eigen voorstelling: een jonge variant van een HNT-voorstelling of een indringende performance voor Theater Na de Dam. Grote verdieping wordt bereikt bij de meerjarige leerlijnen die we met Haagse scholen en andere kunstinstellingen hebben opgezet.
- **Voor getalenteerde volwassenen** – Wat klein begon is uitgebreid tot een grote vlek. In steeds meer Haagse bibliotheken, buurthuizen of wijktheaters lezen wijkbewoners onder de noemer *Lezen met HNT* de teksten van onze grote voorstellingen. Net als met de gesprekken, borrels en maaltijden rondom onze succesvolle Toneelkijker-, Danskijker, Black Emancipation- en Salaam-series werken we aan een 'getalenteerd publiek'. Ook innoveren we onze inleidingen en nagesprekken voortdurend: prikkelende podcasts en associatieve video-essays vervangen de-alwetende-inleider-die-alles-uitelegt. Bij de dialoogtafels, Theater voor Keti Koti en de Wijkjury gaan we op basis van specifieke thema's aan de slag met ongeoeffende maar bereidwillige theaterkijkers.
- **Een bruisend educatiehuis** – Om in de groeiende behoefte aan workshops, lessen en programma's te voorzien, willen we nog graag een permanent Centrum voor Educatie & Interactie openen, dit is door de gevolgen van de coronacrisis, en de budgettaire beperkingen, nog niet gerealiseerd. Het is de bedoeling dat het, naast een bruisende plek voor schoolklassen, docenten en theaterminnende jongeren, ook de vaste stek van onze luis in de pels, jongerenredactie HNTdeMotor wordt. Dit jaar werkten zij vanuit De Kas, de voormalige kassarimte van de Koninklijke Schouwburg.

Talentontwikkeling

Wie onze kantines op een doordeweekse dag bezoekt, waant zich op een theaterschool. Het wemelt er van de studenten, stagiaires en jonge makers en het bruist er van de ambitie en inspiratie. Talentontwikkeling is voor ons geen corvee, het is onze levensbron. Het vindt plaats in onze hele organisatie: op toneel, backstage bij techniek, op kantoor bij educatie, productie en programmering. Competenties waaraan gewerkt wordt zijn zowel artistiek (oorspronkelijkheid, zeggingskracht), zakelijk (leiderschap, ondernemerschap) als maatschappelijk (verbinding met publiek).

en maatschappij). Als erkend leerbedrijf werkt Het Nationale Theater op alle afdelingen met stagiaires, zowel op het podium als achter de schermen. Daarmee is het een onmisbare schakel in het Nederlandse theaterveld.

Voor theatermakers is Het Nationale Theater een uitgelezen plek om hun talent verder te ontwikkelen; naast inhoudelijke coaching bieden wij repetitie- en presentatiemogelijkheden op elke schaal. Zaal 3 is ons laboratorium voor de jongste nieuwe makers. We focussen op toneel en performance, met cross-overs naar beeldende kunst, proza, poëzie en filosofie. Inhoudelijke accenten zijn: projecten uit de LHBTIQ+ community en niet Westerse- of migrantenverhalen. Deze verhalen worden vaak verteld door talenten zonder kunstopleiding of door makers ondersteund vanuit de nieuwe makers-regeling (FPK).

Begin 2023 zijn Theater Bellevue Amsterdam en Het Nationale Theater een nieuwe samenwerking begonnen. Met een Open Call gingen zij op zoek naar de schrijver voor een nieuwe lunchtheaterproductie. Deze samenwerking kwam tot stand uit het verlangen om schrijftalent aan te trekken waarmee we misschien nog niet eerder kennis hadden gemaakt. En dat is gelukt! De winnende toneeltekst is inmiddels in productie genomen en wordt uitgevoerd door acteurs van Het Nationale Theater. De première vindt in maart 2024 plaats in Theater Bellevue.

We programmeren een spannende mix van professioneel, community-aanbod en vers werk van Arnhemse, Amsterdamse, Utrechtse en Maastrichtse theaterschoolstudenten. Ook met studenten KABK Den Haag wordt er samengewerkt. Juist deze groepen makers zijn hard getroffen door de coronacrisis, daarom hebben we ons ingezet om hen ruimte te bieden, zowel voor als achter de schermen. Een jong, divers publiek komt er gretig op af. Sommigen stappen binnen als onervaren kijker en vertrekken jaren later als hemelbestormende maker.

Diversiteit

Voor Het Nationale Theater is invulling geven aan de Code Diversiteit & Inclusie prioriteit. Vanuit alle perspectieven is Het Nationale Theater steeds bewuster en actiever bezig met de doelstelling van deze code. Voor een nationaal podium dat zich midden in één van de vier grote steden bevindt, is het vanzelfsprekend dat productie en programmering recht doen aan de bevolkingssamenstelling van dit land. Met onze (context)programmering zoeken we aansluiting bij herdenkingen en vieringen van verschillende Haagse gemeenschappen. We werken nauw samen met organisaties met wortels in die gemeenschappen. We verwelkomen de Sint én de opening van het Gnawa-festival. Op 4 mei hosten we Theater na de Dam, op 1 juli Theater voor Keti Koti. Het Nationale Theater heeft de ambitie het publiek voor theater aanzienlijk te vernieuwen en te verbreden. Vanzelfsprekend staan er acteurs met uiteenlopende culturele achtergronden op toneel. We koesteren de grote diversiteit van ensemble en onze (vaste) gastacteurs. We presenteren kwaliteitstheater voor alle Nederlanders. We richten ons op mensen van alle leeftijden, alle inkomens, geschoold in de hele onderwijswaai, en met diverse culturele achtergronden. Wij vinden het belangrijk om onze voorstellingen te laten zien, horen of voelen aan iedereen. Een beperking, zichtbaar of onzichtbaar, hoeft geen belemmering te zijn om naar het theater te komen. Met HNTonbeperkt maken we ons aanbod toegankelijk voor prikkelgevoelige mensen of mensen met een auditieve of visuele beperking. Samen met gespecialiseerde organisaties bieden wij bij voorstellingen hulpmiddelen (gebarentolken, audiotranscriptie, boventiteling) aan om theaterbezoek voor iedereen mogelijk te maken. Het Nationale Theater kan alleen toonaangevend zijn als het ook inclusief is en kiest voor radicale meerstemmigheid.

We zijn een van de initiatiefnemers en penvoerder van het landelijke project Theater Inclusief. In samenwerking met de BIS-gezelschappen en de standplaatsschouwburgen (het zogenaamde 'Noordwijk-overleg') zorgen wij voor een toename van hoogwaardig cultureel-divers aanbod, een dialoog met het publiek, samenwerking met wijkorganisaties en Multi Cultureel Vakmanschaptrainingen voor medewerkers. Achter de schermen neemt de diversiteit van ons medewerkersbestand toe. Om de diversiteit te vergroten, werken we als organisatie gezamenlijk aan een inclusieve werkomgeving en hebben we grote aandacht voor een inclusieve werving- en selectieprocedure, waarbij we doorlopend het gesprek voeren over blinde vlekken en het belang van een divers personeelsbestand.

Publieksbereik

Het Nationale Theater stelt zich radicaal open voor iedereen. Onze theaters zijn een kruispunt voor betekenisvolle ontmoetingen in levenden lijve. In 2023 bleef het onze ambitie om het publiek van onze theaters te verbreden en te vernieuwen door ons radicaal open te stellen en ontmoetingen te faciliteren in Den Haag en in het land.

In de coronaperiode zetten wij alles op alles het contact met ons publiek niet te laten doven, met het doel dat het publiek en weer snel op de stoep zou staan in de periodes dat we open zouden mogen. De bezoekersaantallen in 2023 tonen aan dat dit is gelukt, al zitten we nog niet op het niveau van vóór de coronaperiode. We zagen dat mensen voorzichtiger waren in de vorm van minder kaarten per aankoop. Ook kochten mensen minder ver vooruit.

In 2022 hebben we de handen ineengeslagen met de Vriendenloterij. Deze samenwerking maakte het in 2023 mogelijk *Laagland* en *Erik of het klein insectenboek* laag geprijsd aan te bieden aan de pashouders. Dit resulteerde door het hele land tot een verbreding van het publiek. In Den Haag leverde het op dat de helft van de mensen die via de Vriendenloterij kaarten kochten nieuwe bezoekers waren. Het project 'patatje met' liep ook in 2023 door en leidde tot verbreding én verdieping. We ontwikkelden eerder een concept waar mensen, bijvoorbeeld na een dag werken, op vrijdag de dag voortzetten in de foyer en de zaal. Samen eerst een patatje eten, genieten van een voorstelling en dan door naar huis of de stad in. Dit alles voor vijftien euro. Dit idee leidde tot nieuw publiek en pieken in de kaartverkoop. De afhandeling van de coronavouchers

liep nog door in 2023. Een administratieve uitdaging, maar deze groep mensen vormde een prachtige pool van theaterliefhebbers die we via email konden activeren tot aankoop. Deze groep was relatief vaker in onze theaters dan de niet-voucher houders.

Het theater is een publieke ruimte en het is onze taak deze ruimte voor iedereen beschikbaar te stellen. Daarom openden wij met de credo's 'warm welkom en 'dit komt binnen' de deuren van onze theaters en trokken we het land in met o.a. vier grote producties als *Coriolanus*, *Laagland*, *Happy Days*, *de herneming van De Jaren* en de nieuwe jeugdvoorstellingen *Allemaal beestjes*, *STOM*, *Let's talk about sex* en *Emoji Explosie*. Met de coproductie *Disgraced* toerden we ook intensief en we maakten exclusief in de Koninklijke Schouwburg *Tijd Zal Ons Leren*, het bijzondere project van Romana Vrede over het verzet tegen slavernij en koloniale onderdrukking.

Wij vierden en herdachten; samen met de inwoners van de stad. Voor 'Theater na de Dam' vormde het project *Het begon bij het bankje* waarbij zeven jongeren samen in het verhaal doken van Ellis en Bernie, de basis van een productie. Het is een verhaal van twee geliefden die in de Tweede Wereldoorlog van elkaar werden gescheiden. Samen volgden de jongeren het pad van Ellis en Bernie door Europa. Van het bankje van de eerste kus naar onderduikadressen in Utrecht en Amsterdam. Naar de uitgestrekte heide en met de trein door Duitsland heen, richting Polen. Op 4 en 5 mei speelden acht Haagse jongeren *Laten we bij het bankje beginnen* tweemaal in zaal 1 van Theater aan het Spui voor volle zalen. Het waren bijzondere dagen met bijzondere ontmoetingen: De dochter van Ellis kwam, met haar familie, over uit Israël, de familie van het onderduikadres was aanwezig. Door een krantenartikel kwam de zoon van de hulp van de ouders van Ellis vanuit Hellevoetsluis weer in contact met de familie. Bijzondere ontmoetingen in de foyer, maar zeker ook bijzondere ontmoetingen tussen de jongeren die reisden en speelden en de familie Ellis & Bernie. Wij organiseerden tijdens Ketikoti een viering in ons theater en een slavernijwandeling. We continueerden het gesprek over de verzetshelden tijdens de slavernij onder de vlag van *Tijd zal ons leren* (wat uitgewerkt werd tot een avondvullende productie) en werkten aan een programma voor de nagedachtenis van 150 jaar slavernij. Op 15 augustus schonken we aandacht aan de Indië herdenking met *Archipelago*, waarin Esther Scheldwacht samen met haar 2 zonen een verhaal bracht over 3 generaties die allen op hun eigen wijze omgaan met het verleden van hun familie.

Net als in 2021 en 2022 hebben we ook dit jaar in Theater aan het Spui ervoor gezorgd dat de kinderen van de Haagse tylytschool De Witte Vogel de echte Sinterklaas en Dieuwertje Blok persoonlijk konden ontmoeten in de foyer. In de middag begeleidden twee gebarenpieten de voorstelling van Sinterklaas voor twee volle zalen. Ook hebben we het voor elkaar gekregen meerdere eigen producties in Den Haag en in het land toegankelijk te maken voor slechthorende en dove mensen.

Ons publiek blijft ons lief. Daarom hebben we ons credo van radicale vriendelijkheid opgenomen in onze kernwaarden. Altijd, overal en naar iedereen toe. Onvoorwaardelijk, uitgesproken en uitbundig. We ontvangen onze gasten met open armen en een brede glimlach. We gaan niet alleen respectvol, maar bij voorkeur liefdevol met elkaar om. We vertrekken vanuit ieders beste intenties en kwaliteiten. En kiezen voor optimisme en het maken van contact. Iedere dag weer.

Prestatienormen in cijfers

Prestatienormen gemeente Den Haag*

	Realisatie 2023	Prestatienorm 2023	Resultaat 2023
Aantal producties op de eigen podia	286	300	-/- 14
Aantal voorstellingen podia	513	600	-/- 87
Aantal bezoekers eigen programmering	95.873	93.100	2.773
Aantal bezoekers totaal podia	221.148	218.235	2.913
HNT producties	15	12	3
Waarvan nieuwe producties	7	10	-/- 3
HNT voorstellingen eigen producties	263	238	25
Waarvan in Den Haag	86	79	7
HNT bezoekers eigen producties	70.478	57.245	13.233
Waarvan in Den Haag	22.621	19.675	2.946
HNTjong producties	7	8	-/- 1
Waarvan nieuwe producties	3	5	-/- 2
HNTjong voorstellingen eigen producties	132	182	-/- 50
Waarvan in Den Haag	44	68	-/- 24
HNTjong bezoekers eigen producties	26.671	28.890	-/- 2.219
Waarvan in Den Haag	7.396	6.570	-/- 826
Aantal festivaldagen	18	50	-/- 32
Aantal festivalbezoekers	10.939	14.700	-/- 3.761
Aantal schoolvoorstellingen	123	70	53
Aantal bezoeken schoolvoorstellingen	19.455	15.000	4.455
Educatie en participatie- activiteiten	913	775	136
Deelnemers educatie en participatie- activiteiten	32.071	26.600	5.471

De prestatiegegevens 2023 zijn, door de nasleep van de COVID-19 maatregelen (waaronder annuleringen als gevolg van de ontstane personeelskrapte en corona-zieken), lager dan begroot. Voor de festivals heeft dit met name te maken met de sluiting van Theater aan het Spui vanwege de vervanging van de klimaatinstallaties. De gemeente Den Haag heeft toestemming verleend om gedurende de looptijd van de huidige Kunstenplanperiode af te wijken van de prestatieafspraken. De kolom prestatienorm bevat de prestaties zoals vastgelegd in de subsidiebeschikking.

(*) In bijlage 4 is het volledige prestatieoverzicht opgenomen)

Bezoekersaantallen eigen programmering naar zaal

	Realisatie 2023	Prestatienorm 2023	Resultaat 2023
Grote Zaal	63.578	70.000	-/- 6.422
Het Paradijs	2.525	3.500	-/- 975
Zaal 1	11.002	7.000	4.002
Zaal 2	7.124	7.000	124
Zaal 3	6.717	2.800	3.917
De Studio's	604	-	604
Foyers en overige locaties	2.150	1.400	750
Op locatie	2.173	1.400	773
	95.873	93.100	-/- 2.773

Prestatienormen ministerie OCW – Producties HNT en HNTjong

	Realisatie HNT 2023	Norm beleidsplan OCW 2023	Resultaat HNT 2023	Realisatie HNTjong 2023	Norm beleidsplan OCW 2023	Resultaat HNTjong 2023
Producties						
Nieuwe Productie	6	6	-	3	4	-/- 1
Reprise Productie	6	1	5	2	1	1
Nieuwe Coproductie	2	-	2	-	-	-
Reprise Coproductie	2	-	2	2	-	2
	16	7	9	7	5	2
Uitvoeringen						
Aantal openbare voorstellingen	254	300	-/- 46	75	80	-/- 5
Schoolvoorstellingen (PO)	10	-	10	57	40	17
Schoolvoorstellingen (VO)	-	-	-	-	60	-/- 60
	264	300	-/- 36	132	180	-/- 48
Standplaats						
Voorstellingen in standplaats	83	103	-/- 20	17	37	-/- 20
Voorstellingen buiten standplaats (NL)	170	197	-/- 27	57	43	14
Voorstellingen online	1	-	1	1	-	1
	254	300	-/- 46	75	80	-/- 5
Bezoeken						
Bezoekers openbare voorstellingen	67.316	98.500	-/- 31.184	18.442	15.500	2.942
Bezoekers schoolvoorstellingen (PO)	3.162	-	3.162	8.229	4.500	3.729
Bezoekers schoolvoorstellingen (VO)	-	-	-	-	6.000	-/- 6.000
	70.478	98.500	-/- 28.022	26.671	26.000	671

De prestatiegegevens 2023 zijn, door de nasleep van de COVID-19 maatregelen (waaronder waar onder annuleringen als gevolg van de ontstane personeelskrapte en corona-zieken), lager dan begroot. Het Ministerie van OCW heeft toestemming verleend om gedurende de huidige Kunstenplanperiode af te wijken van de prestatieafspraken. De kolom Norm beleidsplan OCW 2023 bevat de prestaties zoals vastgelegd in de subsidiebeschikking.

Bezoekersaantallen producties HNT en HNTjong

	Realisatie 2023	Herz. begroting 2023	Resultaat 2023
HNT			
<i>Every Brilliant Thing</i>	6.862	4.100	2.762
<i>Coriolanus</i>	11.761	10.775	986
<i>Happy Days</i>	3.809	3.040	769
<i>De Laatste Getuigen (dodenherdenking)</i>	267	500	-/- 233
<i>Tijd Zal Ons Leren</i>	2.827	2.800	27
<i>Laagland</i>	13.018	14.425	-/- 1.407
<i>De Laatste Getuigen (Indiëherdenking)</i>	407	500	-/- 93
<i>Disgraced</i>	12.436	-	12.436
<i>Melancholia</i>	243	9.250	-/- 9.007
<i>...is HOT</i>	327	480	-/- 153
<i>Projecten Met De Stad</i>	79	-	79
<i>Paradijs</i>	-	400	-/- 400
<i>Erik Of Het Klein Insectenboek</i>	14.341	10.975	3.366
<i>De Jaren (Reprise)</i>	2.962	-	2.962
<i>Gaafland</i>	255	-	255
<i>Tom Pain</i>	134	-	134
<i>Theaterfestival Gala</i>	750	-	750
	70.478	57.245	13.233
Producties Zaal 3 en 4 Parade	-	6.300	-/- 6.300
	70.478	63.545	6.933
	Realisatie 2023	Herz. begroting 2023	Resultaat 2023
HNTjong			
<i>A Country Inside My Head</i>	-	2.250	-/- 2.250
<i>Erik Of Het Klein Insectenboek</i>	14.341	10.975	3.366
<i>Stom</i>	3.561	2.720	841
<i>Allemaal Beestjes</i>	329	375	-/- 46
<i>Wij Zijn De Stad</i>	-	250	-/- 250
<i>Tori Suriname</i>	1.736	1.000	736
<i>Let's Talk About Sex</i>	5.397	5.000	397
<i>Emoji Explosie</i>	904	1.320	-/- 416
<i>Stom (reprise)</i>	403	-	403
	26.671	23.890	2.781
Totaal bezoekers producties (incl. schoolvoorstellingen)	97.149	87.435	9.714

Omwille van vergelijkingsdoeleinden op productieniveau is in bovenstaande tabel de herziene begrotingsinformatie opgenomen.

Bedrijfsvoering

Algemeen

De juridische entiteit van Het Nationale Theater is een stichting: Stichting Het Nationale Theater. De Stichting is 100% eigenaar van de bv waarmee de horeca wordt geëxploiteerd, Hocarest bv. In deze jaarrekening is de geconsolideerde balans van de bv opgenomen. Stichting Het Nationale Theater en Hocarest bv zijn gevestigd in Den Haag.

Financiën

Resultaat 2023

2023 stond in het teken van herstel. De bezoekersaantallen van producties, programmering en educatieve activiteiten namen toe na enkele jaren de gevolgen van de Coronapandemie te hebben gevoeld. 2023 was echter ook het jaar van kosteninflatie en loonkostenstijging. De noodzaak tot bezuinigingen zoals de afgelopen jaren werd nog steeds gevoeld. Ook de ontstane werkdruk, met name onder technici, is een niet te negeren ontwikkeling die tot gevolg had dat begin 2023 een flink aantal voorstellingen werden geannuleerd.

Risicomanagement en Compliance

Risicomanagement en compliance zijn aandachtsgebieden die Het Nationale Theater sinds 2023 heeft belegd bij een staffunctionaris die zich daarnaast ook richt op interne controle en financiële rapportages. Hierdoor worden ontwikkelingen centraal gemonitord en de opzet, bestaan en werking van maatregelen periodiek beoordeeld.

Wij onderkennen meerdere risico's. De kans dat deze risico's zich gezamenlijk voordoen is niet groot. Toch vinden we het van groot belang voor onze continuïteit dat we in staat zijn om deze risico's financieel te kunnen dragen. Daarom vinden we het van belang om een weerstandsvermogen te hebben waarmee we een aantal van onderstaande risico's zelfstandig kunnen dragen.

Zoals vorig jaar gesteld is onderzoek gedaan naar herijking van het benodigde weerstandsvermogen. Het afgelopen jaar is, met hulp van VSCD collega's, een model ontwikkeld om geïdentificeerde risico's te kwantificeren en het weerstandsvermogen te kunnen bepalen. Aan de hand van dit model is het vereiste weerstandsvermogen bepaald op € 2.5 miljoen.

Ultimo 2023 bedraagt het vrije eigen vermogen € 4,12 miljoen (2022: € 3,67 miljoen), wat neerkomt op een solvabiliteit van 32,2% ten opzichte van het totaal vermogen (2022: 30,8%). Hierbij dient opgemerkt dat 46% van het vermogen bestaat uit bestemmingsreserves (2022: 48%). Dit extra eigen vermogen is van groot belang om de reeds verwachte verliezen vanwege de coronacrisis op te vangen, alsmede de verwachte nulleffecten van de crisis.

De drie grootste risico's die zijn geïdentificeerd zijn 1) wegvallen of afnemende subsidie-inkomsten van Gemeente en/of het Rijk, 2) dalende bezoekersaantallen van producties, programmering en/of educatieve activiteiten en 3) stijgende loonkosten en overige kosten (inflatie).

Naast het aanhouden van solvabiliteit om risico's te kunnen dekken richten wij ons ook op flexibiliteit en tijdig bijsturen. We stellen ons daarnaast ten doel om kosten te verlagen of kritisch te bezien en eigen opbrengsten te verhogen en in te zetten op een toekomstbestendige bedrijfsvoering.

Om risico's op ICT gebied beter te beheersen is een migratie project gestart samen met externe partners.

Het Nationale Theater doet er alles aan om fraude en/of corruptie tegen te gaan. Procedures zijn vastgelegd en worden regelmatig tegen het licht gehouden en indien nodig geactualiseerd. Waar verbetering mogelijk is wordt dat doorgevoerd en er wordt gewerkt met het vier-ogen-principe.

Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht geworden. Het Nationale Theater heeft in 2018 het privacybeleid opgesteld en een functionaris gegevensbescherming aangesteld. Door middel van een werkinstructie en jaarlijkse actualisatie en controle op naleving van de werkinstructie is gewaarborgd dat aan de AVG-eisen wordt voldaan.

Governance

Het Nationale Theater past de 9 principes van de Governance Code Cultuur toe en hanteert de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code.

Het bestuur wordt gevormd door een zakelijk directeur-bestuurder en een directeur-bestuurder theater.

Het bestuur van Het Nationale Theater opereert vanuit haar missie, zonder de belangen van stakeholders te vergeten. Binnen de bedrijfsvoering beheersen we de risico's door middel van functiescheiding, het vier-ogen-principe en procescontroles.

In de rapportages volgen we de realisatie van financiële en niet-financiële doelstellingen en sturen we waar nodig actief bij. Besluitvorming vindt plaats door het bestuur. De besluitvorming wordt vastgelegd in de notulen van het bestuurlijk overleg. De zakelijk directeur heeft periodiek overleg met de ondernemingsraad.

Het bestuur heeft regulier overleg met de Raad van Toezicht, gevraagd, ongevraagd en tijdig. De bestuurders leggen belangrijke beslissingen en strategische documenten ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht voor. De besluiten en de daaraan voorafgaande overwegingen in de vergaderingen van de Raad van Toezicht worden vastgelegd in notulen. Bij het aangaan van zakelijke contracten zijn meerdere functionarissen betrokken. Besluiten hierover worden enkel op zakelijke gronden genomen.

Het bezoldigingsbeleid van Het Nationale Theater past bij het karakter van de instelling en is in overeenstemming met de Wet Normering Topinkomens (WNT). De bezoldiging van het bestuur wordt toegelicht in de jaarrekening en gepubliceerd op de website. Tevens zijn in dit overzicht de onbezoldigde leden van de Raad van Toezicht opgenomen.

De Raad van Toezicht van Het Nationale Theater laat zich in zijn werk leiden door het culturele, economische en maatschappelijke belang van de organisatie. De raad adviseert het bestuur en doet dit op actieve wijze, zowel anticiperend als reflecterend op beslissingen van het bestuur. En beslist over benoeming, beoordeling, bezoldiging, schorsing en ontslag van het bestuur.

De Raad van Toezicht is onbezoldigd en de samenstelling is divers in kennis, leeftijd en geslacht. Het rooster van aftreden en een overzicht van de nevenfuncties van de leden van de raad en het bestuur is onderdeel van het Bestuursverslag. De Raad van Toezicht benoemt de externe accountant en stelt diens beloning vast op basis van advies van het bestuur. De externe accountant brengt ten minste eenmaal per jaar aan de Raad van Toezicht respectievelijk het bestuur verslag uit van zijn bevindingen. De Raad van Toezicht kan hem bevragen over de getrouwheid van de jaarrekening.

Personeel en organisatie

2023 was het eerste jaar sinds het uitbreken van de coronacrisis dat het theater weer een heel jaar bezoekers kon ontvangen. Een groot deel van de interne communicatie kon weer fysiek plaatsvinden in plaats van online, in de vorm van medewerkersbijeenkomsten waarin we inhoudelijk bijpraatten en medewerkers informeerden. De wekelijkse nieuwsbrief van de directie werd een tweewekelijkse HNT Update. We vierden eind juni live de afsluiting van het theaterseizoen met een feest en de afsluiting van het jaar tijdens de drukbezochte eindejaarsborrel. We verplaatsten onze weekafsluiting van vrijdag naar donderdag om dit beter aan te laten sluiten op de kantoor-werkdagen van veel medewerkers.

Wat gebleven is na de coronaperiode is de trend in het thuiswerken. Veel medewerkers werken regelmatig vanuit huis. Deze mogelijkheid is er doordat HNT in de voorgaande coronajaren heeft geïnvesteerd in systemen die thuiswerken mogelijk maken en medewerkers van HNT inmiddels enorm digitaal vaardig zijn. Het thuiswerken is een welkome aanvulling, maar zeer regelmatige fysieke ontmoeting op de werkvloer en in de kantoren zijn nodig om successen te vieren, tegenslagen te verwerken, miscommunicaties te voorkomen en de verbinding met het theater en het publiek niet te verliezen.

Begin 2023 hadden we nog te maken met de herprogrammering van producties uit de coronajaren en een hoog ziekteverzuim aan het eind van 2022. Na de drastische maatregel van de directie eind 2022 tot een openstelling van maximaal 5 dagen per week is in 2023 hard gewerkt aan het verlagen van de werkdruk en het ziekteverzuim, onder meer door het implementeren van een verbeterplan voor de afdeling Techniek. In de loop van het jaar is het gelukt de bezetting van die afdeling te vergroten en heeft de organisatie weer adem gekregen.

Eerder concludeerden wij dat de structuur die bij aanvang van de fusie was bedacht onvoldoende aansloot op de daadwerkelijke werkprocessen van de nieuwe organisatie. Om de belangrijkste knelpunten weg te nemen, werkten wij per 1 maart 2023 in een nieuwe organisatiestructuur, die past bij de werkwijze die HNT ontwikkelde. Deze nieuwe structuur is letterlijk vormgegeven als een huis. Het hart wordt gevormd door de vier artistieke kamers: HNTproducties, HNTjong, Educatie & Interactie en Programmering. Het fundament daaronder wordt gevormd door de afdeling Productie & Techniek, die verantwoordelijk is voor de realisatie van de artistieke ideeën uit de vier artistieke kamers. De stutting en de relatie met de buitenwereld wordt gevormd door de afdeling Marketing & Development, verantwoordelijk voor de marketing en communicatie van de organisatie en het genereren van inkomsten. Het dak van het huis is de afdeling Bedrijfsvoering, verantwoordelijk voor de continue processen in de organisatie. Een andere wijziging in de organisatiestructuur betreft de nieuwe functie Staffunctionaris Risicomanagement, Controle & Compliance. Deze functie valt rechtstreeks onder de zakelijk directeur.

We verwelkomden drie nieuwe MT-leden, een vanwege vervanging (de zakelijk leider HNTjong kon een mooie volgende stap maken) en twee in verband met de nieuwe organisatie-inrichting; de zakelijk leider HNTproducties en de manager Bedrijfsvoering. Halverwege het jaar meldde de manager Educatie & Interactie dat zij, na ruim 10 jaar, per januari 2024 HNT verlaat. Nadat de zoektocht naar vervanging niet succesvol genoeg bleek wordt haar rol voorlopig waargenomen door de directeur Theater en is deze afdeling anders ingericht. Onderzocht wordt welk functieprofiel het beste past bij deze bloeiende afdeling. Medio 2024 start de werving.

In 2023 werd, vanwege de nieuwe inrichting van het entreegebied van Theater aan het Spui, de receptiefunctie veranderd naar een hostfunctie met meer nadruk op gastvrijheid. Het bestaande receptieteam is sindsdien alleen nog in de Koninklijke Schouwburg werkzaam.

Personeelshandboek

Het personeelshandboek van Het Nationale Theater, dat in 2022 officieel onder de medewerkers is geïntroduceerd als vervanger van de personeelsregeling HNT, is doorlopend voorzien van de meest recente versies van personele regelingen en eind 2023 geheel van een update voorzien. Nadat de Ondernemingsraad hun formele instemming gaf op de aanpassingen, is het handboek gedeeld met alle medewerkers. Het HNT-personeelshandboek – waarin alle personeelsrechten en -plichten van HNT zijn opgenomen – is een aanvulling op de cao Toneel & Dans.

Sociale veiligheid

In 2023 werd veel aandacht besteed aan het creëren van een veilige werkomgeving voor iedereen die werkzaam is bij HNT, zowel voor vaste als tijdelijke medewerkers. We vinden het belangrijk dat iedereen die bij ons werkt zich veilig voelt. Tijdens repetities, op kantoor, op de vloer, overall. Ongewenst gedrag is niet altijd zichtbaar, maar komt soms wel voor. Daarom verwachten we van zowel onze collega's als de mensen met wie we samenwerken, dat zij zich in de omgang met anderen collegiaal en respectvol gedragen en ongewenste omgangsvormen vermijden, ongeacht of tussen hen hiërarchische verschillen bestaan. Verder verwachten we dat iedereen alert is op ongewenst gedrag tussen andere personen en dat men er voor elkaar is als dat nodig is. Om de ontwikkelingen goed te kunnen volgen is het thema meermaals onderwerp van gesprek geweest in het RvT-, directie-, management-, afdelings- en ondernemingsraadoverleg. In de eerste helft van 2023 is er een onderzoek uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau waarbij expliciet naar negatieve ervaringen is gevraagd. Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek is eind 2023 een medewerkersbijeenkomst onder leiding van een externe deskundige op dit gebied gehouden, waarbij medewerkers met elkaar in gesprek gingen over dit onderwerp. Deze bijeenkomst en werkvorm werd door de medewerkers positief ontvangen.

Het bestuur gaat in 2024 ook dergelijke bijeenkomsten voor alle medewerkers organiseren. Daarnaast is er een werkgroep sociale veiligheid gestart onder leiding van de zakelijk directeur.

Bestuur en leidinggevenden hebben dit jaar een training Inclusief Leiderschap gevolgd en vervolgens alle medewerkers een training Multicultureel Vakmanschap gevolgd. In 2023 is het in 2021 geïntroduceerde protocol ongewenste omgangsvormen, in samenwerking met de OR, Raad van Toezicht, en de in- en externe vertrouwenspersonen, geoptimaliseerd. In 2023 ging een van de externe vertrouwenspersonen met pensioen. De opvolger moest helaas eind 2023 zijn werkzaamheden voor HNT beëindigen. In januari 2024 treedt de nieuwe externe vertrouwenspersoon aan. De externe vertrouwenspersonen zijn jaarlijks aanwezig bij een van de medewerkersbijeenkomsten.

We zijn in 2023 doorgedaan met de zogenaamde procesevaluatie-teams, een traject van vijf evaluatiemomenten rondom producties van HNT-producties en HNTjong waarin we gedurende het repetitieproces, de voorstellingen en de tournee regelmatig met een afvaardiging van alle betrokken afdelingen bij elkaar komen om te bespreken hoe het gaat met het proces, of iedereen zich prettig en gehoord voelt. Deze procesevaluatie-teams, die bij de start in 2022 nog onwennig waren, zijn nu een vast onderdeel van elke productie en worden goed gewaardeerd door medewerkers. Ook deze trajecten horen bij alle inspanningen op het gebied van sociale veiligheid.

HNT is tot slot aangesloten bij Mores.online, het meldpunt ongewenste omgangsvormen van de podiumkunsten-, televisie- en filmsector. Ook daar kan de werknemer, indien deze slachtoffer is van ongewenste intimiteiten, een melding maken.

HR-kennissessies

In 2023 organiseerde de afdeling HRM HR-kennissessies voor alle leidinggevenden van HNT: hoofden, managers, artistiek leiders en de bestuurders. Tijdens deze maandelijkse kennissessies staat steeds een HR-thema centraal. Naast theorie worden er ook ervaringen uitgewisseld. Thema's die in 2023 aan bod kwamen zijn onder andere: feedback geven, objectief beoordelen, de wet op de OR, diversiteit en inclusie, ongewenst gedrag en dossiervorming. Om de afdeling HR verder door te ontwikkelen is er een HR-ontwikkelplan en –agenda opgesteld waarin alle onderdelen van het HR-beleid die aandacht behoeven ingepland zijn. Dit geeft inzicht aan de leidinggevenden in de organisatie wat er op welk moment extra aandacht krijgt.

Functioneren en beoordelen

In 2023 werd met alle medewerkers een beoordelingsgesprek gevoerd. Tijdens deze beoordelingsgesprekken wordt teruggeblikt op het voorgaande jaar (2023) en vooruitgeblikt op het komende jaar (2024), door afspraken te maken over ontwikkeldoelen. Met behulp van de voorgaande HR-kennissessies voor leidinggevenden is de kwaliteit van de gespreksvoering en de verslaglegging verbeterd.

Personeel in cijfers Stichting Het Nationale Theater:

	31-12-2023	31-12-2022
Gemiddelde leeftijd	42,7	42,9
Aantal vrouwen	90	91
Aantal mannen	81	87
Aantal medewerkers	171	178
Aantal fte	134,1	138,2

Verbindingen

Het Nationale Theater heeft één dochteronderneming, Hocarest bv. Binnen deze vennootschap worden activiteiten die verband houden met horeca en evenementen uitgevoerd. In 2022 werd een nieuwe organisatiestructuur doorgevoerd met locatie- en floormanagers. Deze structuur bleek in de praktijk heel goed te werken. Omdat er veel met oproepkrachten gewerkt wordt is het verloop groot, desondanks wisten de leidinggevenden goede teams samen te stellen. In Theater aan het Spui moest na de sluiting van vijf maanden een heel nieuw team geworven worden. Ook dat is goed gelukt. De medewerkers van de afdeling Horeca & Publieksservices zijn onmisbaar voor ons als organisatie en maken een integraal onderdeel uit van onze programmering. Zij vormen het gezicht van onze theaters en verwelkomden ons publiek radicaal vriendelijk na haar terugkeer.

De horecamedewerkers vallen onder de Horeca-cao. Daarnaast is er een personeelshandboek met aanvullende regelingen en afspraken. Dit handboek wordt jaarlijks geactualiseerd.

Personeel in cijfers Hocarest bv:

	31-12-2023	31-12-2022
Gemiddelde leeftijd	27,3	28,9
Aantal vrouwen	39	32
Aantal mannen	21	13
Aantal medewerkers	60	45
Aantal fte	18,6	11,7

Stage

Het Nationale Theater vindt het belangrijk om plaats te bieden aan stagiaires. Gedurende 2023 hebben in totaal 29 studenten stagegelopen op de afdelingen Techniek & Productie, Marketing, Ensemble, Ateliers en Educatie & Interactie. Dat is een stijging ten opzichte van de vorige jaren waarin we door corona veel minder stagiaires konden plaatsen. Wij hebben hen met veel plezier mee laten lopen en werken op onze werkvloer en zij hebben een leerzame stagetijd gehad.

Opleidingen

In 2023 werden vele opleidingen, trainingen en coaching aangeboden aan werknemers. Naast trainingen die gevolgd werden voor het behoud van certificering, van bediening van technische installaties tot bedrijfshulpverlening of sociale hygiëne, zijn er ook opleidingen aangeboden op het gebied van financiële administratie, marketing, leiderschapsontwikkeling, kunsteducatie en festivalproductie. Opleiden is het middel om medewerkers bekwaam voor hun taak te maken en te houden. Naast het vakbekwaam maken en houden van medewerkers speelt ook hun persoonlijke ambitie een grote rol bij opleiden. HNT gelooft dat de organisatie valt of staat met de mensen die er werken. Kennis en ontwikkeling van de medewerkers kan hierin het verschil maken. Daarom hecht HNT veel waarde aan de groei en ontwikkeling van de medewerkers.

Ziekteverzuim

In 2023 bedroeg het gemiddelde ziekteverzuimpercentage van de gehele organisatie 9% (2022 6,2%). Het landelijk gemiddelde is volgens het CBS 4,1% in het derde kwartaal van 2023 voor de bedrijfstak Cultuur, sport en recreatie. Cijfers over het hele jaar zijn nog niet beschikbaar.

De stijging van het gemiddelde ziekteverzuim naar 9% wordt vooral veroorzaakt door langdurig ziekteverzuim (langer dan 6 weken) dat in 2023 steeg naar 7,8%. Slechts 1,2% van het totaal is verzuim van korter dan 6 weken.

Sinds de covid-pandemie is de werk-privé balans voor velen belangrijker geworden. Dit is voor onze branche, die zich kenmerkt door een grote betrokkenheid van werknemers en daarmee een hoge mate van inzet, op zich een goede ontwikkeling. Het heeft echter ook geleid tot het hoge ziekteverzuim. Mede gelet op de krapte op de arbeidsmarkt is daarom de (gevoelde) werkdruk een continu punt van aandacht.

In 2023 is hard gewerkt aan het verlagen van de werkdruk en het ziekteverzuim onder meer door het implementeren van een verbeterplan voor de afdeling Techniek. Eind 2023 is een interne inventarisatie gedaan naar de werkdruk en mogelijke oplossingen. De aard en de mate van de werkdruk verschillen per afdeling. De uitwerking en uitvoering van mogelijke oplossingen staat voor het eerste halfjaar van 2024 geagendeerd en zal steeds gemonitord worden.

Bij de aanpak van het ziekteverzuim werden wij in 2023 ondersteund door Human Capital Care, die een ARBO-arts leverde voor de begeleiding van zieke personeelsleden en de medewerkers de afdeling HRM ondersteunde bij de begeleiding van het herstel en het vormgeven van de re-integratie-trajecten.

Bestuursverklaring subsidieverantwoording gemeente Den Haag

Het bestuur van Het Nationale Theater te Den Haag verstrekt deze Bestuursverklaring bij de subsidieverantwoording over de periode 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023 met betrekking tot de gemeentelijke subsidie volgens onderstaande toekenningen:

Bedrag	Kenmerk	Datum	Ten behoeve van
€ 10.371.769	20221205-18143	20-02-2023	Reguliere subsidie
€ 15.000	ABBA/VL/30634	13-07-2020	Programmering Spuiplein 2020*
€ 22.600	20221006-91003	19-01-2023	Toegankelijke stad voor iedereen
€ 33.600	20230518-94682	31-05-2023	Koloniaal- en slavernijverleden – Tijd zal ons leren (performance)
€ 25.000	20230720-68169	01-09-2023	Toegankelijke stad voor iedereen
€ 49.500	20220930-98604	09-11-2022	Koloniaal- en slavernijverleden –Tijd zal ons leren (vijf theatrale lessen over ons gezamenlijk slavernijverleden)

**Een deel van dit toegekende subsidiebedrag kon vanwege Covid-maatregelen niet besteed worden. Er is op 14 november 2022 een verzoek ingediend bij de subsidiënt om het niet uitgegeven bedrag (€ 8.000) mee te mogen nemen naar 2023. In 2023 is het Spuiplein echter niet beschikbaar geweest voor evenementen waardoor we het verzoek doen dit bedrag mee te nemen naar 2024.*

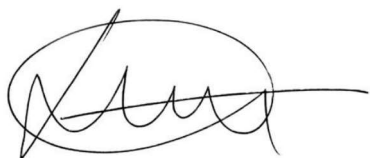
Het bestuur erkent de verantwoordelijkheid voor de juistheid van de subsidieverantwoording overeenkomstig de ASV en de subsidieverplichtingen zoals opgenomen in de subsidiebeschikkingen met bovengenoemde kenmerken. Het bestuur verklaart de subsidieverantwoording conform deze vereisten te hebben opgemaakt.

Het bestuur verklaart dat de in de subsidieverantwoording opgenomen bestede subsidie van de gemeente Den Haag rechtmatig is besteed, dat wil zeggen voor het doel waarvoor zij blijkens de subsidiebeschikking is verstrekt en in overeenstemming met de begroting en de ASV. Het bestuur verklaart dat alle ontvangen baten voor de activiteiten/ het project volledig zijn verantwoord in de subsidieverantwoording.

Het bestuur verklaart stellig en zonder enig voorbehoud te hebben voldaan aan de verplichting genoemd in artikel 18, lid 3 van ASV om de inkomensgrens genoemd in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector als bezoldigingsmaximum in acht te nemen.

Den Haag, 18 maart 2024

Lidy Klein Gunnewiek

Directeur Zakelijk/bestuurder

Het Nationale Theater

Cees Debets

Directeur Theater/bestuurder

Het Nationale Theater

Enkelvoudige jaarrekening 2023

Stichting Het Nationale Theater

Enkelvoudige balans

(na verwerking voorstel resultaatbestemming)

ACTIVA	31-12-2023		31-12-2022	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
I - Immateriële vaste activa		2.418		6.046
II - Materiële vaste activa				
Gebouwen	407.919		456.588	
ICT en telefonie	106.253		108.803	
Inventaris	75.950		86.118	
Theatertechniek	1.243.596		1.259.654	
		1.833.718		1.911.163
III - Financiële vaste activa		357.048		187.050
Totaal vaste activa		2.193.184		2.104.259
VLOTTENDE ACTIVA				
IV – Voorraden		-		-
V – Vorderingen				
Vorderingen	1.314.809		767.582	
Overlopende activa	485.108		580.281	
		1.799.917		1.347.863
VI – Effecten		-		-
VII - Liquide middelen				
Bank	8.796.438		8.554.748	
Kas	5.273		2.152	
		8.801.711		8.556.900
Totaal Vlottende activa		10.601.628		9.904.763
Totaal Activa		12.794.812		12.009.022

PASSIVA	31-12-2023		31-12-2022	
	€	€	€	€
EIGEN VERMOGEN				
I - Algemene reserves	4.118.523		3.669.600	
II - Bestemmingsreserves	3.553.483		3.374.851	
IIIa - Bestemmingsfonds OCW	-		-	
IIIb - Egalisatiereserve gemeente Den Haag	-		-	
IV - Overige bestemmingsfondsen	-		-	
Totaal eigen vermogen		7.680.006		7.044.451
V - VOORZIENINGEN				
MJOP Koninklijke Schouwburg	572.808		515.926	
MJOP Theater aan het Spui	403.625		258.046	
MJOP De studio's	221.768		213.111	
Overige voorzieningen	66.626		457.762	
Totaal voorzieningen		1.264.827		1.444.845
VI - LANGLOPENDE SCHULDEN				
Egalisatie investeringssubsidies		28.134		34.145
Totaal langlopende schulden > 1 jaar				
VII KORTLOPENDE SCHULDEN				
Kortlopende schulden	2.414.450		2.070.084	
Overlopende passiva	1.407.395		1.415.497	
Totaal kortlopende schulden < 1 jaar		3.821.845		3.485.581
Totaal Passiva		<u>12.794.812</u>		<u>12.009.022</u>

Enkelvoudige staat van baten en lasten

	Realisatie 2023 €	Herziene Begroting 2023 €	Realisatie 2022 €
A. OPBRENGSTEN			
A1 Publieksinkomsten	3.077.099	2.901.300	3.041.962
A2 Sponsorinkomsten	50.406	65.000	86.062
A3 Overige directe inkomsten	27.645	50.000	187.290
A4 Diverse inkomsten	1.163.770	395.000	757.798
A5 Bijdragen uit private middelen	564.972	395.000	738.937
	<hr/> 4.883.892	<hr/> 3.806.300	<hr/> 4.812.049
B. SUBSIDIES			
B1 Ministerie OCW	4.356.904	4.318.000	4.943.285
B2 Gemeente Den Haag	10.371.769	10.495.700	9.789.634
B3 Overige subsidies	262.664	24.000	231.345
	<hr/> 14.991.337	<hr/> 14.837.700	<hr/> 14.964.264
TOTAAL BATEN	<hr/> 19.875.229	<hr/> 18.644.000	<hr/> 19.776.313
C. BEHEERLASTEN			
C1 Beheerlasten personeel	1.199.690	1.426.000	1.321.454
C2 Huisvestingskosten	3.298.148	3.226.100	3.140.776
C3 Bureaunkosten	557.975	637.000	651.392
C4 Algemene publiciteitskosten	250.509	315.000	272.749
	<hr/> 5.306.322	<hr/> 5.604.100	<hr/> 5.386.371
D. ACTIVITEITENLASTEN			
D1 Activiteitenlasten personeel	9.939.433	10.313.100	9.942.426
D2 Uitvoeringskosten productie	1.746.284	2.287.400	1.898.524
D3 Uitvoeringskosten programmering	1.986.921	2.372.000	1.802.932
D4 Uitvoeringskosten educatie	578.185	582.800	493.147
	<hr/> 14.250.823	<hr/> 15.555.300	<hr/> 14.137.029
TOTAAL LASTEN	<hr/> 19.557.145	<hr/> 21.159.400	<hr/> 19.523.400
Rentebaten	31.762	1.000	4.214
Rentelasten	1.668	13.000	739
Totaal rentebaten en -lasten	<hr/> 30.094	<hr/> -/- 12.000	<hr/> 3.475
Resultaat deelneming en gift Hocarest bv	287.377	35.000	227.805
Exploitatieresultaat	<hr/> 635.555	<hr/> -/- 2.492.400	<hr/> 484.193

Voorstel resultaatbestemming

Vrijval Bestemmingsreserve COVID-19 Gem. Den Haag	-	500.000	-
Vrijval Bestemmingsreserve verbouwingen Gem. Den Haag	-		85.000
Dotatie Bestemmingsreserve COVID-19 OCW	-	-	-/- 412.756
Vrijval Bestemmingsreserve COVID-19 OCW	-	997.407	-
Vrijval Bestemmingsreserve voor investeringen (licht & geluid)	15.696	-	15.696
Vrijval Bestemmingsreserve voor investeringen (tribune)	5.672	-	5.672
Dotatie Bestemmingsreserve Spuiplein	8.000	-	-
Dotatie Bestemmingsreserve Decoratelier	200.000	-	-
Ten gunste van Algemene reserve gesubsidieerd	-/- 261.546	-	-
Ten gunste van Algemene reserve ongesubsidieerd	-/- 187.377	994.993	-/- 177.805
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	-	-	-

Enkelvoudig kasstroomoverzicht

(volgens de indirecte methode)

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatiesaldo	635.555	484.193
Aanpassen voor:		
Afschrijvingen immateriële vaste activa	3.628	3.628
Afschrijvingen materiële vaste activa	390.229	340.766
Mutatie voorzieningen	-/- 180.018	187.030
Resultaat uit deelneming	-/- 187.377	-/- 177.805
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	26.462	353.619
Mutatie in rekening courant Hocarest bv	17.379	30.873
Mutatie vorderingen en overlopende activa	-/- 452.054	-/- 7.996
Mutatie kortlopende schulden en overlopende passiva	336.264	57.940
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	-/- 98.411	80.817
Investeringsactiviteiten		
Investeringen in immateriële vaste activa	-	-
Desinvesteringen in immateriële vaste activa	-	-
Investeringen in materiële vaste activa	-/- 339.476	-/- 496.194
Desinvesteringen in materiële vaste activa	26.692	80.143
Investeringen in financiële vaste activa	-	-
Desinvesteringen in financiële vaste activa	-	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-/- 312.784	-416.051
Financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit langlopende schulden	-	-
Aflossing uit langlopende schulden	-/- 6.011	-/- 26.970
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-/- 6.011	-/- 26.970
Mutatie liquide middelen	244.811	475.608
Liquide middelen einde boekjaar	8.801.711	8.556.900
Liquide middelen begin boekjaar	8.556.900	8.081.292
Mutatie liquide middelen	244.811	475.608

Toelichting op de jaarrekening

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

Stichting Het Nationale Theater (KvK 41160081) en haar 100% deelneming Hocarest bv (KvK 27021414) zijn gevestigd in Den Haag.

De activiteiten van Het Nationale Theater richten zich op het programmeren en produceren van volwassen- en jeugdtheatervoorstellingen, het uitvoeren van educatieve activiteiten en funding-activiteiten. De 100% deelneming van Het Nationale Theater genaamd Hocarest bv exploiteert de horeca op de locaties de Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui en Zaal3. Ook vinden binnen Hocarest bv alle activiteiten met betrekking tot de commerciële evenementen plaats.

Continuïteit en risico's

Deze jaarrekening is opgesteld vanuit een continuïteitsveronderstelling. Het Nationale Theater onderkent daarbij een aantal risico's welke beschreven staan in het Bestuursverslag en bij de Gebeurtenissen na de balansdatum.

Bij de vaststelling van de meerjarensubsidies 2021-2024 door de Gemeente Den Haag is besloten een aantal grote culturele instellingen waaronder Het Nationale Theater 1,5% te korten op de meerjarensubsidie. Er is juridisch bezwaar aangetekend tegen deze korting op de jaarsubsidie. In 2023 heeft het gerechtshof een positieve uitspraak gedaan waartegen de Gemeente Den Haag in hoger beroep is gegaan. De definitieve uitspraak verwachten wij in de loop van 2024.

In 2021 en 2022 heeft OCW steunbijdragen toegekend. In de subsidiebeschikkingen van OCW is aangegeven dat de in 2021 en 2022 ontvangen steunmaatregelen gedurende de gehele cultuurnotaperiode 2021-2024 besteed mogen worden. In de begroting van 2024 wordt een groot deel van deze steun ingezet. Ook voor de komende jaren verwachten wij nog niet de pre-corona bezoekersaantallen te kunnen behalen. Daarnaast heeft ook Het Nationale Theater te kampen met personeelstekorten. Een probleem dat niet snel opgelost kan worden.

Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde verslaggevingsgegevensgrondslagen. Het Nationale Theater volgt de richtlijn 640 voor organisaties zonder winstoogmerk. Daarbij is de jaarrekening opgesteld met inachtneming van de richtlijnen die gelden vanuit onze subsidieverstrekkers gemeente Den Haag, Richtlijnen verantwoording subsidies Gemeente Den Haag, bijlage 1 Inrichting jaarrekening 2021 en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

In de jaarrekening is als grondslag voor waardering en resultaatbepaling de historische uitgaafprijs gehanteerd. De posten in de balans zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Lasten die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Daar waar nodig zijn ten behoeve van het inzicht de vergelijkende cijfers aangepast.

Vanwege het belang van de enkelvoudige jaarrekening voor de belangrijkste gebruikers van de jaarrekening van Stichting Het Nationale Theater, te weten het bestuur, toezichthouders en subsidiënten is ervoor gekozen om, in afwijking van de gangbare volgorde, eerst de enkelvoudige jaarrekening inclusief toelichtingen op te nemen en vervolgens de geconsolideerde jaarrekening. Om enkelvoudig het inzicht in de 100% deelneming in Hocarest B.V. te vergroten is in de toelichting op de staat van baten en lasten het resultaat van de deelneming uitgebreider toegelicht.

Grondslagen van waardering

Voor zover niet anders vermeld zijn de posten van de balans opgenomen voor de nominale waarde. Waar nodig is rekening gehouden met een voorziening voor oninbaarheid.

Immateriële en Materiële vaste activa

De vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen volgens vaste percentages van de aanschafwaarden. De afschrijvingspercentages zijn vastgesteld op basis van de verwachte economische gebruiksduur. Er wordt afgeschreven in het jaar waarin de investering in gebruik is genomen. De immateriële en materiële vaste activa worden lineair afgeschreven. Hierbij wordt uitgegaan van de verwachte levensduur.

Standaard hanteren we de volgende afschrijvingstermijnen:

- Vaste inrichting 10 jaar
- Machines en installaties 5 of 10 jaar
- Inventarissen 5 of 10 jaar
- Immateriële vaste activa en ICT-investeringen 3 of 5 jaar

Bij aanschaf kan worden afgeweken van bovengenoemde standaardtermijnen op basis van een inschatting van de economische levensduur. Investerings tot een bedrag van € 500 worden niet geactiveerd, maar direct als kosten genomen.

Financiële vaste activa

Het Nationale Theater heeft een 100% deelneming in Hocarest bv te Den Haag. De deelneming wordt gewaardeerd tegen de netto vermogenswaarde. Het resultaat uit de deelneming komt overeen met het aandeel in het resultaat van het boekjaar van Hocarest bv. Bij een negatieve waarde van de deelneming wordt een voorziening gevormd. In dat geval worden eerst de vordering afgewaardeerd en vervolgens een voorziening getroffen.

Tevens zijn onder de Financiële vaste activa ontvangen borgsommen opgenomen tegen nominale waarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking van de stichting.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Met in het verleden ontvangen investeringssubsidies is een egalisatierekening gevormd. Van deze egalisatierekening valt jaarlijks een gedeelte vrij ten gunste van het resultaat ter egalisatie van toekomstige afschrijvingslasten. Deze vrijval vindt lineair plaats over een periode van 15 jaar.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en diensten en de kosten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. Alle directe kosten en opbrengsten van de horeca-activiteiten komen ten laste dan wel ten gunste van Hocarest bv. Uit hoofde van de onderlinge dienstverlening tussen Het Nationale Theater en Hocarest bv zijn de kosten verrekend voor zover deze betrekking hebben op personeelslasten, huisvestingslasten, automatiseringslasten en overige kantoorkosten.

Kostentoerekening

Kosten worden verdeeld in beheerlasten en activiteitenlasten. Kosten die direct verband houden met activiteiten worden daar volledig aan toegerekend. De personeelslasten betreffen de personeelslasten die direct zijn toe te rekenen aan activiteiten.

Toelichting op de enkelvoudige balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreft voor het overgrote deel de kosten voor de oorspronkelijke ontwikkeling en inrichting van het planningspakket, het ticketing-systeem en de website. Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt:

	2023	2022
	€	€
Aanschafwaarde	211.993	211.993
Cumulatieve afschrijvingen	205.947	202.319
Boekwaarde 1 januari	6.046	9.674
Investerings	-	-
Desinvesteringen (aanschaf)	-	-
Desinvesteringen (afschrijving)	-	-
Afschrijvingen	3.628	3.628
Aanschafwaarde	211.993	211.993
Cumulatieve afschrijvingen	209.575	205.947
Boekwaarde 31 december	2.418	6.046

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreft de investeringen in gebouwen (investerings in huurpanden), theatertechniek, ICT & telefonie en inventaris. Het verloop van de materiële vaste activa luidt als volgt:

	Gebouwen 2023	ICT en telefonie 2023	Inventaris 2023	Theater- techniek 2023	Totaal 2023	Totaal 2022
	€	€	€	€	€	€
Aanschafwaarde	861.409	394.804	422.691	3.056.539	4.735.443	4.399.374
Cumulatieve afschrijvingen	404.821	286.001	336.573	1.796.885	2.824.280	2.563.496
Boekwaarde 1 januari	456.588	108.803	86.118	1.259.654	1.911.163	1.835.878
Investerings	11.402	63.635	17.394	247.045	339.476	496.194
Desinvesteringen (aanschaf)	-	24.642	-	3.899	28.541	160.125
Desinvesteringen (afschrijving)	-	-	-	1.849	1.849	79.982
Afschrijvingen	60.071	41.543	27.562	261.053	390.229	340.766
Aanschafwaarde	872.811	433.797	440.085	3.299.685	5.046.378	4.735.443
Cumulatieve afschrijvingen	464.892	327.544	364.135	2.056.089	3.212.660	2.824.280
Boekwaarde 31 december	407.919	106.253	75.950	1.243.596	1.833.718	1.911.163

In 2023 is in totaal voor een bedrag van € 339.476 geïnvesteerd in materiële vaste activa (2022: € 496.194). De investeringen zijn als volgt te specificeren:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Gebouwen		
Bekabeling en techniek Studio's	11.402	130.288
Theatertechniek		
Audiovisueel	55.916	18.330
Geluid	135.842	119.686
Gereedschap	6.734	45.960
Toneelbenodigdheden	10.189	109.576
Licht	33.595	28.840
Rigging	4.769	-
Vloeren en tribunes	-	9.175
	247.045	331.567
ICT en telefonie	63.635	30.524
Inventaris		
Horeca inventaris	1.282	3.815
Kantoor inventaris	1.885	-
Inventaris foyers en kleedkamers	3.000	-
Inventaris algemeen	11.227	-
	17.394	3.815
	339.476	496.194

Financiële vaste activa

Onder de post financiële vaste activa is de 100% deelneming Hocarest bv opgenomen.

Gegevens Hocarest bv

	<u>Ultimo 2023</u>
Statutaire vestigingsplaats	Den Haag
KvK-nummer	27021414
Oprichtingsdatum	21 augustus 1933
Eigen vermogen ultimo boekjaar	€ 220.161
Kapitaalbreng Stichting Het Nationale Theater	€ 681
Omzet	€ 1.080.676
Resultaat	€ 187.377
Rekening-courant Stichting Het Nationale Theater	€ 284.783
Aantal personeelsleden in dienst	60
Wijze van consolidatie	Integraal

Het Nationale Theater financiert het werkkapitaal van Hocarest bv. Over de rekening-courant met Hocarest bv is over 2023 5,316% rente verrekend (2022: 1,5%). Er zijn geen zekerheden getroffen.

De mutaties in de balansposten betreffende Hocarest bv zijn als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Deelneming Hocarest bv		
Stand per 1 januari	32.784	-/- 145.021
Resultaat Hocarest bv	187.377	177.805
Stand per 31 december	220.161	32.784

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Rekening-courant Hocarest bv		
Stand per 1 januari	400.033	285.335
Mutaties boekjaar	-/- 115.250	114.698
Stand per 31 december	284.783	400.033
	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Voorziening rekening-courant Hocarest bv		
Stand per 1 januari	-/- 285.885	-/- 251.092
Mutaties boekjaar	97.871	-/- 34.794
Stand per 31 december	-/- 188.014	-/- 285.885
	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Overige financiële vaste activa		
Borgsommen onroerend goed		
Stand per 1 januari	40.118	40.118
Mutaties boekjaar	-	-
Stand per 31 december	40.118	40.118
	357.048	187.050

Vorderingen

De specificatie van de vorderingen is als volgt:

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
Debiteuren	309.718	303.841
Belastingvorderingen	296.334	172.768
Voorschotten	9.144	10.638
Te ontvangen fondsbijdragen	90.813	207.500
Te vorderen gemeente Den Haag	551.760	4.985
Overige vorderingen	57.040	67.850
	1.314.809	767.582

De post belastingvorderingen betreft omzetbelasting over de maanden november en december. De post Te ontvangen fondsbijdragen betreffen voornamelijk het project Speaksee (€ 39.500). Onder voorschotten zijn vast verstrekte werkvoorschotten opgenomen ad € 7.500 (2022 € 6.200) en tijdelijk ad € 1.600 (2022 € 4.438).

De vorderingen op de gemeente Den Haag betreft HNTonbeperkt (€ 2.260 Brief 20221006-91003 d.d. 19-01-2023) en Toegankelijkheid van de stad (€ 2.500 Brief 20230720-68169 d.d. 01-09-2023) en de tegemoetkoming inzake de verbouwing van Theater aan het Spui ad € 544.500.

Onder de overige vorderingen zijn onder andere te ontvangen ziekengelden ad € 7.800, rente ad € 15.800 en nog te ontvangen afrekeningen met podiumkaarten, credit cards en Mollie ad € 32.500 opgenomen.

Overlopende activa

De overlopende activa betreft met name kosten die in 2023 betaald zijn, maar betrekking hebben op 2024. De specificatie luidt als volgt:

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Vooruitbetaalde kosten	484.564	501.712
Nog te factureren bedragen	-	76.577
Overige overlopende activa	544	1.992
	485.108	580.281

De vooruitbetaalde kosten bestaan onder andere uit vooruitbetaalde ziekteverzuimverzekering ad ca. € 156.000 en de huur van de panden ad ca. € 126.000.

Liquide middelen

De specificatie van de liquide middelen luidt als volgt:

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Bank - lopende rekeningen	2.475.976	5.931.874
Bank - spaarrekeningen	6.320.462	2.622.874
Kas	5.273	2.152
	8.801.711	8.556.900

De niet direct benodigde liquide middelen worden op spaarrekeningen aangehouden en niet belegd. De tegoeden op de spaarrekeningen zijn direct opeisbaar. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van Het Nationale Theater is opgebouwd uit een gesubsidieerd vermogen en een ongesubsidieerd vermogen. Het ongesubsidieerde vermogen is opgebouwd vanuit de niet gesubsidieerde activiteiten van Het Nationale Theater. Dit zijn de activiteiten die zijn ondergebracht in Hocarest bv en het resultaat uit funding-activiteiten.

De specificatie van het eigen vermogen is als volgt:

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Gesubsidieerd vermogen		
Algemene reserve gesubsidieerd	3.800.114	3.538.568
Stichtingskapitaal	90	90
Bestemmingsreserve verbouwingen	276.004	276.004
Bestemmingsreserve producties onvoorzien	102.140	102.140
Bestemmingsreserve voor investeringen (Licht & Geluid)	42.526	58.222
Bestemmingsreserve voor investeringen (Tribunes)	26.547	32.219
Bestemmingsreserve Spuiplein	8.000	-
Bestemmingsreserve Decoratelier	200.000	-
Bestemmingsreserve COVID-19 Gem. Den Haag	564.407	564.407
Bestemmingsreserve COVID-19 OCW	2.055.156	2.055.156
	7.274.984	6.626.806
Ongesubsidieerd vermogen		
Algemene reserve niet-gesubsidieerd	318.319	130.942
Bestemmingsreserve programma's	138.975	138.975
Bestemmingsreserve educatie	91.976	91.976
Bestemmingsreserve innovatieve producties	55.752	55.752
	605.022	417.645
	7.680.006	7.044.451

Algemene reserve gesubsidieerd

Het verloop van de algemene reserve gesubsidieerd luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	3.538.568	3.538.568
Exploitatiesaldo gesubsidieerde activiteiten	240.178	328.882
Uit bestemmingsreserve voor investeringen (Licht & Geluid)	15.696	15.696
Uit bestemmingsreserve voor investeringen (Tribune)	5.672	5.672
Uit bestemmingsreserve verbouwingen	-	85.000
Naar bestemmingsreserve COVID-19 OCW	-	-/- 435.250
Stand per 31 december	4.000.114	3.538.568

Bestemmingsreserve verbouwingen

Het verloop van de Bestemmingsreserve verbouwingen luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	276.004	361.004
Mutatie vanuit resultaatverdeling	-	-/- 85.000
Stand per 31 december	276.004	276.004

De bestemmingsreserve verbouwingen was voorheen de egaliseringsreserve gemeente Den Haag welke voor de fusie per 1 januari 2017 was ontstaan. Na overleg met de gemeente Den Haag is toestemming verleend om de egaliseringsreserve te bestemmen als reserve voor gewenste verbouwingen van Theater aan het Spui en de Koninklijke Schouwburg. Voor de eerste fase van de herinrichting van het voorhuis van de Koninklijke Schouwburg in 2022 is door de Gemeente Den Haag toestemming verleend om € 85.000 van de bestemmingsreserve te gebruiken.

Bestemmingsreserve producties onvoorzien

Het verloop van de bestemmingsreserve producties onvoorzien luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	102.140	102.140
Uit algemene reserve niet-gesubsidieerd	-	-
Stand per 31 december	102.140	102.140

Vanuit het resultaat 2016 is voor onvoorziene productiekosten een reserve gevormd. Deze bestemmingsreserve wordt ingezet ter dekking van onrendabele producties in de komende jaren.

Bestemmingsreserve voor investeringen (Licht & Geluid)

Het verloop van de bestemmingsreserve voor investeringen (Licht & Geluid) luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	58.222	73.918
Mutatie vanuit resultaatverdeling	-/- 15.696	-/- 15.696
Stand per 31 december	42.526	58.222

Bestemmingsreserve voor investeringen (Tribunes)

Het verloop van de bestemmingsreserve voor investeringen (Tribunes) luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	32.219	37.891
Mutatie vanuit resultaatverdeling	-/- 5.672	-/- 5.672
Stand per 31 december	26.547	32.219

Bestemmingsreserve Spuiplein

Het verloop van de bestemmingsreserve Spuiplein luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	-	-
Mutatie vanuit resultaatverdeling	8.000	-
Stand per 31 december	8.000	-

Deze bestemmingsreserve is gevormd met toestemming van de Gemeente Den Haag ter grootte van het restant van de ontvangen subsidie ten behoeve van activiteiten op het Spuiplein. Als gevolg van Covid-19 en de herinrichting van het Spuiplein is deze ontvangen subsidie nog niet besteed.

Bestemmingsreserve Decoratelier

Het verloop van de bestemmingsreserve Decoratelier luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	-	-
Mutatie vanuit resultaatverdeling	200.000	-
Stand per 31 december	200.000	-

Deze bestemmingsreserve is gevormd ten behoeve van de verhuizing van het decoratelier als gevolg van de opzegging van het huurcontract door de verhuurder. De dotatie is bepaald door de verwachte kosten te verminderen met de kosten welke in de begroting 2024 zijn opgenomen.

Bestemmingsreserve COVID-19 gemeente Den Haag

Het verloop van de Bestemmingsreserve COVID-19 gemeente Den Haag luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	564.407	564.407
Mutatie vanuit resultaatverdeling	-	-
Stand per 31 december	564.407	564.407

In december 2020 heeft de gemeente Den Haag een huurkijtschelding over acht maanden toegekend. Daarbij is aangegeven dat dit bedrag als bestemmingsreserve voor de te verwachten tekorten ingezet kan worden.

Bestemmingsreserve COVID-19 OCW

Het verloop van de Bestemmingsreserve COVID-19 OCW luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	2.055.156	1.642.400
Mutatie vanuit resultaatverdeling	-	412.756
Stand per 31 december	2.055.156	2.055.156

Deze reserve is gevormd uit de steunbijdragen van OCW die in 2021 en 2022 zijn toegekend. In de beschikking is aangegeven dat een deel van de bijdrage als reserve meegenomen mag worden om de te verwachten tekorten gedurende de looptijd van de huidige cultuurnotaperiode 2021-2024 te dekken.

Algemene reserve niet-gesubsidieerd

Het verloop van de algemene reserve niet-gesubsidieerd luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	130.942	-/- 46.863
Exploitatiesaldo niet-gesubsidieerde activiteiten	187.377	177.805
Stand per 31 december	318.319	130.942

Bestemmingsreserve programma's

Het verloop van de bestemmingsreserve programma's luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	138.975	138.975
Uit algemene reserve niet-gesubsidieerd	-	-
Stand per 31 december	138.975	138.975

Vanuit het resultaat en vanuit het overgenomen vermogen van het Fonds *KS/NT* is in het verleden voor programma's (voorheen 'bijzondere programmering') een reserve gevormd.

Bestemmingsreserve educatie

Het verloop van de bestemmingsreserve educatie luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	91.976	91.976
Uit algemene reserve niet-gesubsidieerd	-	-
Stand per 31 december	91.976	91.976

De bestemmingsreserve educatie is voor de fusie reeds gevormd door *KS/NT*. In 2019 is een deel van de kosten van een aantal educatieve projecten ten laste van deze reserve gebracht (overeenkomstig bestemming 2018).

Bestemmingsreserve innovatie producties

Het verloop van de bestemmingsreserve innovatie producties luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	55.752	55.752
Uit algemene reserve niet-gesubsidieerd	-	-
Stand per 31 december	55.752	55.752

Producties vragen in toenemende mate om innovatie op artistiek gebied maar ook op technisch vlak. Kosten van innovatie zullen ten laste gebracht worden van deze bestemmingsreserve.

Voorzieningen

Voorzieningen groot onderhoud

Voor de locaties Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui en de Studio's zijn voorzieningen gevormd ter egalisatie van de onderhoudslasten. Als huurder van deze gemeentelijke accommodaties ontvangen wij voor het 'gebruikersonderhoud' subsidiebedragen van de gemeente Den Haag.

Ultimo 2023 en 2022 is de voorziening voor groot onderhoud bepaald op een herijkte MJOP, waarbij onderhoudscontracten en klachten/storingsonderhoud buiten beschouwing zijn gelaten.

Het verloop van de voorzieningen groot onderhoud luidt als volgt:

	KS 2023	TAHS 2023	Studio's 2023	Totaal 2023	Totaal 2022
	€	€	€	€	€
Stand 1 januari	515.926	258.046	213.111	987.083	848.828
Dotatie voorziening	208.772	164.302	49.837	422.911	450.298
Onderhoudsuitgaven	-/- 151.890	-/- 18.723	-/- 41.180	-/- 211.793	-/- 312.043
Stand per 31 december	572.808	403.625	221.768	1.198.201	987.083

Overige voorzieningen

Ultimo het boekjaar zijn de volgende overige voorzieningen gevormd:

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Voorziening btw	66.626	57.762
Voorziening verbouwingen en herinrichting	-	400.000
	66.626	457.762

Voorziening btw

Het verloop van de voorziening btw luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	57.762	48.209
Dotatie	8.864	9.553
Stand per 31 december	66.626	57.762

Als gevolg van twee discussies die in 2021 zijn gaan spelen in het land met de belastingdienst is een voorziening gevormd vanwege een mogelijk naheffingsrisico. De eerste discussie betreft de btw-heffing op livestream. Op advies van onze belastingadviseur wordt het lage btw-tarief gehanteerd, echter is het nog niet zeker dat hier ook overeenstemming is met de fiscus (risico € 7.512). De tweede discussie betreft de btw-heffing op de portemonneeloze pauze (PLP). Op advies van onze belastingadviseur wordt hier een gemiddeld tarief gehanteerd. In 2021 heeft het gerechtshof Den Bosch de uitspraak gedaan dat over alcoholische dranken in de PLP wel het hoge tarief dient te worden gehanteerd. Er is hoger beroep aangetekend (risico € 59.114). In alle lopende rechtszaken is de belastingdienst in het ongelijk gesteld, echter is een hoger beroep aangetekend. Derhalve lopen ultimo 2023 de procedures nog.

Voorziening verbouwingen en herinrichting

Het verloop van de voorziening verbouwingen en herinrichting luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	400.000	250.000
Mutatie	-/- 400.000	-/- 100.000
Dotatie	-	250.000
Stand per 31 december	-	400.000

Zowel in de foyer van Theater aan het Spui als het voorhuis van de Koninklijke Schouwburg heeft de afgelopen jaren een (gedeeltelijke) herinrichting plaatsvinden. Dit was nodig om de toegankelijkheid en het rendement van beide voorhuizen te vergroten. In de Koninklijke Schouwburg is in 2023 de tweede fase van een herinrichting gerealiseerd. Met de herinrichtingen sluiten we wat voorzieningen en uitstraling betreft weer aan bij onze missie zoals omschreven in ons meerjarenbeleidsplan 2021-2024. Het begrote eigen aandeel van de werkzaamheden bedroeg € 188.000.

De voorziening ten behoeve van de aanpassingen in Theater aan het Spui bedroegen € 212.000. Deze werkzaamheden waren gepland voor 2022, maar zijn uitgevoerd in 2023.

Langlopende schulden

Egalisatie investeringssubsidies

Uit de investeringssubsidies valt jaarlijks een gedeelte vrij ten gunste van het resultaat. Deze vrijval vindt lineair plaats over een periode van 15 jaar. Het verloop egalisatie investeringssubsidies luidt als volgt:

	2023	2022
	€	€
Stand per 1 januari	34.145	40.155
Aflossingen	-/- 6.011	-/- 6.010
Stand per 31 december	28.134	34.145

Kortlopende schulden

De specificatie van de kortlopende schulden is als volgt:

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Crediteuren	1.161.688	778.945
Belastingenschulden	236.327	258.832
Schulden personeel - reservering vakantietoeslag	330.424	325.759
Schulden personeel - reservering vakantiedagen	245.732	230.203
Overige schulden aan personeel	8.315	13.688
Schulden aan pensioenfondsen	193.883	194.159
Overige kortlopende schulden	238.081	268.498
	2.414.450	2.070.084

De overige schulden aan personeel betreft met name declaraties over december en een nabetaling salaris. De overige kortlopende schulden betreffen de uitgegeven waardebonnen aan bezoekers € 236.000 (2022: € 247.000).

Overlopende passiva

De specificatie van de overlopende passiva is als volgt:

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Vooruit ontvangen recettes	684.543	493.782
Vooruit ontvangen fondsbijdragen	41.859	181.813
Vooruit ontvangen subsidies	62.418	155.026
Nog te ontvangen facturen	537.229	510.079
Overige vooruit ontvangen bedragen	81.346	74.797
	1.407.395	1.415.497

De vooruit ontvangen recettes betreft de ontvangen opbrengsten van verkochte tickets van voorstellingen die plaats gaan vinden in 2024.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huur gebouwen

Het Nationale Theater heeft voor de locaties Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui, de Studio's, Zaal 3 en het decoratier huurcontracten afgesloten. De locaties Koninklijke Schouwburg, Theater aan het Spui en de Studio's worden gehuurd van de gemeente Den Haag en dit betreffen overeenkomsten voor onbepaalde tijd. De totale huursom van deze locaties bedraagt € 929.223 per jaar. Het huurcontract voor Zaal 3 kent een bepaalde looptijd van 1 jaar en wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd per 30 juni en de opzegtermijn is 4 maanden. Het jaarlijkse huurbedrag is € 55.858. Het huurcontract voor het decoratier kent een bepaalde looptijd van 5 jaar met de mogelijkheid de overeenkomst telkens te verlengen met 5 jaar. Mondeling is aangekondigd dat de huidige huurperiode per 15 april 2025 zal worden opgezegd. De opzegtermijn is 12 maanden. Het jaarlijkse huurbedrag is € 162.665 en de totale verplichting van het resterende huurcontract bedraagt € 255.043.

Verhuur gebouwen

Een aantal ruimtes in onze gebouwen wordt verhuurd aan derden. In totaal zijn er 3 lopende huurcontracten. De totale jaarlijkse huursom bedraagt € 58.128.

Aangegane verplichtingen

Er zijn ultimo 2023 geen investeringsverplichtingen aangegaan.

Erfpachtovereenkomst Kerkstraat

Het Nationale Theater heeft met de gemeente Den Haag een erfpachtovereenkomst lopen. De erfpacht is eeuwigdurend uitgegeven en betreft een perceel grond met de daarop aanwezige opstallen gelegen aan de Kerkstraat 11 en 13. De canon is geheel en eeuwigdurend afgekocht. In de overeenkomst is vastgelegd dat de grond bestemd is voor bebouwing met een theater, een en ander met daarbij behorende bijgebouwen, open terreinen en bergingen. Vervreemding van het recht van erfpacht of ter beschikking stelling van het recht aan derden kan slechts plaatsvinden na goedkeuring van de gemeente Den Haag. Hierbij heeft de gemeente Den Haag het eerste recht op terugkoop tegen een bedrag van € 0,45 verhoogd met een vergoeding voor de meerwaarde als gevolg van de door Het Nationale Theater gedane investeringen. De meerwaarde zal door taxatie worden bepaald.

Fiscale eenheid

Hocarest bv en Stichting Het Nationale Theater vormen een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Hierdoor zijn beide entiteiten hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden inzake omzetbelasting van de fiscale eenheid.

Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

A Opbrengsten

A1 Publieksinkomsten

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Recettes en verhuur programmering	1.498.533	1.523.400	1.357.395
Opbrengsten producties	1.114.701	1.146.300	1.039.049
Opbrengsten educatie	180.683	161.600	318.030
Toeslagen programmering	191.327	70.000	176.831
Overige publieksinkomsten	91.855	-	150.657
	3.077.099	2.901.300	3.041.962

De publieksinkomsten bedragen in totaal € 3.077.099, dit betreft voor € 2.254.323 publieksinkomsten in Den Haag en voor € 822.776 publieksinkomsten buiten Den Haag.

Recettes verhuur en programmering

Specificatie recettes en verhuur programmering	Realisatie 2023	Realisatie 2022
	€	€
Eigen voorstellingen		
Toneel - Het Nationale Theater	79.278	38.849
Toneel - HNTjong	10.913	10.648
Ingekochte voorstellingen (100% recette)		
Toneel	500.089	484.573
Jeugd- en familievoorstelling	173.978	81.928
Cabaret	301.981	474.512
Muziektheater	133.805	29.138
Klassiek	40.473	880
Theaterconcert	472	29.528
Theatercolleges & specials	105.265	67.023
Dans	42.864	51.175
Verhuuropbrengst Culturele verhuringen	109.415	89.141
	1.498.533	1.357.395

Opbrengsten producties

Voor de verschillen tussen de realisatie en begroting wordt verwezen naar publieksinkomsten per productie hierna.

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Publieksinkomsten producties HNT	866.475	914.700	844.697
Publieksinkomsten binnenland	860.475	914.700	844.697
Recette	315.266	-	-
Uitkoop	147.272	-	54.358
Partage	397.937	914.700	790.339
Publieksinkomsten buitenland	6.000	-	-
Publieksinkomsten producties HNTjong	248.226	231.600	194.352
Publieksinkomsten binnenland	248.226	231.600	192.837
Recette	58.127	-	-
Uitkoop	79.638	231.600	94.568
Partage	110.461	-	98.269
Publieksinkomsten buitenland		-	1.515
	1.114.701	1.146.300	1.039.049

Publieksinkomsten producties HNT

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
<i>Every briljant thing</i>	80.386	70.600	-
<i>Coriolanus</i>	218.246	226.500	-
<i>Happy Days</i>	40.340	46.000	-
<i>De Laatste Getuigen</i>	1.495	10.700	-
<i>Tijd zal ons Leren</i>	24.131	33.600	-
<i>Laagland</i>	269.467	289.800	-
<i>Melancholia</i>	60.592	157.800	-
<i>... Is Hot</i>	6.000	5.100	-
<i>Paradijsavonden</i>	-	2.300	-
<i>Erik of het klein insectenboek</i>	98.314	72.300	32.150
<i>De Eeuw van mijn Moeder</i>	-	-	278.855
<i>OustFaust</i>	-	-	111.418
<i>Leedvermaak</i>	-	-	168.084
<i>Trojan wars</i>	-	-	7.274
<i>... is Hot</i>	-	-	9.806
<i>Sea Wall</i>	-	-	7.281
<i>The Nation</i>	-	-	67.359
<i>De Jaren</i>	60.508	-	137.472
<i>Eronemos</i>	-	-	20.825
<i>Overige (A seat at the table, Studio Paradijs, De laatste getuigen)</i>	6.996	-	4.173
	866.475	914.700	844.697

Melancholia werd geannuleerd doordat de regisseur onverwacht niet beschikbaar was. De opbrengst inzake *Melancholia* betreft de ontvangen vergoeding. De reprise van *De Jaren* was niet in de begroting voorzien.

Publieksinkomsten producties HNTjong

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
<i>A Country Inside My Head</i>	-	17.600	4.000
<i>Erik of het klein insectenboek</i>	98.314	72.300	32.150
<i>Stom</i>	47.054	37.700	-
<i>Tori (reprise)</i>	-	8.200	-
<i>Let's talk about Sex</i>	94.294	80.900	-
<i>Allemaal beestjes</i>	2.667	3.400	-
<i>Wij zijn de Stad</i>	-	2.300	3.364
<i>Emoji Explosie</i>	5.897	9.200	-
<i>Trojan wars</i>	-	-	7.274
<i>Het Experiment</i>	-	-	413
<i>Oma is een Avatar</i>	-	-	30.704
<i>Supernormaal</i>	-	-	26.785
<i>Queer planet</i>	-	-	89.662
	248.226	231.600	194.352

De opbrengst over 2023 ligt hoger doordat in 2023 meer voorstellingen konden worden gespeeld en meer bezoekers de voorstellingen bezochten. *A country Inside My Head* werd als gevolg van personeelstekort geannuleerd.

Opbrengsten educatie

De educatieopbrengsten betreft met name de opbrengsten van de theaterklassen en de opbrengsten van workshops bij de eigen producties.

Toeslagen programmering

De toeslagen programmering betreft de garderobetoeslag die wordt geheven bij voorstellingen in de grote zaal en de theatertoeslag die bij een aantal producties van toepassing is.

Overige publieksinkomsten

De overige publieksinkomsten betreft met name de opbrengsten van inleidingen en programma's en de productiekostenbijdragen van de tv registratie van *Tijd Zal Ons Leren*.

A2 Sponsorinkomsten

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Sponsorinkomsten	50.406	65.000	86.062

A3 Overige directe inkomsten

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Inkomsten uit co-producties			
<i>Emoji Explosie – St. Euphoria</i>	-	50.000	-
<i>Theater Festival</i>	20.000	-	-
<i>OustFaust – Parkstad Limburg Theaters</i>	-	-	50.000
<i>Oma is een avatar – St. Euphoria</i>	-	-	101.800
<i>The Nation – Holland festival</i>	-	-	20.000
<i>Wij zijn de Stad – Maas theater en dans</i>	-	-	15.490
<i>Gaafland</i>	7.645	-	-
	27.645	50.000	187.290

A4 Diverse inkomsten

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Uitbesteed personeel	335.961	200.000	266.134
Opbrengsten uit verhuur	248.018	150.000	262.156
Diensten voor derden	103.404	35.000	108.725
Opbrengst verhuringen Zaal 3	4.303	10.000	9.329
TheaterInclusief	4.081	-	60.723
Overige opbrengsten	468.003	-	50.731
	1.163.770	395.000	757.798

De inkomsten voor uitbesteed personeel, opbrengsten uit verhuur en diensten voor derden zijn toegenomen ten opzichte van 2022 als gevolg van toegenomen activiteiten in de post Covid periode.

De overige opbrengsten zijn aanzienlijk hoger dan in 2022 en hoger dan begroot als gevolg van de tegemoetkoming van de Gemeente Den Haag met betrekking tot de kosten als gevolg van de vervanging van de klimaatinstallaties in Theater aan het Spui.

A5 Bijdragen uit private middelen

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Resultaat funding	143.976	105.000	145.995
Bijdragen private fondsen	420.996	290.000	592.942
	564.972	395.000	738.937

Resultaat funding

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Bijdragen donateurs	143.976	105.000	145.995

Bijdragen private fondsen

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
	€	€
HNTonbeperkt	7.500	15.898
<i>Trojan wars</i>	-/- 8.500	23.764
<i>Erik of het klein insectenboek</i>	40.000	74.000
<i>Allemaal Beestjes</i>	40.000	-
Zaal3	40.000	-
<i>Tijd zal ons leren</i>	53.268	-
Speaksee	197.725	-
<i>Let's talk about sex</i>	18.000	-
Bellevue lunchvoorstelling	10.000	-
<i>A Country Inside My Head</i>	-	10.000
<i>Queer planet</i>	-	30.000
TheaterInclusief	10.203	41.807
HNTonbeperkt	-	4.813
Wat is vrijheid	-	100.000
Herinrichting KS Fase I	10.000	227.000
Sinterklaas onbeperkt	-	10.000
<i>Wij zijn de Stad</i>	-	45.000
Festival JA!	-	10.000
Diverse	2.800	660
	420.996	592.942

B Subsidies

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Meerjarige subsidie ministerie OCW			
OCW Productie	3.367.375	3.337.000	3.159.301
OCW Productie HNTjong	989.529	981.000	928.384
Aanvullende subsidie steunmaatregel OCW (incidenteel)	0	-	855.600
	4.356.904	4.318.000	4.943.285
Meerjarige subsidie gemeente Den Haag			
Gemeente Productie	4.092.506	4.027.800	3.756.823
Gemeente Productie HNTjong	551.983	558.600	521.002
Gemeente Programmering	5.608.476	5.789.200	5.399.673
Gemeente Zaal 3	118.804	120.100	112.136
	10.371.769	10.495.700	9.789.634
Overige subsidies			
Overige subsidies gemeente Den Haag	138.700	24.000	35.000
Overige subsidies en bijdragen uit publieke middelen	123.964	-	196.345
	262.664	24.000	231.345
	14.991.337	14.837.700	14.964.264

De subsidieverlening 2021-2024 door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor productie Het Nationale Theater is toegekend per brief met datum 15 september 2020 (briefkenmerk: 147758/25099035). In de brief van 25 mei 2023 (briefkenmerk: 147758/37586610) is een aanvullende indexatie toegekend over 2023.

De subsidieverlening 2021-2024 door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor productie HNTjong is toegekend per brief met datum 15 september 2020 (briefkenmerk: 147760/25097351). In de brief van 25 mei 2023) (briefkenmerk: 147760/32592497) is een aanvullende indexatie toegekend over 2023.

De subsidieverlening 2023 door de gemeente Den Haag voor Het Nationale Theater is toegekend per brief met datum 20 februari 2023 (briefkenmerk: 20221205-18143).

In 2023 is naast de exploitatiesubsidies ook een aantal projectsubsidies ontvangen. We ontvingen een Subsidie Reguliere Programmering van het Fonds Podiumkunsten voor het programmeren van voorstellingen en concerten met als doel een gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig aanbod van podiumkunsten in Nederland te bevorderen (€ 58.795). Van de gemeente ontvingen we een aantal projectsubsidies, onder andere voor het project Spuiplein (€ 15.000 in 2021). Omdat deze subsidie vanwege de coronabeperkingen niet volledig ingezet kon worden in 2021, 2022 en 2023 is een verzoek ingediend het restant (€ 8.000) door te schuiven naar 2024); verder zijn voor *Tijd Zal Ons Leren*, Toegankelijkheid van de stad en theatrale lessen rondom Keti Koti respectievelijk € 33.600, € 25.000 en € 49.500 subsidie ontvangen. Het laatstgenoemde project is met toestemming van de Gemeente Den Haag verlengd tot 1 juli 2024. In bijlage 5 is een overzicht opgenomen van de overige subsidies die we van de gemeente Den Haag ontvingen en de besteding ervan.

C Beheerlasten

Beheerlasten personeel

De beheerlasten personeel betreft de lasten van de afdelingen Bestuur, Bedrijfsvoering en de staffunctionarissen.

Het Nationale Theater hanteert de CAO Toneel en Dans en is aangesloten bij de pensioenfondsen ABP en PFZW. De actuele dekkinggraad van het ABP was ultimo 2023 110,5% (2022: 110,9%) en de actuele dekkinggraad van het PFZW bedroeg 106,3% (2022: 109,2%).

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Beheerlasten personeel	1.074.949	1.177.500	1.055.009
Overige personeelskosten	124.741	248.500	266.445
	1.199.690	1.426.000	1.321.454

De specificatie van de beheerlasten personeel per afdeling is als volgt:

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Bestuur	144.936	170.300	141.439
Staf	129.482	118.200	50.446
Bedrijfsvoering (beheer)	800.531	889.000	863.124
	1.074.949	1.177.500	1.055.009

De kosten voor de Directie zijn lager dan begroot vanwege ontvangen ziekengeld. De kosten bij Staf zijn hoger als gevolg van de aanstelling van een staffunctionaris risicomangement controle en compliance. Bedrijfsvoering is afgenomen als gevolg van niet (kunnen) vervangen van medewerkers.

Specificatie fte beheerlasten personeel	fte ultimo 2023	fte ultimo 2022
Directie	1,0	1,0
Staf	1,7	1,0
Bedrijfsvoering	12,6	13,9
	15,3	15,9

Overige personeelskosten

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Verzuimverzekering	238.716	159.900	233.642
Studiekosten	49.442	70.000	68.256
Overige kantinekosten	43.935	41.900	36.684
Personeelsfeesten, borrels en cadeaus	38.497	32.500	27.802
Kosten OR	1.750	3.000	1.932
Arbokosten	45.460	43.100	26.190
Kosten werving en selectie	48.129	2.000	6.755
Reiskosten	115.110	134.500	89.454
Overige personeelskosten	42.667	10.000	42.175
Overboeking naar activiteitenlasten	-/- 498.965	-/- 248.400	-/- 266.445
	124.741	248.500	266.445

De kosten van de ziekteverzuimverzekering zijn gestegen als gevolg van een toename van ziektegevallen en daarmee een verhoogde premie en schadelast. Alle posten zijn ten opzichte van 2022 toegenomen vanwege prijsstijgingen.

In 2023 is het aandeel van de 'Overige personeelslasten' die worden gemaakt ten behoeve van Programmering, productie en educatie, en derhalve overgeboekt worden naar de activiteitenlasten, aangepast naar 80% zodat het weer aansluit bij de realiteit. Tot en met 2022 was dit 50%.

Personeel en vrijwilligers

	Realisatie € 2023	Realisatie Fte 2023	Begroot € 2023	Begroot Fte 2023	Realisatie € 2022	Realisatie Fte 2022
<i>Specificatie personeelslasten</i>						
1. Waarvan vast contract	5.918.532	97,7	5.492.000	100,0	6.675.539	104,7
2. Waarvan tijdelijk contract	2.698.065	45,2	3.873.700	40,0	1.877.480	36,9
Personeelslasten (1 + 2)	8.616.597	142,9	9.365.700	140,0	8.553.019	141,6
		Aantal				Aantal
Vrijwilligers: fte		0,5				0,5
Vrijwilligers: personen		1				1

WNT-verantwoording 2023 Het Nationale Theater

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Het Nationale Theater. Het voor het Nationale Theater toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (2022: € 216.900). Dit betreft de algemene bezoldigingsnorm.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

Bedragen x € 1	C. Debets	L.F.M. klein Gunnewiek	E. de Vroedt
Funcctiegegevens	Directeur Theater	Zakelijk Directeur	Artistiek leider
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	140.184	140.184	105.238
Beloningen betaalbaar op termijn	17.950	17.950	14.231
Subtotaal	158.134	158.134	119.469
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	158.134	158.134	119.469
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022			
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
Deeltijdfactor 2022 in fte	1,0	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	136.764	136.764	102.673
Beloningen betaalbaar op termijn	16.002	16.002	14.047
Subtotaal	152.766	152.766	116.720
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.900	216.900	216.900
Totale bezoldiging 2022	152.766	152.766	116.720

Als gevolg van de organisatiewijziging zijn de Artistiek leiders met ingang van 2023 alleen nog verantwoordelijk voor het artistiek beleid en is geen sprake meer van een topfunctionaris als bedoeld in de WNT. Regelgeving verplicht nog vier jaar vermelding in de WNT verantwoording.

2. Bezoldiging toezichthouders

De Raad van toezicht van Het Nationale Theater is onbezoldigd.

Naam	Funcctie
De heer J.J. van Aartsen	Voorzitter RvT en lid selectie- en remuneratiecommissie
Mevrouw M. van Vroonhoven	Lid RvT en lid auditcommissie
De heer J.F.E. Farwerck	Lid RvT en lid auditcommissie
De heer R.C. Landvreugd	Lid RvT
De heer A. Najafbagy	Lid RvT
Mevrouw P.H. Bottema-Sanders	Lid RvT en lid selectie- en remuneratiecommissie
Mevrouw B. Günel	Lid RvT

3. Bezoldiging overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Beheerlasten materieel

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
C2 Huisvestingskosten	3.298.148	3.226.100	3.140.776
C3 Bureaukosten	557.975	637.000	651.392
C4 Algemene publiciteitskosten	250.509	315.000	272.749
	4.106.632	4.178.100	4.064.917

Huisvestingskosten

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Huur gebouwen	1.192.811	1.166.000	1.077.011
Gas, water en elektra	251.512	361.100	379.036
Zakelijke lasten	71.591	50.700	53.295
Vuilafvoer en schoonmaak	328.174	393.600	269.629
Kosten inventaris	38.404	40.000	36.178
Afschrijvingen inventaris en huisvesting	87.634	104.800	88.359
Onderhoudskosten gebouwen	196.746	343.000	705.583
Onderhoud Kerkstraat en bijdrage aanpassingen TahS	547.933	150.000	-
Verzekeringen	62.739	60.700	55.447
Autokosten	17.182	19.800	19.922
Dotatie voorziening MJOP	480.781	531.400	450.298
Overige huisvestingskosten	22.641	5.000	6.018
	3.298.148	3.226.100	3.140.776

De huisvestingskosten zijn hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door toegenomen schoonmaakkosten en onderhoudskosten gebouwen. Van mei tot en met oktober was Theater aan het Spui gesloten en zijn de klimaatinstallatie en aanpassingen aan de entree. In de Koninklijke schouwburg werd fase II van de restyling voltooid. De Gemeente Den Haag heeft een tegemoetkoming in de kosten toegekend ad € 450.000 welke is opgenomen onder de Overige opbrengsten.

Bureaunkosten

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Kantoorbenodigdheden	5.328	6.000	2.880
Kopieer- en drukkosten	20.859	22.100	18.590
Portokosten	6.192	24.300	10.381
Abonnementen en literatuur algemeen	9.702	11.000	10.393
Kosten ICT & telefonie	384.428	280.000	256.578
Afschrijving ICT & telefonie	45.171	88.200	50.070
Contributies	44.674	29.800	36.910
Vergader- en bestuurskosten	8.239	9.000	8.882
Representatie algemeen	4.900	8.000	6.092
Advieskosten	28.831	10.000	6.219
Diverse directie	-	25.000	-
Kosten dramaturgie (literatuur en theaterbezoek)	1.634	5.000	3.892
Accountantskosten	45.349	61.700	52.632
Kosten betalingsverkeer	22.008	51.900	56.451
Dotatie voorz. Dubieuze debiteuren	-/- 413	-	458
Dotatie voorz. Deelneming	-/- 97.871	-	34.793
TheaterInclusief	19.697	-	124.710
Overige bureaunkosten	9.247	5.000	-/- 28.539
	557.975	637.000	651.392

De kosten voor ICT & telefonie zijn hoger dan begroot als gevolg van de inhaalslag die op ICT wordt gemaakt en de daarmee samenhangende werkzaamheden van ICT-partner KroonCo. De advieskosten betreffen begeleiding in de organisatieontwikkeling, contractmanagement en onderzoek naar sociale veiligheid. De Dotatie voorziening Deelneming is negatief als gevolg van de positieve resultaten van Hocarest bv en daardoor een gedeeltelijke vrijval van gevormde voorziening deelnemingen. De overige bureaunkosten betreffen voornamelijk de dotatie aan de voorziening Btw.

Algemene publiciteitskosten

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Algemene kosten			
Seizoenskaternen	30.500	38.500	49.645
Campagnes	86.877	77.000	91.821
Online & Datatools	44.577	60.000	51.853
Salesforce	16.981	20.000	9.660
Content	18.451	20.000	25.345
PR & voorlichting	650	15.000	41
Lidmaatschappen partners	12.020	10.000	5.967
Representatiekosten marketing	-	6.000	-
Overige algemene publiciteitskosten	15.522	10.000	5.591
	225.578	256.500	239.923

Kosten funding

Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
€	€	€
24.931	58.500	32.826
250.509	315.000	272.749

D Activiteitenlasten

Activiteitenlasten personeel

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Personeel in loondienst	7.541.648	7.931.700	7.470.314
Inleen acteurs	568.271	706.100	929.377
Inleen art. team	674.613	671.500	676.719
Inleen ateliers	31.584	206.900	112.994
Inleen technici	357.384	290.400	245.709
Inleen voorhuispersoneel, programma's en projecten	253.845	250.000	235.838
Overige personeelskosten	512.088	256.500	271.475
	9.939.433	10.313.100	9.942.426

Het personeel in loondienst per afdeling:

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Bestuur	171.187	170.300	164.618
Bedrijfsvoering (activiteiten)	404.332	650.700	416.915
Productie & techniek	2.809.187	2.771.700	2.881.553
Marketing & development	1.168.789	1.319.700	1.214.978
HNT producties	1.764.559	2.023.900	1.874.152
HNTjong	238.025	161.200	165.019
Programmering	391.511	283.800	203.691
Educatie & interactie	594.058	510.400	549.388
Stagiaires	-	40.000	-
	7.541.648	7.931.700	7.470.314

Specificatie fte activiteitenlasten per afdeling:

	Fte ultimo 2023	Fte ultimo 2022
	€	€
Bestuur/directie	1,0	1,5
Bedrijfsvoering (activiteiten)	7,6	9,9
Productie & techniek	51,8	54,4
Marketing & development	20,1	20,4
HNTproducties	28,6	33,3
HNTjong	3,2	2,0
Programmering	3,8	3,4
Educatie & interactie	11,5	10,8
	127,6	135,7

In vergelijking tot 2022 is het aantal fte afgenomen. Dit is onder andere het gevolg van het niet in alle gevallen snel vervuld krijgen van vacatures (bijvoorbeeld Productie & Techniek en Bedrijfsvoering). Tevens heeft er, als gevolg van de organisatiewijziging, een verschuiving plaatsgevonden binnen enkele afdelingen.

Tot 2023 maakte de artistiek leider voor 50% onderdeel uit van de directie waar deze in 2023 100% onder HNTproducties is ondergebracht. Ook is een locatiemanager (Bedrijfsvoering) uit dienst gegaan en is de vervanger in dienst getreden bij Hocarest bv.

Activiteitenlasten materieel

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
D2 Uitvoeringskosten productie	1.746.284	2.287.400	1.898.524
D3 Uitvoeringskosten programmering	1.986.921	2.372.000	1.802.932
D4 Uitvoeringskosten educatie	578.185	582.800	493.147
	4.311.390	5.242.200	4.194.603

Uitvoeringskosten productie

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Materiaalkosten	319.242	528.500	381.123
Reiskosten en séjours	596.016	581.400	585.876
Zaalhuur en partage	132.004	256.300	178.104
Verkoopkosten	16.653	22.100	15.330
Marketingkosten	218.365	290.000	223.921
Representatie	-	10.000	-
Overige uitvoeringskosten	115.933	332.500	152.052
Onvoorzien producties	25.000	84.600	-
	1.423.213	2.105.400	1.536.406

Overige kosten producties

Opslagkosten decors	36.674	30.000	28.554
Materialen techniek	42.721	20.000	59.434
Overige uitgaven decoratelier	13.051	12.000	12.794
Inkoopkosten decor voor derden	13.759	1.000	6.102
Overige uitgaven kostuumatelier	3.739	7.000	7.714
Inkoopkosten kostuums voor derden	29.683	12.000	23.066
Afschrijvingen theatertechniek	130.526	100.000	121.398
Kosten coproducties	14.566	-	25.000
Overige materiële kosten producties	38.352	-	78.056
	323.071	182.000	362.118
	1.746.284	2.287.400	1.898.524

De grootste posten bij HNT zijn *Laagland* (€ 295.000), *Coriolanus* (€ 226.000) en *Happy Days* (€ 88.000). Voor HNTjong zijn de grootste posten *Let's talk about sex* (€ 115.000), *Erik of het klein Insectenboek* (€ 70.000), *Stom* (€ 64.000) en *Emoji Explosie* (€ 64.000). De producties *Erik of het klein Insectenboek* is een coproducties van HNT en HNTjong. De producties *Melancholia* (HNT) en *A Country Inside My head* (HNTjong) zijn geannuleerd.

Uitvoeringskosten programmering

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Partages, garanties, uitkoopsommen en zaalhuren	1.208.063	1.530.000	1.163.854
Kosten programma's, festivals en contextprogrammering	99.425	300.000	67.424
Uitvoeringskosten inleidingen en workshops	-	17.000	-
Auteursrechten	97.628	136.000	99.990
Kosten vrijkaarten en horecatoeslag	138.175	34.000	130.869
Kosten artiestenservice en aangeboden dranken	12.914	51.000	8.562
Kosten premières	-	17.000	64
Materiaalkosten techniek	106.148	44.000	66.210
Afschrijvingen theatertechniek	130.526	115.000	121.398
Verwervingskosten programmering	1.666	17.000	4.326
Séjours programmering	4.733	-	-
Uitvoeringskosten programma's en projecten	51.585	-	35.675
Voorstellingsmarketing programmering	136.058	111.000	104.560
	1.986.921	2.372.000	1.802.932

Begin 2023 zijn, als gevolg van personele problemen, voorstellingen doorgeschoven of geannuleerd. Theater aan het Spui is van mei tot en met oktober gesloten geweest. Bezoekers wisten desondanks de weg naar onze locaties weer te vinden, het niveau is echter nog niet hetzelfde als pré-Covid.

Uitvoeringskosten educatie

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Educatie producties HNTjong	58.144	71.000	43.958
Educatie producties HNT	95.444	70.000	63.183
Contextprogramma's	26.366	10.000	1.463
HNTdeMotor	18.147	24.700	18.925
Theaterwerkplaats	5.107	7.500	4.908
HNTonbeperkt	187.236	59.000	26.372
Educatie bijzondere evenementen/activiteiten	52.049	212.500	110.684
Workshops & theaterdagen	31.270	15.500	11.152
Lange leerlijnen	59.447	67.000	72.118
Marketing educatie	11.927	25.000	13.535
Docententeam	2.558	5.500	1.294
Jongerentoneelkijkers	4.075	5.000	2.381
Overige kosten educatie	287	10.100	-
Reguliere kosten educatie	552.057	582.800	369.973
Uitvoeringskosten projecten educatie	26.128	-	123.174
	578.185	582.800	493.147

De educatiekosten zijn als gevolg van de beëindiging van de coronamaatregelen hoger dan 2022 en op niveau van de begroting 2023. De toegenomen kosten HNTonbeperkt worden veroorzaakt door het project Speaksee. Voor dit project zijn ook fondseninkomsten welke zijn opgenomen onder Bijdragen private fondsen. De uitvoeringskosten projecten educatie betreft lasten die worden gedekt vanuit externe gelden.

Resultaat deelneming en gift Hocarest bv

Het resultaat uit deelneming betreft het resultaat van Hocarest bv en is als volgt te specificeren:

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Gift Hocarest bv	100.000	-	50.000
Resultaat deelneming Hocarest bv	187.377	35.000	177.805
	287.377	35.000	227.805

Resultaat deelneming Hocarest bv

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Omzet hospitality	493.728	600.000	471.441
Kostprijs hospitality	207.042	420.000	238.189
Totaal brutomarge hospitality	286.686	180.000	233.252
Omzet events	686.948	500.000	576.772
Kostprijs events	304.708	275.000	307.220
Totaal brutomarge events	382.240	225.000	269.552
Brutomarge hospitality en events	668.926	405.000	502.804
Overige bedrijfskosten			
Personeelskosten	219.698	295.000	244.868
Huisvestingskosten	59.715	27.000	63.764
Afschrijvingskosten	18.322	8.000	5.637
Verkoopkosten	4.423	9.000	5.084
Algemene kosten	37.698	30.000	-/- 48.568
Rentelasten	9.882	1.000	4.214
	349.738	370.000	274.999
Resultaat voor belasting	319.188	35.000	227.805
Schenking Het Nationale Theater	-/- 100.000	-	-/- 50.000
Vennootschapsbelasting	-/- 31.811	-	-
Resultaat deelneming	187.377	35.000	177.805

Onder de Personeelskosten zijn de in 2023 vastgestelde NOW bijdragen over 2021 (4^e t/m 8^e tranche) ad € 98.284 opgenomen. NOW bijdragen zijn, conform voorgaande jaren, pas na definitieve vaststelling ten gunste van het resultaat gebracht. Alle Corona gerelateerde regelingen zijn hiermee definitief vastgesteld.

Binnen Hocarest bv worden de horeca-activiteiten en de commerciële verhuringen uitgevoerd. De brutomarge hospitality is als volgt opgebouwd:

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
	€	€
Omzet hospitality		
Omzet hospitality beverage	425.122	386.610
Omzet hospitality food	60.338	77.086
Omzet hospitality overig	8.268	7.678
Omzet hospitality parkeerkaarten	-	67
	493.728	471.441
Kostprijs hospitality		
Kostprijs hospitality beverage	74.512	81.489
Kostprijs hospitality food	60.711	61.237
Kostprijs hospitality overig	-/- 1.344	3.827
Kostprijs hospitality parkeerkaarten	-	62
Voorraad-, kas- en prijsverschillen	9.226	11.398
Kostprijs hospitality personeel	63.937	80.176
	207.042	238.189
	286.686	233.252

De brutomarge events is als volgt opgebouwd:

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
	€	€
Omzet events		
Omzet events food & beverage	213.884	147.077
Omzet events (niet food & beverage)	473.064	429.695
	686.948	576.772
Kostprijs events		
Kostprijs events food & beverage	112.484	114.990
Kostprijs events (niet food & beverage)	192.224	192.230
Kostprijs events	304.708	307.220
	382.240	269.552

Geconsolideerde balans (na verwerking voorstel resultaatbestemming)

ACTIVA	Balans per 31-12-2023	Balans per 31-12-2022
	€	€
VASTE ACTIVA		
I - Immateriële vaste activa	2.418	6.046
II - Materiële vaste activa		
Gebouwen	407.919	456.588
ICT en telefonie	106.253	108.803
Inventaris	156.772	160.548
Theatertechniek	1.243.596	1.259.654
	1.914.540	1.985.593
III - Financiële vaste activa		
Overige financiële vaste activa	40.118	40.118
Totaal vaste activa	1.957.076	2.031.757
VLOTTENDE ACTIVA		
IV - Voorraden		
Overige voorraden	29.296	31.177
	29.296	31.177
V - Vorderingen		
Vorderingen	1.594.986	968.467
Overlopende activa	502.988	592.458
	2.097.974	1.560.925
VII - Liquide middelen		
Bank	9.055.236	8.914.595
Kas	14.018	10.034
	9.069.254	8.924.629
Totaal vlottende activa	11.196.524	10.516.731
TOTAAL ACTIVA	13.153.600	12.548.488

PASSIVA	Balans per 31-12-2023	Balans per 31-12-2022
	€	€
GROEPSVERMOGEN	7.868.019	7.330.337
V – VOORZIENINGEN		
MJOP Koninklijke Schouwburg	572.808	515.926
MJOP Theater aan het Spui	403.625	258.046
MJOP De studio's	221.768	213.111
Overige voorzieningen	66.626	457.762
Totaal voorzieningen	1.264.827	1.444.845
VI - LANGLOPENDE SCHULDEN		
Leningen o/g	-	-
Egalisatie investeringssubsidies	28.134	34.145
Totaal langlopende schulden > 1 jaar	28.134	34.145
VII KORTLOPENDE SCHULDEN		
Kortlopende schulden	2.585.225	2.308.264
Overlopende passiva	1.407.395	1.430.897
Totaal kortlopende schulden < 1 jaar	3.992.620	3.739.161
TOTAAL PASSIVA	13.153.600	12.548.488

Geconsolideerde staat van baten en lasten

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
	€	€
Opbrengsten	5.775.944	5.340.337
Bijdragen	14.991.337	14.964.264
Som der baten	20.767.281	20.304.601
Af: Kostprijs van de omzet	14.438.322	14.078.971
Bruto omzetresultaat	6.328.959	6.225.630
Beheerlasten personeel	1.518.032	1.683.168
Beheerlasten materieel	4.163.773	4.057.530
Som der lasten	5.681.805	5.740.698
Netto omzetresultaat	647.154	484.932
Financiële baten en lasten	20.212	-/- 739
Exploitatiesaldo voor belastingen	667.366	506.687
Bijzondere baten en lasten	-	-
Vennootschapsbelasting	-/- 31.811	-
Exploitatiesaldo na belastingen	635.555	484.193

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(volgens de indirecte methode)

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatiesaldo	635.555	484.193
Aanpassen voor:		
Afschrijvingen immateriële vaste activa	3.628	3.628
Afschrijvingen materiële vaste activa	408.551	346.403
Mutatie voorzieningen	-/- 180.018	297.808
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	232.161	647.839
Mutaties voorraden	1.881	-/- 5.452
Mutatie vorderingen en overlopende activa	-/- 537.049	-/- 144.727
Mutatie kortlopende schulden en overlopende passiva	253.459	96.557
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	-/- 281.709	-/- 53.622
Investeringsactiviteiten		
Investeringen in immateriële vaste activa	-	-
Desinvesteringen in immateriële vaste activa	-	-
Investeringen in materiële vaste activa	-/- 364.190	-/- 572.247
Desinvesteringen in materiële vaste activa	26.692	80.143
Investeringen in financiële vaste activa	-	-
Desinvesteringen in financiële vaste activa	-	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-/- 337.498	-/- 492.104
Financieringsactiviteiten		
Bestemmingsreserve voorziening deelneming	-/- 97.873	34.794
Ontvangsten uit langlopende schulden	-	-
Aflossing uit langlopende schulden	-/- 6.011	-/- 26.970
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-/- 103.884	7.824
Mutatie liquide middelen	144.625	594.130
Liquide middelen einde boekjaar	9.069.254	8.924.629
Liquide middelen begin boekjaar	8.924.629	8.330.499
Mutatie liquide middelen	144.625	594.130

Toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten

Algemeen

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling voor de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk aan de grondslagen die worden vermeld in de toelichting op de balans en staat van baten en lasten van de enkelvoudige jaarrekening van de stichting, tenzij hierna anders vermeld.

Vanwege het belang van de enkelvoudige jaarrekening voor de belangrijkste gebruikers van de jaarrekening van Stichting Het Nationale Theater, te weten het bestuur, toezichthouders en subsidiënten is ervoor gekozen om, in afwijking van de gangbare volgorde, eerst de enkelvoudige jaarrekening inclusief toelichtingen op te nemen en vervolgens de geconsolideerde jaarrekening. Om enkelvoudig het inzicht in de 100% deelneming in Hocarest bv te vergroten is in de toelichting op de staat van baten en lasten het resultaat van de deelneming uitgebreider toegelicht.

De voorraden van Hocarest bv zijn gewaardeerd tegen meest recente inkoopwaarde. Met betrekking tot de vaste activa worden dezelfde grondslagen gehanteerd als bij Het Nationale Theater.

Het resultaat van de vennootschap is verder gespecificeerd bij de toelichting op het resultaat deelneming.

Eigen vermogen

Het geconsolideerde eigen vermogen wijkt af van het enkelvoudig eigen vermogen als gevolg van een verschil in waardering van de deelneming in Hocarest bv ten opzichte van het eigen vermogen van Hocarest bv.

Overige gegevens

Bijlage 1: Staat van baten en lasten per subsidiestroom

	Programmering KS-TahS realisatie 2023 €	Programmering Zaal 3 realisatie 2023 €	Productie HNT realisatie 2023 €	Productie HNTJONG realisatie 2023 €
A. OPBRENGSTEN				
A1 Publieksinkomsten	1.725.831	70.320	1.005.468	275.480
A2 Sponsorinkomsten	19.154	504	25.707	5.041
A3 Overige directe inkomsten	-	-	27.645	-
A4 Diverse inkomsten	440.598	15.898	591.328	115.946
A5 Bijdragen uit private middelen	150.280	43.955	241.690	129.047
	2.335.863	130.677	1.891.838	525.514
B. SUBSIDIES				
B1 Ministerie OCW	-	-	3.367.375	989.529
B2 Gemeente Den Haag	5.608.476	118.804	4.092.506	551.983
B3 Overige subsidies	150.442	5.624	61.947	44.651
	5.758.918	124.428	7.521.828	1.586.163
TOTAAL BATEN	8.094.781	255.105	9.413.666	2.111.677
C. BEHEERLASTEN				
C1 Beheerlasten personeel	455.882	11.996	611.842	119.970
C2 Huisvestingskosten	2.295.371	60.572	932.166	182.776
C3 Bureaukosten	212.032	5.578	284.568	55.797
C4 Algemene publiciteitskosten	95.193	2.506	127.758	25.052
	3.058.478	80.652	1.956.334	383.595
D. ACTIVITEITENLASTEN				
D1 Activiteitenlasten personeel	2.425.334	89.383	6.255.177	1.169.539
D2 Uitvoeringskosten productie	-	-	1.261.680	484.604
D3 Uitvoeringskosten programmering	1.907.444	79.477	-	-
D4 Uitvoeringskosten educatie	219.713	5.780	294.871	57.821
	4.552.491	174.640	7.811.728	1.711.964
TOTAAL LASTEN	7.564.228	253.259	9.664.421	2.075.237
Rentebaten- en lasten				
Rentebaten	12.069	318	16.199	3.176
Rentelasten	634	17	850	167
	11.435	301	15.349	3.009
Bijzondere baten en lasten				
Resultaat en gift Hocarest bv	109.203	2.874	146.562	28.738
EXPLOITATIERESULTAAT	651.191	5.021	-/- 88.844	68.187

De toerekening van de opbrengsten en kostenverdeling van de staat van baten en lasten over de vier subsidiestromen, Programmering HNT, Programmering Zaal 3, Productie HNT en Productie HNTjong vindt zoveel mogelijk direct plaats.

Waar opbrengsten of lasten een gemengd karakter hebben is de verdeling bepaald aan de hand van verdeelsleutels. Verdeelsleutels zijn bepaald op basis van de verhouding in subsidieopbrengst per subsidiestroom of de verhouding tussen activiteitenlasten.

Bijlage 2: Categoriele exploitatierekening HNT Productie (Model 11b OCW)

(na verwerking voorstel resultaatbestemming)

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	
	€	€	€	
BATEN				
Eigen inkomsten				
1	Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)	999.468	759.000	1.060.293
2	<i>Recette</i>	315.266	-	-
3	<i>Uitkoop</i>	147.272	-	54.358
4	<i>Partage</i>	397.937	914.700	790.339
5	<i>Overige publieksinkomsten</i>	138.993	-/- 155.700	215.596
6	Publieksinkomsten buitenland	6.000	-	-
7	Totale Publieksinkomsten (1+6)	1.005.468	759.000	1.060.293
8	Sponsorinkomsten	25.707	30.000	39.588
9	Vergoedingen coproductent	27.645	22.000	70.000
10	Overige directe inkomsten	-	-	-
11	Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	53.352	52.000	109.588
12	Totaal directe inkomsten (7+11)	1.058.820	811.000	1.169.881
13	Indirecte inkomsten	591.328	211.000	344.295
14	Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	73.428	164.000	67.157
15	Private middelen – bedrijven	-	-	-
16	Private middelen - private fondsen	168.262	-	184.082
17	Private middelen - goede doelenloterijen	-	-	-
18	Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	833.018	375.000	595.534
19	Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	1.891.838	1.186.000	1.765.415
20	Baten in natura	-	-	-
Subsidies				
21	Totaal structureel OCW	3.367.375	3.046.000	3.552.877
22	Totaal structureel provincie	-	-	-
23	Totaal structureel gemeente	4.092.506	3.594.000	3.756.823
24	Totaal structureel publieke subsidie overig	61.947	-	43.361
25	Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	7.521.828	6.640.000	7.353.061
26	Incidentele publieke subsidies	-	-	-
27	Totaal subsidies (25+26)	7.521.828	6.640.000	7.353.061
TOTALE BATEN (19+20+27)		9.413.666	7.826.000	9.118.476
Eigen inkomstenpercentage (19/27)		25%	18%	24%

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	
	€	€	€	
LASTEN				
1	Beheerlasten materieel	1.094.289	880.000	1.046.095
2	Beheerlasten personeel	611.842	681.000	607.867
3	Beheerlasten totaal (1+2)	1.706.131	1.561.000	1.653.962
4	Activiteitenlasten materieel	1.556.551	1.823.000	1.632.137
5	Activiteitenlasten personeel	6.255.177	5.522.900	5.866.472
6	Activiteitenlasten totaal (4+5)	7.811.728	7.345.900	7.498.609
	TOTALE LASTEN (3+6)	9.517.859	8.906.900	9.152.571
7	Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-/- 104.193	-1.080.900	-/- 34.095
8	Saldo rentebaten/ -lasten	15.349	-/- 6.000	1.599
	EXPLOITATIERESULTAAT (7+8)	-/- 88.844	-/- 1.086.900	-/- 32.496

Bijlage 3: Categoriele exploitatierekening HNTjong Productie (Model 11b OCW)

(na verwerking voorstel resultaatbestemming)

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	
	€	€	€	
BATEN				
Eigen inkomsten				
1	Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)	275.480	186.000	235.019
2	<i>Recette</i>	58.127	231.600	-
3	<i>Uitkoop</i>	79.638	231.600	94.568
4	<i>Partage</i>	110.461	-	98.269
5	<i>Overige publieksinkomsten</i>	27.254	-/- 277.200	42.182
6	Publieksinkomsten buitenland	-	-	1.515
7	Totale Publieksinkomsten (1+6)	275.480	186.000	236.534
8	Sponsorinkomsten	5.041	7.000	7.746
9	Vergoedingen coproducent	-	22.000	117.290
10	Overige directe inkomsten	-	-	-
11	Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	5.041	29.000	125.036
12	Totaal directe inkomsten (7+11)	280.521	215.000	361.570
13	Indirecte inkomsten	115.946	48.000	67.362
14	Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	14.397	97.000	13.140
15	Private middelen – bedrijven	-	-	-
16	Private middelen - private fondsen	114.650	-	218.780
17	Private middelen - goede doelenloterijen	-	-	-
18	Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	129.047	97.000	231.920
19	Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	525.514	360.000	660.852
20	Baten in natura	-	-	-
Subsidies				
21	Totaal structureel OCW	989.529	895.000	1.005.388
22	Totaal structureel provincie	-	-	-
23	Totaal structureel gemeente	551.983	640.000	521.002
24	Totaal structureel publieke subsidie overig	44.651	-	18.484
25	Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	1.586.163	1.535.000	1.544.874
26	Incidentele publieke subsidies	-	-	-
27	Totaal subsidies (25+26)	1.586.163	1.535.000	1.544.874
TOTALE BATEN (19+20+27)		2.111.677	1.895.000	2.205.726
Eigen inkomstenpercentage (19/27)		33%	23%	43%

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
LASTEN			
1 Beheerlasten materieel	214.565	203.000	204.670
2 Beheerlasten personeel	119.970	152.000	118.932
3 Beheerlasten totaal (1+2)	334.535	355.000	323.602
4 Activiteitenlasten materieel	484.604	615.000	493.231
5 Activiteitenlasten personeel	1.227.360	1.491.000	1.333.841
6 Activiteitenlasten totaal (4+5)	1.711.964	2.106.000	1.827.072
TOTALE LASTEN (3+6)	2.046.499	2.461.000	2.150.674
7 Saldo uit gewone bedrijfsvoering	65.178	-/- 566.000	55.052
8 Saldo rentebaten/ -lasten	3.009	-/- 1.000	312
EXPLOITATIERESULTAAT (7+8)	68.187	-/- 567.000	55.364

Bijlage 4: Prestatiegegevens gemeente Den Haag en Ministerie OCW

Prestatiegegevens Podia gemeente Den Haag

PROGRAMMERING TOTAAL (incl. huisgezelschap, maar excl. festivals, programmering en activiteiten op basis van verhuur, cultuurparticipatie en cultuureducatie)

	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
verschillende producties	aantal	300	286
voorstellingen / optredens / concerten	aantal	600	584
Bezoekers totaal	aantal	93.100	95.873
waarvan betalende bezoekers	aantal	84.855	86.406
waarvan niet-betalende bezoekers	aantal	7.700	9.467
waarvan bezoekers met 'Ooievaarspas'	aantal	545	726

Waarvan door huisgezelschappen

Het Nationale Theater en HNTjong

	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
voorstellingen / concerten	aantal	147	167
bezoekers	aantal	26.245	37.704

Onderverdeling programmering naar zaal

ZAAL 1 - THEATER AAN HET SPUI

	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
voorstellingen / concerten	aantal	70	54
bezoekers	aantal	7.000	11.002
zaalcapaciteit	aantal	200	200

ZAAL 2 - THEATER AAN HET SPUI

voorstellingen / concerten	aantal	100	66
bezoekers	aantal	7.000	7.124
zaalcapaciteit	aantal	120	120

ZAAL 3 (De Constant Rebecqueplein)

voorstellingen / concerten	aantal	70	127
bezoekers	aantal	2.800	6.717
zaalcapaciteit	aantal	74	74

GROTE ZAAL KONINKLIJKE SCHOUWBURG

voorstellingen / concerten	aantal	200	149
bezoekers	aantal	70.000	63.578
zaalcapaciteit	Aantal	625	625

HET PARADIJS KONINKLIJKE SCHOUWBURG

voorstellingen / concerten	aantal	90	39
bezoekers	aantal	3.500	2.525
zaalcapaciteit	aantal	60	60

	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
DE STUDIO'S			
voorstellingen / concerten	aantal	-	9
bezoekers	aantal	-	604
zaalcapaciteit	aantal	-	150
OVERIGE LOCATIES			
voorstellingen / concerten	aantal	70	69
bezoekers	aantal	2.800	4.323
zaalcapaciteit	aantal	Divers	Divers

NB: Voor alle zaalcapaciteiten geldt: deze zijn afhankelijk van de soort productie en de keuze van bespeling.

Onderverdeling programmering naar genre

	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
Klassieke Muziek			
concerten / voorstellingen	aantal	2	7
bezoekers	aantal	200	2.924
Muziektheater			
concerten / voorstellingen	aantal	45	11
bezoekers	aantal	6.400	2.238
Nieuwe Muziek			
concerten / voorstellingen	aantal	3	-
bezoekers	aantal	400	-
Popmuziek			
concerten / voorstellingen	aantal	5	20
bezoekers	aantal	1.000	3.770
Theater			
concerten / voorstellingen	aantal	300	316
bezoekers	aantal	54.600	51.643
Jeugdtheater			
concerten / voorstellingen	aantal	155	50
bezoekers	aantal	13.400	10.330
Cabaret			
concerten / voorstellingen	aantal	30	54
bezoekers	aantal	13.800	16.509
Dans			
concerten / voorstellingen	aantal	30	12
bezoekers	aantal	2.500	2.396

	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
Overig			
concerten / voorstellingen	aantal	30	43
bezoekers	aantal	800	6.063

Paradevoorstellingen

voorstellingen	aantal	49	-
bezoekers	aantal	6.300	-

FESTIVALS

	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
festivaldagen	aantal	50	25
voorstellingen / optredens / concerten	aantal	25	55
podia/locaties	aantal	10	11
bezoekers	aantal	14.700	10.939

VERHUUR

Culturele programmering op basis van verhuur

	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
voorstellingen	aantal	n.v.t.	12
bezoekers	aantal	9.000	4.351

Commerciële activiteiten op basis van verhuur

activiteiten	aantal	n.v.t.	73
bezoekers	aantal	9.000	12.836

Prestatiegegevens Gezelschap HNT gemeente Den Haag

PRODUCTIES / CONCERTEN / VOORSTELLINGEN (excl. Festivals, Cultuurparticipatie en Cultuureducatie)

	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
producties			
nieuwe producties	aantal	6	8
producties in reprise	aantal	1	8
concerten / voorstellingen in Den Haag			
concerten / voorstellingen	aantal	79	93
bezoekers totaal in Den Haag	aantal	19.675	24.712
concerten/ voorstellingen in de rest van Nederland			
concerten/ voorstellingen	aantal	159	171
bezoekers	aantal	37.570	45.766
TOTALEN			
totaal aantal concerten / voorstellingen	aantal	238	264
totaal aantal bezoekers	aantal	57.245	70.478

CULTUUREDUCATIE

Schoolvoorstellingen

	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
aantal schoolvoorstellingen	aantal	70	67
aantal bezoekende leerlingen schoolvoorstellingen	aantal	15.000	11.391

Lessen / activiteiten

lessen / activiteiten primair onderwijs	aantal	150	200
lessen / activiteiten primair onderwijs Haagse scholen	aantal	130	161
deelnemende leerlingen primair onderwijs	aantal	5.500	8.770
waarvan deelnemende leerlingen primair onderwijs Haagse scholen	aantal	5.000	7.717
lessen / activiteiten voortgezet onderwijs	aantal	520	595
lessen / activiteiten voortgezet onderwijs in Den Haag	aantal	400	540
deelnemende leerlingen voortgezet onderwijs	aantal	20.000	17.158
waarvan deelnemende leerlingen voortgezet onderwijs in Den Haag	aantal	16.000	16.073
lessen / activiteiten MBO/HO	aantal	105	56
lessen / activiteiten MBO/HO in Den Haag	aantal	50	6
deelnemende leerlingen MBO/HO	aantal	1.100	1.247
waarvan deelnemende leerlingen MBO/HO in Den Haag	aantal	350	124
overige en niet schoolgebonden activiteiten	aantal	-	62
Deelnemers overige en niet schoolgebonden activiteiten	aantal	-	4.896

Prestatiegegevens Gezelschap HNTjong gemeente Den Haag

PRODUCTIES / CONCERTEN / VOORSTELLINGEN (excl. Festivals, Cultuurparticipatie en Cultuureducatie)

	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
producties			
nieuwe producties	aantal	4	3
producties in reprise	aantal	1	4
voorstellingen in Den Haag			
concerten / voorstellingen	aantal	68	74
bezoekers totaal in Den Haag	aantal	6.570	12.992
voorstellingen in de rest van Nederland			
concerten / voorstellingen	aantal	114	48
bezoekers	aantal	22.320	13.679
TOTALEN			
totaal aantal concerten / voorstellingen	aantal	182	132
totaal aantal bezoekers	aantal	28.890	26.671

Prestatiegegevens gezelschappen Ministerie OCW

Geaggregeerd overzicht prestatieverantwoording

	2023	2022	2023	2022
	Het Nationale Theater	Het Nationale Theater	HNTjong	HNTjong
Producties				
nieuwe Productie	6	3	3	3
reprise Productie	6	7	2	3
nieuwe Coproductie	2	4	-	2
reprise Coproductie	2	1	2	1
Totaal aantal producties	16	15	7	9
Aantal producties verdeeld over de drie circuits (groot, midden en klein)				
grote zaal (>400 stoelen)	12	8	2	2
midden en klein (< 400 stoelen)	4	6	5	5
online	-	1	-	2
Totaal aantal producties	16	15	7	9
UITVOERINGEN				
Aantal openbare voorstellingen				
regulier	254	226	75	70
Schoolvoorstellingen				
waarvan PO schoolvoorstellingen	10	-	57	72
waarvan VO schoolvoorstellingen	-	-	-	28
totaal aantal schoolvoorstellingen	10	-	57	100
Totaal aantal voorstellingen (openbaar en school)	264	226	132	186
UITVOERINGEN				
Aantal openbare voorstellingen				
aantal reguliere voorstellingen standplaats	83	70	17	14
aantal reguliere voorstellingen buiten standplaats (in NL)	170	151	57	54
aantal reguliere voorstellingen buitenland	1	-	1	1
aantal reguliere voorstellingen online	-	1	-	1
Totaal	254	226	75	70
BEZOEKEN				
Aantal bezoeken aan openbare voorstellingen				
bezoeken reguliere voorstellingen standplaats	21.550	14.805	4.763	3.713
bezoeken reguliere voorstellingen buiten standplaats (in NL)	45.604	33.147	13.489	11.533
bezoeken reguliere voorstellingen buitenland	162	-	190	102
bezoeken reguliere voorstellingen online	-	2.080	-	146
Totaal	67.316	50.032	18.442	15.494

	2023	2022	2023	2022
	Het Nationale Theater	Het Nationale Theater	HNTjong	HNTjong
Totaal aantal bezoeken aan openbare voorstellingen	67.316	50.032	18.442	15.494
waarvan betalend	60.090	42.724	16.578	13.600
waarvan niet betalend	7.226	7.308	1.864	1.894
Bezoeken aan Schoolvoorstellingen				
waarvan PO schoolvoorstellingen	3.162	-	8.229	3.462
waarvan VO schoolvoorstellingen	-	-	-	2.016
Totaal aantal bezoeken aan schoolvoorstellingen	3.162	-	8.229	5.478
Totaal aantal bezoeken aan voorstellingen (openbaar en school)	70.478	50.032	26.671	20.972
OVERIGE ACTIVITEITEN				
school gebonden activiteiten	713	943		
openbare activiteiten	200	413		
Totaal	913	1.356		
deelnemers school gebonden activiteiten	23.060	32.710		
deelnemers openbare activiteiten	9.011	24.046		
Totaal	32.071	56.756		
bezoekers website *)	964.000	914.610		
aantal unieke bezoekers website *)	500.000	574.718		

*) Per 24 juni 2023 is er een wijziging van analytisch systeem geweest waardoor het 1^e halfjaar niet exact meer te bepalen is.

Bijlage 5: Overzicht overige subsidies

Naast de reguliere subsidie zijn van de gemeente Den Haag de onderstaande projectsubsidies ontvangen in 2022:

Kenmerk	Datum	Ten behoeve van	Bedrag
			€
ABBA/VL/30634	13-07-2020	Spuiplein programmering 2020	15.000
20221006-91003	19-01-2023	Toegankelijke stad voor iedereen	22.600
20230518-94683	31-05-2023	Tijd zal ons leren (Performance)	33.600
20230720-68169	01-09-2023	Toegankelijke stad voor iedereen	25.000
20220930-98604	09-11-2022	Tijd zal ons leren (Theatrale lessen)	49.500
			<u>114.500</u>

Hieronder volgen per project het uitgavenoverzicht en een korte beschrijving van het project. De uitgebreide kwalitatieve toelichting wordt, zoals gebruikelijk, separaat verzonden aan de gemeente.

Programmering Spuiplein (ABBA/VL/30634):

Voor de coördinatie van de programmering en de realisatie van een aantal activiteiten op het Spuiplein is in 2020 € 15.000,- ontvangen. Vanwege corona konden niet alle geplande activiteiten doorgang vinden. Een deel van het budget, € 8.000,- is daarom niet uitgegeven. De gemeente heeft toestemming gegeven om het resterende bedrag mee te mogen nemen naar 2021 en 2022. Aangezien door de coronamaatregelen de Spuiplein programmering geen doorgang heeft gevonden, is op 14 november 2022 verzocht dit bedrag naar 2023 door te mogen schuiven. In 2023 is het Spuiplein echter niet beschikbaar geweest voor evenementen waardoor we verzoeken het bedrag door te schuiven naar 2024.

Overzicht van de uitgaven:

Programmering Spuiplein 2020	Bedrag
	€
Coördinatie (2020)	5.000
Producent (2020)	2.000
Totaal lasten	7.000
Verzoek tot verlenging project	8.000

Toegankelijke stad voor iedereen (20221006-91003):

HNTonbeperkt zet zich onder meer in voor het voor iedereen toegankelijk maken van de theater en voorstellingen, ongeacht een beperking. In 2023 zijn, mede dankzij de aanvullende subsidie, voorstellingen onder andere voorzien van (live) audiodescripties en gebarentolken.

Hieronder een overzicht van de uitgaven (naar kostensoort):

Toegankelijke stad voor iedereen (HNTonbeperkt)	Bedrag
	€
Programmeringskosten	23.579
Subsidie	-/- 22.600
	<u>979</u>

Tijd zal ons leren (performance) (20230518-94683)

In navolging van de eerdere podcast, talkshow en tv-programma is in 2023 de voorstelling *Tijd Zal Ons Leren* geproduceerd ontwikkeld rondom het thema koloniaal- en slavernijverleden. Romana Vrede vertelt samen met OTION hierin over vergeten verzetshelden tegen de slavernij. De voorstelling kreeg zeer goede recensies van onder meer NRC en Volkskrant en was ook op tv te zien.

Hieronder een overzicht van de uitgaven (naar kostensoort):

Tijd zal ons leren – Performance	Bedrag
	€
Personeelslasten	51.215
Vorbereidingskosten	46.179
Gastvrij onthaal voor iedereen	14.347
Totaal lasten	<u>111.741</u>
Af: Recettes	-/- 33.746
Overige fondsen	-/- 25.650
	<u>-/- 59.396</u>
	52.345
Subsidie	-/- 33.600
	<u>18.745</u>

Toegankelijke stad voor iedereen (20230720-68169):

Van mei tot en met oktober 2023 is Theater aan het Spui gesloten geweest in verband met vervanging van de klimaatinstallatie. Tegelijkertijd is deze periode gebruikt om de entree van Theater aan het Spui publieksvriendelijker te maken. Door middel van automatische schuifdeuren, het daarmee drastisch verkleinen van de tochtsluis en het verplaatsen van de kassa/infobalie is het pand nu voor iedereen toegankelijk.

Hieronder een overzicht van de uitgaven (naar kostensoort):

Toegankelijke stad voor iedereen	Bedrag
	€
Verbouwingskosten entree Theater aan het Spui	180.246
Subsidie	-/- 25.000
	<u>155.246</u>

Tijd zal ons leren (Theatrale lessen) (20220930-98604):

Het project *Tijd zal ons leren* is gericht op het Haags koloniaal- en slavernijverleden. In dit kader zijn vijf theatrale lessen over ons gezamenlijk slavernijverleden gemaakt. Dankzij steun uit de regeling *Haags koloniaal en slavernijverleden* ontwikkelden wij de lecture performances *Tijd Zal Ons Leren* voor het voortgezet onderwijs. De performances zijn inmiddels gemaakt, ons inziens zeer geslaagd, en hebben in aanloop naar Keti Koti gespeeld op Haagse en Amsterdamse middelbare scholen. Omdat wij mogelijkheden zien de performances ook nog begin 2024 te brengen is het project in overleg met de gemeente Den Haag op 9 juni 2023 verlengd tot 1 juli 2024.

Hieronder een overzicht van de uitgaven (naar kostensoort):

Tijd zal ons leren (Theatrale lessen)	Bedrag
	€
Uitvoeringslasten	65.388
Af: recettes	-/- 2.046
Bijdragen private fondsen	-/- 30.000
	<u>33.342</u>
Subsidie	-/- 49.500
Door te schuiven naar 2024	<u>-/- 16.158</u>

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht van Stichting Het Nationale Theater

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Het Nationale Theater te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Het Nationaal Theater per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 “Organisaties zonder winststreven”, het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024, de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT);
- zijn de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikkingen, het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017;

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de winst- en verliesrekening over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, de bepalingen in de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het Nationale Theater zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag inclusief verslag raad van toezicht;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ 640 en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder bestuursverslag en overige gegevens, in overeenstemming met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven', het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024, de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017, en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balans mutaties, in overeenstemming met de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024, Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017 en de Wet Normering Topinkomens (WNT).

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de bepalingen van de Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024, Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017, Controleprotocol WNT, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - o dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - o van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er

gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en laten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 18 maart 2024

Share Impact Audit & Assurance B.V.

Was getekend,

H. Hollander RA